Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

3-4

NR. 3-4 SERIE NOUĂ (192-193) • ANUL XXI • Martie-Aprilie 2017

apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Plopul lui Tudor Vladimirescu de la Bolintin

Editorial

Rătăcitorii

Vasile GRIGORESCU

În atentatul de la Stockholm a fost rănit un român, la Londra doi, la Nisa, Paris, Berlin, Madrid, alții... Cutremur în Italia cu victime românești... Un avion căzut nu știu pe unde, printre pasageri, desigur, români. Pe lângă caracterul tragic al știrilor, nu se poate să nu remarcăm că nu se mai întâmplă nimic pe Terra fără să fie și un român în apropiere. Ne dăm astfel cu adevărat seama de gradul de răspândire al unui neam fără predispoziție la nomadism. Am devenit poporul rătăcitor al mileniului III nu în urma unor campanii de cucerire, precum englezii, ci împinși de nevoile ce ni le-am creat singuri prin alegerile mai întotdeauna nefericite ce le-am făcut.

Ce s-ar putea face pentru ca și peste ani despre copiii acestor milioane de expatriați să se refere agențiile de știri ca la niște români ? În lumea diversă de azi, cu siguranță nu ar mai avea succes modelul comunităților închise, strânse în jurul credinței, folosit de evrei, germani sau flamanzii amish. Ar însemna să se supună tocmai unora din constrângerile din cauza cărora și-au „luat lumea în cap”.

Soarta românilor de peste hotare trebuie să se transforme dintr-o râcă electorală într-o preocupare serioasă pentru conducătorii statului român. Conaționalii răspândiți în cele patru colțuri ale lumii sunt o resursă vitală, pe care nu avem voie să o irosim. Lipsa lor se face mai evidentă pe zi ce trece: insuficiența forței de muncă în cele mai diverse domenii, piața imobiliară a localităților mici este încremenită, educatorii rămân fără ucenici, publicațiilor le lipsesc cititorii...

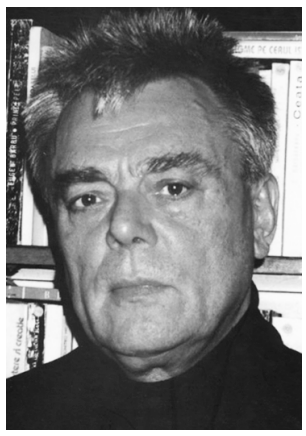
Pentru ca ei să rămână români și respectați ca atare de majoritarii în mijlocul cărora s-au aciuat, noi, cei de acasă, ar trebui să ne manifestăm cu o maximă toleranță în privința minoritarilor. Statele respective ar trebui să aibă în cel român un exemplu de conduită. Rostul decidenților noștri ar fi să transforme țara într-un motiv de orgoliu pentru cei plecați, într-un reper identitar idestructibil pe care să se sprijine în fața asaltului asimilării.

Aleșii noștri ar trebui să înțeleagă că rolul celor ce dețin puterea într-o democrație este să-i apere pe cei mărunți, minoritarii de orice fel. Să renunțe la utilizarea naționalismului populist împotriva diversității de opțiuni și opinii, fie ele culturale, etnice, religioase, ecologiste, sexuale... Aștept momentul când vom privi cu aceeași înțelegere o procesiune de Florii și o paradă gay.

Paște fericit !

Presimțirea primăverii

de Petre Ghelmez

Liliacul nu vrea să țină seama
De noile teorii estetice, de prețul fluctuant
Al petrolului,
De filele calendarului...
Înflorește de capul său
Când simte că-i pleznesc ochii
De-atâta lumină
Ca niște lacrimi,
Care-n loc să picure vor să zboare,
Năvălesc în cruciulițele mov ale petalelor,
Îmbuteliate în parfum de ceară.

Liliacul își este propria teorie.

Când îl văd,
Atât de singur și atât de fragil în grădină,
Mi se face și milă...

PATRIMONIU

Căminul Cultural Bolintin Vale

pag. 16

Am citit despre...

Apelul unor academicieni la patriotism

Florentin POPESCU

La începutul lunii februarie a.c., un grup de academicieni români, la inițiativa colegilor lor Victor Voicu, Ioan-Aurel Pop și Gheorghe Păun a lansat în spațiul public un Apel adresat instituțiilor statului și întregului popor de a lua atitudine și de a întreprinde toate demersurile pentru a „veghea și acționa pentru a preveni și contracara, atunci când se încalcă legea, pentru a pedepsi toate diversiunile și agresiunile la adresa identității, suveranității și unității naționale a României și a stabilității statului de drept.”

Pe bună dreptate, „îngrijorați de evoluțiile interne și internaționale din ultimele decenii, caracterizate printr-o continuă și alarmantă încercare de erodare a identității, suveranității și unității naționale a României, cu multe acțiuni plasate sub semnul globalismului nivelator sau al

(continuare în pag. 2)

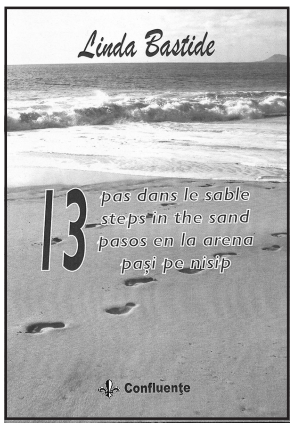
Nicolae Dan Fruntelată
Cum se repetă, oarbă, istoria pag. 3

Convorbiri duhovnicești cu †Ioan al Banatului pag. 11

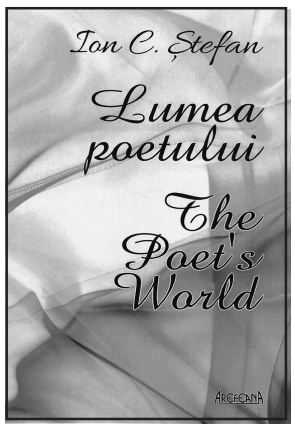
Gl. Bg.(r) Gheorghe Dragomir
Apusul democrației occidentale și sindromul populismului pag. 10

Dina Danciu
Trump la Bolintin pag. 18

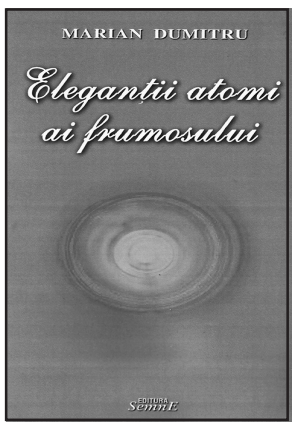
Biblioteca SUD-ului

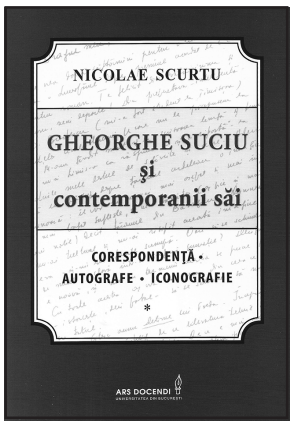
Linda Bastide, ***13 pas dans le sable / 13 steps in the sand / 13 pasos en la arena / 13 paşi pe nisip***, trad. Georges Meckler, Toño Veha, Pedro Luis Soldevilla Herrero, Laura Părău, Elisabeta Bogăţan, Editura Confluenţe, Petrila, 2013. *Depuis longtemps je marche / je vais où va le nuage, / je vais où est le soleil, / je veux garder le fil de l'ombre, / dans le creux du chemin / bariolé de voyages, où, peut-être, / tu es... De mult timp merg, / mă duc unde se duce norul, / mă duc unde este soarele, / vreau să păstrez firul de umbră, / în căuşul drumului / împestriţat cu călătorii, unde, poate, tu eşti...*

Ion C. Ştefan, ***Lumea poetului / The Poet's World***, trad. Victoria Milescu, Editura Arefeana, Bucureşti, 2017. „Cine deschide această carte pătrunde în lumea mirifică a marii poezii, căci în ea se reflectă vibraţia unui suflet încărcat de iubire, un suflet ce se dăruie întreg, în trăiri ajunse la incandescenţa arderilor interioare. Poetul Ion C. Ştefan se dezvăluie pe sine în versuri ce aduc la lumină tărâmurile sufletului." (Ecaterina Chifu)

Marian Dumitru, ***Eleganţii atomi ai frumosului***, Editura Semne, Bucureşti, 2011. „La fiecare lectură a volumelor lui Marian Dumitru am descoperit cu sinceră bucurie un poet autentic, născut iar nu făcut, un poet modern, echilibrat, fără ifose excesiv moderniste, care inovează autentic în interiorul tradiţiei vii, creatoare şi nu ostentativ împotriva ei, cum, din nefericire procedează unii sorţiţi de vreme *cimitirului literaturii*." (Ion Dodu Bălan)

Nicolae Scurtu, ***Gh. Suciu şi contemporanii săi: corespondenţă, autografe, iconografie***, 2 vol., Editura Ars Docendi, Bucureşti, 2016. „Lăsăm cititorului plăcerea de a descoperi universul de creaţie al scriitorului Gheorghe Suciu, cu stelele sale călăuzitoare şi de pază, cum le zicea Octavian Goga, remarcând doar modestia acestui harnic autor care s-a străduit mereu ca să se treacă pe sine în umbra evenimentelor." (Alexandru Surdu)

Am citit despre...

Apelul unor academicieni la patriotism

(urmare din pag. 1)

unei exagerate *corectitudinii politice*, dar şi cu multe acţiuni îndreptate direct împotriva Statului şi poporului român (rescrierea tendenţioasă, lacunară sau chiar mistificatoare a istoriei, denigrarea simbolurilor naţionale, subminarea valorilor şi instituţiilor fundamentale, sabotarea viitorului, dezmoştenirea generaţiilor care vin după noi prin vânzarea pământurilor, a resurselor solului şi subsolului, prin defrişări masive, prin înstrăinarea sau falimentarea unităţilor economice, prin degradarea învăţământului şi a sistemului sanitar, prin politizarea excesivă a tuturor subsistemelor statului şi societăţii, ceea ce are ca efect deprofesionalizarea, confuzia valorilor, corupţia, lipsa de eficienţă, apariţia unor tensiuni sociale)". 82 de membri ai celui mai înalt for ştiinţific se adresează în egală măsură tuturor locuitorilor României, intelectualilor, politicienilor, lucrătorilor din toate domeniile vieţii publice, chemând la unitate şi la formarea unui front comun „pentru păstrarea valorilor ţării, în ideea de a lăsa generaţiilor viitoare o ţară unită, suverană şi prosperă, o ţară a Europei Unite, dar cu identitate proprie, românească".

Era de aşteptat ca un astfel de Apel să stârnească mari şi puternice ecouri în rândul oamenilor, ca presa scrisă şi televiziunile, alte mijloace mass-media nu numai să-l difuzeze, ci şi să-l detalieze, să-l comenteze, să-i sublinieze rostul şi rolul în aceste vremuri în care sentimentul naţional pare să fi adormit şi să-i preocupe mai puţin decât altădată pe conaţionalii noştri, deveniţi aproape toţi robii banului şi sclavii zilei de mâine, ai îngrijorărilor de tot felul legate de existenţa fizică, biologică.

Dar nu s-a întâmplat aşa. Pe mulţi Apelul i-a lăsat indiferenţi. Ba, mai mult, câteva oficine dispunând de o presă pusă în slujba cine ştie căror interese străine ţării, au căutat să coboare în derizoriu conţinutul Apelului, deplasând accentul de la conţinutul lui către „fişa de cadre" a unora dintre semnatari, considerându-i oportunişti atât în trecutul regim cât şi în vremurile mai noi, de după 1989.

A fost limpede că mesajul Apelului, pe deplin argumentat, nu putea fi atacat. Şi atunci s-a recurs la paliative cusute, cum se zice, cu aţă albă, vizibilă de la şapte poşte pentru oricine ştie să citească.

Pe de altă parte au fost şi voci care au considerat că Apelul a venit prea târziu şi că ar fi fost nimerit să fie lansat în urmă cu zece sau chiar cincisprezece ani în urmă, născându-se întrebarea: De ce academicienii au stat atâta vreme în espectativă şi n-au luat atitudine atunci ?

Era, desigur, o întrebare (poate justificată, poate nu), însă cred că pentru lansarea acestor idei „mobilizatoare", de bun simţ şi absolut necesare nu este încă prea târziu, ori, mai bine-zis mai bine mai târziu decât niciodată, cum spune o veche vorbă românească.

Academicienii semnatari ai Apelului sunt şi ei, la urma urmelor, tot oameni ca şi noi. Şi tot ca şi noi au aşteptat şi au sperat şi ei că lucrurile se vor schimba în bine, că ţara îşi va afla făgaşul normal de dezvoltare şi că „toate tarele" despre care se face vorbire în Apel, vor dispărea încet-încet.

Dar speranţa lor, ca şi a noastră, a fost şi a rămas zadarnică. Din păcate.

Citind şi recitind Apelul pentru mine unul rămâne de neînţeles cum a fost primit. Rămâne de neînţeles cum unii conaţionali ai noştri, crescuţi şi educaţi în spiritul respectului pentru valorile culturale şi mai ales pentru tradiţiile şi istoria în care sute şi mii de oameni au plătit cu viaţa independenţa şi suveranitatea ţării, au rămas indiferenţi la chemarea celor 82 de academicieni, cum de neînţeles rămâne şi suspiciunea pe care o întrevăd în spatele atitudinii lor.

Dl. Gheorghe Păun, unul dintre semnatarii Apelului este o notorietate europeană şi mondială în matematică, recunoscut ca atare de către numeroase foruri ştiinţifice internaţionale şi, prin urmare, nu şi-ar fi permis să lanseze în public idei şi principii în care nu crede. Aşijderea, dl. Ioan-Aurel Pop, rectorul Universităţii din Cluj-Napoca, o personalitate de prim rang â învăţământului de la noi, cu lucrări şi luări de poziţie în spiritul adevărului istoric şi al principiilor cele mai democratice, n-ar fi semnat un Apel în care n-ar fi crezut. Aşijderea dl. academician Victor Voicu. Aşijderea ceilalţi 79 de colegi ai domniilor lor, membri ai celui mai înalt for ştiinţific din România, îngrijoraţi cu toţii de soarta ţării şi de mersul nu tocmai normal al lucrurilor în România.

Gândindu-mă la toate acestea, mai-mai că-mi vine să cred că parlamentul din 1990, atunci când a adoptat Imnul Naţional a avut o premoniţie, întrucât primele lui versuri au rămas pe deplin actuale şi azi: „Deşteaptă-te române/ Din somnul cel de moarte/ În care te-aruncară/ Barbarii de tirani !". Şi mă mai întreb dacă nu cumva unii dintre „barbarii de tirani" nu sunt cumva numai cei dinafara ţării, ci şi alţii, din interiorul ei…

BOLINTIN - Istorie în imagini

Imaginile provin din colecţia Ică Rica (Mazăre) şi Eugenia Manolache

Băieţi de prăvălie la negustorul Vasile R. Manolache (cca. 1937)

Primbare prin Centru (1968) – stânga prăvălia Dobrişan, dreapta Monumentul Eroilor, pe fundal Poşta Veche: Cezar Dan, Sandu Ioniţă, Victor Dobrişan, Ion Mincu

Eleganţa Bolintinului interbelic

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată

Cum se repetă, oarbă, istoria

Motto: *Unde-i tata, mamă dragă, / L-a luat o Volgă neagră ! / Când se-ntoarce, mama mea ? / Când i-o suna scândura.* (Baladă apocrifă din anii ’50)

Cei care sunt de-o vârstă cu mine își aduc aminte, cei mai bătrâni cu-atât mai mult, de glorioșii ani ’50 când dictatura proletariatului sprijinită de baionetele sovietice își făcea loc prin orice mijloace, cu dinții, coatele, bâtele și cuvintele goale, în viața noastră de fiecare zi. Țăranii de prin satele oltenești le ziceau apostolilor dictaturii proletariatului „ciocănari”. Mulți dintre ăștia, săracii, n-aveau nici o vină. Erau luați din fabrici, de la o meserie pe care, poate, o știau și erau trimiși prin intermediul raionului de partid la sate, în funcții de conducere, să-i lumineze și să-i cumințească pe țăranii recalcitranți pentru care pământul, caii, boii erau mai importanți decât linia partidului.

A venit și la noi în sat un „ciocănar”. Habar n-avea de administrație, cum mi-au zis mie oamenii care trăiseră cu el, habar n-avea de specificul local, de agricultură, dar avea o calitate: bea cu convingere și cu aplicație tot ce intra în raza lui, de la țuica de dude la cea de comină (tescovină), de prune până la zaibăr care se găsea din belșug prin pivnițele locale. Era matol mai toată ziua, nu prea deranja pe nimeni și de asta mulți îl simpatizau, îi dădeau stimulentul și-și făceau treaba. Puțin a stat ciocănarul, că s-au supărat rău tovarășii de la partid și mai ales tovarășul instructor raional Șarpe, tot un ciocănar analfabet dar mai fanatic, pentru că primarul nu demasca nici un chiabur, nu aresta, nu transforma, nu convingea.

L-au dat afară pe ciocănar și au promovat un lider local, unul Râciu, după poreclă, sărac lipit pământului dar înverșunat pe toți ăia care aveau câte ceva. Acesta i-a pus la punct pe intelectualii satului, pe învățători, pe popă, se ducea chiar și la școală și asista la ore ca nu cumva puii de țărani să fie otrăviți cu teorii contrarevoluționare. Dar s-a consumat și el când a dat de băutură gratis și trimitea vorbă la sfatul popular că nu poate veni la ședința convocată din cauză de boală (alcoolismul e o boală periculoasă !). A venit pe urmă o femeie care purta pistol la brâu apoi un țigan din alt sat (nici o problemă că era țigan, dar era hoț și prost). Abia prin anii ’60 s-au întors în primăriile satelor la gospodari adevărați. Dar toți cei care au trecut prin „funcții” și-au încropit o casă ca lumea, unii și-au luat chiar mașină, dar cam atât. Că partidul era cu ochii pe ei. Partidul care între anii ’50 și anii ’60, adusese în sat securiști și camioane, îi încărcase pe chiaburi (varianta românească a culacilor din țara lui Lenin și Stalin, adică oamenii care aveau ceva pământ, munceau de le săreau ochii și-și făcuseră în gospodărie tot ce trebuie – magazie, grajd, oi, boi, cai) – și-i duceau într-o noapte spre Bărăgan, pe un pământ sălbăticit, numai cu ce aveau pe ei și cu ce putuseră să arunce în camion în noaptea deportării.

Prin părțile noastre mai era un șpil, ceva grav care se punea în spinarea chiaburilor și, în general, a tuturor care nu „se treceau” la colectivă, cârteau împotriva partidului și a oamenilor lui: satul nostru fiind destul de aproape de Dunăre, ăștia erau „agenți titoiști”, aliați ai călăului Tito, cel care era pictat pe stânca de la Cazane, cu barda în mână din care șiroia sângele comuniștilor autentici.

Și mai trimiteau tovarășii de la raion în sat, Volgi negre, garnisite cu securiști în haine de piele care „ridicau” – asta era verbul spaimei, vreun intelectual care făcuse politică înainte de 1944, la legionari, la țărăniști, la liberali, nu conta, ori vreun dușman de-acesta mai mare care nu plătea cotele de grâu, acelea pe care camioanele „Steagul roșu” ori „Molotov” le duceau la gara Târnava și le expediau fratelui mai mare, sovietic, în contul unor datorii închipuite. Probabil de atunci datează bancul emblematic „Cine bate noaptea la fereastra ta / E securitatea nu te speria.”

După anii ’60 lucrurile au început să se schimbe în bine. Au plecat rușii din țară, au mai fost trimiși la școală analfabeții care ocupau funcții de răspundere (apropo, până în anii ’60 venea la tata, director de școală de țară, tovarășul Șarpe cu pistolul la vedere și, după ce îi trăsese de urechi pe învățători că nu știu să predea, vroia un certificat de absolvire a clasei a VI-a), ei, după ’60 s-au schimbat multe. S-a putut învăța carte adevărată, s-au tipărit cărți mari, poporul acesta, chiar constructor al socialismului multilateral dezvoltat, a putut să respire un deceniu. Dar despre acest deceniu o să vă spun altă dată.

Acum am vrut doar să stabilesc o bornă kilometrică: aceea de la care s-a năpustit asupra țării noastre, dictatura proletariatului. Un banc în fond, o gogoașă imensă, nu de dictatura muncitorilor industriali era vorba, ci de aceea a ocupantului sovietic, slujit cu sârg de rataţi români și de alogeni cât încape. Butada celebră despre partidul comunist din ilegalitate: „Puțini am fost, mulți am rămas” vorbește despre cohorta de ilegaliști, care, vorba lui Fănuș Neagu, „smântânesc toate oalele de pe toate polițele României”. În 1989 am avut revoluție. O **revoluție ciudată**, un fel de lovitură de stat organizată de KGB și GRU în colaborare cu AVO (toate trei servicii secrete din URSS, respectiv Ungaria), cu voie de la occidentalii pe care îi durea foarte tare situația din România.

Au și murit oameni, asta este tragic, au murit adolescenți care au plecat de acasă să lupte pentru libertate, dar au căzut sub gloanțele unor teroriști ciudați, pregătiți de GRU și de Spețnaz – trupele speciale de intervenție ale URSS –, unii sub gloanțele soldaților lui Ceaușescu (au fost câțiva, foarte puțini, dar asta nu scuză pe nimeni !).

S-a terminat RIVULUȚIA, iertați-mă, nu-i pot spune altfel decât „rivuluție” ca să-l implic și pe genialul Caragiale, ne-am așezat în matca democrației și am eșuat lamentabil, întorcându-ne la un fel de dictatură a proletariatului din anii ’50.

Au apărut foarte repede băieții cu tupeu, unii având relații solide încă de pe vremea când lucrau la securitate sau la miliția economică, alții, dizidenți cu ștaif de cominterniști, copilași care fuseseră în pionierat, la Artek, în Crimeea, tabără de pregătire a copiilor Cominternului, dar și dizidenți falși, dintre cei care sabotaseră comunismul prin lene ori incompetență, iar acum, firesc, trebuia să-și primească răsplata. Au apărut „investitori” care aduceau piese de contrabandă, montau autohton niște aparate (televizoare color de exemplu) și făceau profituri uriașe, în spatele unor firme necăjite producătoare de plăcinte, savarine și alte gogoși. Au apărut *investitorii imobiliari*, niște negustori dubioși care au cumpărat pe prețuri ridicole pământ de la niște bătrâni zăpăciți de foame, de la niște instituții care în socialism primiseră terenuri bune, de practică, de experiment etc., instituții conduse de niște golani cu alură de intelectuali, de la ministere care-și vindeau zestrea financiară, cu profit pentru ambele părți.

Au apărut mici șefi de echipe și de șantiere industriale, care au pus mâna, în numele democrației bezmetice, pe utilaje și contracte, au construit ce se cerea – depozite en gros pentru știfturile de contrabandă care invadau România, supermarketuri unde se vindeau știfturile respective. Au apărut celebrele privatizări MEBO, modalitatea prin care unii șmecheri au pus mâna pe întreprinderi în stare de funcționare, i-au păcălit cu doi lei pe muncitorii contaminați de democrația prostiei, au ajuns mari proprietari ce și-au vândut pe sume imense utilajele (pentru fier vechi), patentele, clientela internațională.

A proliferat și **damblaua retrocedărilor**. Cei care, înainte de război, au avut o fabrică de cuie și mașini de tricotat, au primit înapoi complexe industriale unde s-a investit într-o jumătate de secol, nenorocită de comunism, unde lucrau acum zeci de mii de nefericiți care deveniseră între timp, meseriași buni, oameni cu familie, proprietari de apartamente și chiar de hulite mașini naționale Dacia, oameni care au fost zvârliți în șomaj – uneori cu o mită iluzorie, câteva salarii date în avans, alteori, cu un șut în fund, pur și simplu.

S-au retrocedat case, dintre care unele cu acte false, mitocosite de avocați șmecheri care, în schimbul unui procent gras, îți fabricau niște acte de succesiune clasa întâi !

S-au retrocedat munți cu păduri cu tot, unor prinți de mucava sau unor urmași de urmași care erau bastarzi, soții nelegitime sau cameriste violate de stăpânii nelegiuiți.

S-au făcut averi din contracte cu statul care-a plătit cash proiecte eșuate, improvizații, golănii. Într-o țară care, practic, n-are drumuri, există un strat de miliardari ai asfaltului, asfaltangii care cotizează politic unde trebuie, se fac că pun asfalt, peste un an drumul se umple de gropi și se fac din nou contracte, etc.. Un primar putred de bogat din afaceri cu marmură – să fi fost Marmorosch Blank ? – a inventat șmecheria cu bordurile. A devenit Bordureanu și a încasat miliarde pentru schimbarea tuturor bordurilor din București, oraș turcit care n-are canalizare și sistematizare, dar i s-au pus borduri noi. Alte averi s-au făcut în zona energiei electrice și petrolului. Au fost numite aceste afaceri „afacerile băieților deștepți”, ale celor care au încasat comisioane uriașe oferind unor privați energie ieftină de la stat, clanurile de așa-zișii „petroliști” care habar n-aveau de industria petrolieră dar trăiesc fabulos frecând stridia, Midia, Onești etc., vânzând unor străini dubioși „bogățiile solului și subsolului” cum am învățat noi la geografia economică.

Pe scurt, s-a furat totul, cu acte sau fără acte, cu legi haiducești votate la-nghesuială, în spațiul carpato-danubiano-pontic, n-a mai rămas piatră pe piatră.

Și pentru că toate nelegiuirile trebuiau apărate a înflorit o justiție strâmbă cu instituții adiacente pe măsură, s-au dezvoltat paranoic serviciile secrete, cifrele din vremea dictaturii lui Ceaușescu fiind substanțial depășite. S-a trecut la ascultarea în masă a telefoanelor, se fac dosare la comandă, arestări cu televiziuni care transmit în direct, șantajul politic înflorind ca o pecingine pe obrazul acestei țări disperate.

Probabil știți toate aceste lucruri la care m-am referit. Sau le-ați auzit și au trecut pe lângă voi în acest vacarm al diversiunilor de tot felul. Am vrut să le las puse laolaltă pentru a încerca să trezesc niște sentimente.

Ce sentimente, domnule profesor ? Ce sentimente într-o țară ai cărei adolescenți nu mai sunt în stare nici măcar să-și ia bacalaureatul, necum să „performeze” cum zic oamenii ? Într-o țară unde doctorii, inginerii din domenii de vârf, profesori buni pleacă spre alte zări de soare pline, lăsându-ne umiliți și pustiiți pe noi cei educați în spiritul lui „fie pâinea cât de rea / tot mai bună-n țara mea !”

Mi se face frig. Mă uit seara la televizor ca să vad cine-a mai fost telearestat, mă uit dimineața în ziare să văd ce stenograme secrete au mai scăpat serviciile secrete și justiția pentru a spori vălvătaia scandalurilor.

Și nu mă pot opri să nu mă întorc cu gândul la anii ’50. când ne strâmbam și ne furam sufletul, când ne turnam și ne arestam pentru a scurge orice urmă de măduvă a acestui neam.

Atunci când totul începe să semene până la identitate cu tot ce trăim, când văd boschetari intelectuali făcându-și bagajele de concediu pentru Nisa, Caraibe, Burj-al-Arab, iar pe doamna profesoară socotind dramatic banii din leafă, pentru a-și plăti datoriile către acest stat pervers, iar pe domnul colonel în rezervă punându-și pistolul la tâmplă pentru că a fost umilit și trădat, ei, bine, acum îmi vine să cred că nu mai e nicio speranță.

Spuneau chinezii – citat după I.D. Sârbu – „un imperiu pe cale de distrugere și pierire se poate recunoaște după următoarele semne: are prea multe legi; aceste legi se bat cap în cap; aceste capete sunt făcute fără de cap; iar Capul nu face decât să dea legi prin care să fie apărat capul de prea multele legi care se bat cap în cap”.

O libertate pentru fiecare

Printre lozincile revoluției din decembrie 1989, multe compuse „la cald”, multe dictate de propagandiști abili, școliți la trupele speciale din țări frățești, multe patetice ca un cântec subțire de muzică folk, una m-a tulburat până-n străfunduri și m-a urmărit toată tranziția, toată nenorocita asta de tranziție. Aceasta este: *Vom muri și vom fi liberi !* Deci, oameni buni, nu facem revoluție, schimbare totală, baricadă, sânge, lacrimi, pentru a trăi liberi, ci declarăm din capul locului că *vom muri și vom fi liberi* ! Nenorocirea Mioriței ne urmărește în orice colț al istoriei ne-am ascunde. E metafizic, e frumos, e sublim să fim liberi în moarte. Dar în amărâta și chinuita asta de viață n-ar trebui să meritățm a fi liberi ?

Se pare că nu. Dovadă sunt acești peste douăzeci de ani de labirint, de golănie, de supunere până la umilință, a unui neam care a avut, totuși, momentele lui de demnitate, de mândrie, chiar dacă le-a plătit cu sânge.

Am ajuns mult mai jos decât mayașii și aztecii care au pierdut în luptă dreaptă și sângeroasă, decât pieile roșii căsăpite de disperarea omului alb care voia pământ și vite. Noi ne-am pierdut dreptul la libertate la masa verde a unui birt cosmopolit în care toată pegra românească, toți semidocții, toți tupeiștii și complexații epocii ceaușiste, au câștigat cu doi șeptari obraznici, fabrici, bucăți de orașe, parcuri, zăcăminte de petrol, sare, aur.

În goana noastră nebună către libertate, noi am pierdut o țară, noi am vândut o țară. Noi, prin reprezentanții noștri, așa cum ne-a învățat regimul comunist, noi, prin securiștii deținători de conturi și de taine economice, prin noii golani care au pus laba pe partide și pe contracte fabuloase cu statul, noi, nesimțiții care, într-un deceniu, poate, am învățat drumul spre Monte Carlo, Monaco și Dubai, ne-am dus nevestele îmbrăcate la marile case de modă, amantele și mai îmbrăcate, în paradisurile fiscale ale lumii.

Stai și te-ntrebi: cum a permis *Evropa*, democrată, morală și unită acest dans nebun al destructurării unei țări care face parte din familia ei, din conceptul ei ? Nu cumva ea a încurajat acest fenomen ? Nu cumva a profitat în modul cel mai murdar de această golănie ridicată la nivel de politică de stat, pentru a pune mâna pe tot ceea ce țara are de la Dumnezeul ei și de la strămoșii ei ? Ce poți să-i iei unei țări ? Îi iei energia, petrolul, celelalte surse de energie, îi iei sarea, îi iei gazele și marea, îi iei drumurile, îi iei fabricile, industria atâta câtă și-a făcut cu sudoare și sânge și-i lași milioane de amărâți pe drumuri, în pragul sinuciderii, îi iei aerul, îi iei cuvintele, o pui să vorbească un dialect mizer, un fel de *slang*, îi iei fetele și le duci să se prostitueze în Vest, îi iei intelectualii de marcă, doctori, ingineri, informaticieni, prost plătiți acasă, mediocru răsplătiți afară, lași să se înțeleagă în presa lumii libere că ne-ai luat numai țiganii, șuții, cerșetorii, *rromii*, adică purtătorii identității românești.

Orice, fraților și cumnaților, din Occidentul cel mai ferkel al doamnei Merkel, dar să nu ne credeți eminamente tâmpiți !

Age, libertate Decembri, utere ! Adică, prieteni, *Hai, folosește-te de libertatea din Decembrie !* Un citat din Horatius, *Satire*.

Doamne, ce premonitoriu sună acest vers ! Dar cum să ne folosim noi de libertatea din Decembrie, când Decembrie a fost momentul crucial în care, pentru putere, a fost oferită o țară, cu toate ale ei, cu toți ai ei, cu viii și morții (vom muri și vom fi liberi !), apoi, drumul a fost continuat într-un singur sens, până la **culmea culmilor din culmi**, cum ar fi zis un gazetar din vremea lui Ceaușescu, un om care a inventat sintagma *epoca de aur* – nu vă spun cine, omul nu mai e – adică, până la cel care, spre rușinea, durerea și neputința noastră, trebuia să poarte un nume: TRAIAN BĂSESCU.

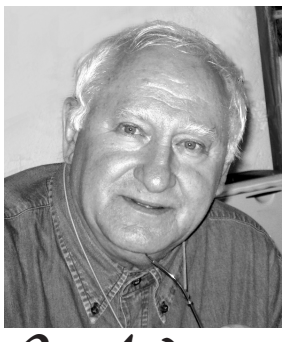
Vorbeam, scriam despre o libertate pentru fiecare. Pentru băiatul de băiat din Teleorman care și-a făcut un imperiu din contracte cu statul, pentru fata născută într-o ogradă cu multe păsări care a împărățit toate pârtiile de ski din România, pentru toți îmbuibații care-și fac vacanțele pe plajele de miliardari ale Europei, ale Americii Latine și ale Arabiei.

Mi-e greață. Mi-e frică. De răzbunarea neagră a golanilor care mi-au cotropit țara. De nesimțirea lor, de spaima lor. Suntem oare, măcar în parte, liberi ? Nu, dar dacă vrem să fim, avem o singură soluție: **Încă-o revoluție !**

Pe ce se poate baza ea, pe ce se poate întemeia ea ? *Veritas vos liberabit*, spune latinul. *Adevărul vă va face liberi !* Cine-și va putea permite luxul adevărului, crucea adevărului ? Poate, doar, cei disperați și cei atât de inteligenți și de disperați încât să-și închipuie că asta e ultima cauză.

Veritas vos liberabit. Aveți nebunia să vă luptați pentru asta ?

O mare româncă a plecat în stele…

Don Andreiță

Citesc – și-mi reține cu greu lacrima. Olga Felea, colega de facultate, an și grupă – cinci ani bătuți zi de zi pe muchia de literă a Filologiei, petrecuți în fiecare dimineață pe sub privirea lui Eminescu din impunătorul hol de marmură – Olguța cea cuminte și silitoare, veselă cu măsură, gata să-ți dea ultimii 50 de bani să-ți cumperi patru țigări Carpați fără filtru, fata care ne încuraja înainte de-a trage biletul la examen (că doar nu puțini învățasem după notițele ei !) Olga cea „fără de pereche", cum o tachinam pe seama exigențelor ei de viață – aflu că nu mai este. A murit. A plecat în stele în toamna târzie a anului trecut. Discret, fără zgomot, fără să afle prea multă lume.

Îmi amintesc c-am evocat-o în cartea mea, *Mătura de pelin*, alături de alți colegi de amfiteatru, „Matei Voievod" (cămin studențesc) și blat la tramvai. Citesc: «După facultate s-a întors acasă, la Brăila, și a lucrat ca redactor la ziarul județean. Ne vedeam, uneori, când ajungeam pe teren (eu, ziarist la *Scânteia tineretului*) în patria Kirei Kiralina. S-a căsătorit cu un grec, din cei vechi, Iorgu Aravantinos, inginer la o uzină locală. Un om de toată isprava. Ne-am împrietenit repede – și eram, de acum, mai des invitatul lor. Iorgu, un inventiv – un ceea ce s-ar numi, astăzi, un perfecționist. Totul în casa lor (un modest apartament de două camere) era mecanizat, automatizat. Ca orice grec veritabil, era iubitor de ape și călătorii pe valuri. Meșterise o barcă, meșterise și un motor – și mă invita pe Dunăre, prin Balta Brăilei, pe urmele lui Terente. (…) Într-o vară, i-am întâlnit în București, cărând două geamantane grele după ei. Așezați comod în țarcul-grădină al bufetului „Tic-Tac" (vezi fostul bulevard 6 Martie !) cu coniacul în față, Olga îmi spune: „În sfârșit, am primit aprobare să mergem în Grecia, în vizită la rudele lui Iorgu". „Și voiam neapărat să te vedem", adaugă Iorgu. (…) Nu cred că mi-au spus că nu se vor mai întoarce, dar nu eram departe de acest înțeles. Ultimul cuvânt, la îmbrățișare: „O să-ți trimitem o felicitare din Atena". Și mi-au trimis; după ce expirase timpul de ședere aprobat de Miliția Pașapoartelor. (…) Iorgu a construit șosele, vile și hoteluri în Arabia și Africa. Olga, aflasem întâmplător, era președinta unei Asociații a românilor din Grecia. Și-au cumpărat o bucată de teren pe malul mării și, cu mâinile lor, și-au înălțat o vilă, și-au amenajat o grădină-paradis. Au făcut și doi copii, astăzi mari. Vin deseori în țară, ne revedem, povestim. Uneori ne aducem cu nostalgie aminte de întâlnirea de la „Tic-Tac". Și de fiecare dată, cei doi prieteni ai mei nu uită să repete: „Vino, domnule, pe la noi, la Atena; ți-am construit o *colibă* specială, în curtea casei noastre". »

Cer scuze cititorului pentru această cam largă predoslovie. Dar altfel ar fi (fost) mai greu de înțeles cele ce urmează. Ieri am primit o scrisoare-recomandat de la Iorgu Aravantinos – și, în timp ce-o deschideam, sună telefonul: „Ai primit scrisoarea mea ? – aud glasul îndurerat al lui Iorgu. Să știi c-am scris-o după dictare. A fost rugămintea ei, înainte de-a pleca – și m-am străduit, după, să rețin cât mai exact cele spuse".

Transcriu fără comentarii, chiar dacă pe alocuri se simte nevoia unor explicații, scrisoarea redactată și semnată de Iorgu, din spusele Olgăi: «Mă simt obligat să-ți trimit anumite detalii cu ocazia pierderii colegei tale și soției mele, după 51 de ani de căsătorie, al cărei rod au fost cei doi fii: Aris, născut în 1971, și Victor, după trei ani, în 1974. Aris stă cu mine – și lucrează la Ministerul Navigației, iar Victor este la capătul celălalt al lumii, în Hong-Kong, specialist în fibre optice, căsătorit. / După o luptă de 14 ani împotriva cancerului, Olga a decedat pe 26 octombrie 2016, la ora 21,45. Ca și tine, a fost foarte mândră de promoția voastră, „George Călinescu – 1963". / Am plecat din România în anul 1969, la rudele mele din Grecia. Am colindat toată lumea, am lucrat în șapte țări și trei continente. (…) Olga a vrut să înființeze o Comunitate Română în Atena. S-a zbătut foarte mult și în cele din urmă a reușit: la 20 aprilie 1992 – și cu ajutorul a cinci familii mixte (colegi și prieteni) – a înființat Asociația „Ștefan cel Mare" a Românilor din Grecia. Am ajutat cu toții, din salariile noastre. Pentru a spori fondurile, am vândut calendare, casete cu muzică românească, am organizat tombole. În perioada de început, cel mai mare dușman a fost Ambasada României din Atena, care, de exemplu, nu ne-a permis de Ziua Națională să vindem casete, calendare (tipărite în România) și alte obiecte de artizanat. Nu aveam alte surse de venituri ! (…) Eram cam 240 de persoane în curtea și sălile Ambasadei – și (după acel refuz) au mai rămas circa 40 de persoane. Olga s-a hotărât să plece a doua zi la București cu avionul și, cu ajutorul a trei colegi de-ai voștri care ajunseseră în niște funcții mari, a reușit să prezinte un raport asupra activității Asociației și să primească spijinul ca cinci tineri româno-greci să fie trimiși la studii în România. Un alt succes al Olgăi a fost faptul că a reușit să trimită o fată grecoaică la studii în București, unde a absolvit Facultatea de Medicină. (…) Treptat am început să beneficiem de mai mult sprijin din partea României. Între altele, am primit costume tradiționale românești pentru echipa de dansuri și corul, înființate de Asociație. Târziu, după liberalizarea granițelor, obosită, poate și cu unele nemulțumiri, Olga a dorit să vină și altcineva la conducerea Asociație. La alegeri, însă, oamenii au votat-o tot pe ea – așa că, după doi-trei ani de eforturi pentru înființarea Asociației și opt ani de muncă în calitate de președintă (1994-2002) a preferat să-și prezinte demisia, lăsând și altora loc de răspundere și inițiativă. Cu acest prilej, ea a depus și un bilanț global (pe care îl atașez scrisorii) privind veniturile și cheltuielile, lăsând Asociației un sold de 2.365.307 drahme. / În continuare, îți trimit câteva aprecieri din partea unor membri ai comunității românești și ai altor asociații.»

Spicuiesc din aceste opinii.

Angela Bratsou: „Au fost odată ca niciodată… niște misionari, oameni cu iubire și respect pentru semeni. Doream ceva firesc: să fim unul lângă altul, la bine și la rău, pe mica insulă românească din Atena, care se numea comunitatea *Ștefan cel Mare*. Voiam – și o socoteam ca pe o datorie a fiecăruia dintre noi – să nu uităm de unde veneam. Români și greci iubeam țara, limba și tot ce suna a românesc. Ne bucuram să ne întâlnim, să vorbim fără gând ascuns, să ne privim în ochi, să povestim, să punem țara la cale. (…) De la noi de acasă am adus primele mobile, scaune, mochete, vase, cărți și tot ce credeam că va face această a doua casă a noastră mai primitoare. / Și aici vine rolul catalizator al doamnei Olga: prin exemplu personal, prin îndemn stăruitor, a adunat câteva sute de suflete de români din Atena în același loc. Cu adevărat. nu doar în scripte. Și cu cotizațiile la zi; nu aveam de câștigat ceva – și poate de aceea eram atât de corecți. Membrii de azi nici nu percep ce moștenire grea, dar frumoasă, le-a lăsat doamna Olga: să dăruiască, nu să ia. Să fie patrioți în fapte și rușinoși în vorbe mari. / Am cunoscut un om deștept, iubitor și frumos – și astfel am devenit mai bogată. / Să-i fie odihna ușoară și amintirea neștearsă".

Adriana Răducanu: «În scurt timp, Olga Felea Aravantinou a devenit unul din stâlpii de nădejde ai acțiunii de pionierat în care ne lansasem, aceea de a demara Comunitatea Românilor din Atena, „Sf. Ștefan cel Mare", comunitate ce-a avut-o președintă de succes timp de opt ani. De cele mai multe ori, la inițiativa ei am găsit forme de autofinanțare, s-au editat calendare, buletine informative periodice, s-au organizat excursii, petreceri cu filon românesc, expoziții de pictură, de folclor, omagieri ale marilor scriitori Eminescu și Caragiale – pentru publicul grec. Olga Felea Aravantinou a devenit zaua de legătură cu Ministerul de Externe al României, cu istorici din țară, cu Institutul de Folclor – de după 1989. În toate angajările ei, a fost mereu sprijinită de soțul ei, Iorgos Aravantinos și de cei doi fii, împreună constituind patru membri fondatori ai comunității. / O patriotă discretă, acum tăcută, ce s-a mutat într-o stea.»

RoMedia (Costică Burciu): «Doamna Olga Aravantinou a fost unul din cei 37 de membri fondatori ai Comunității Române „Sfântul Ștefan cel Mare" din Atena, care a luat ființă în anul 1992, iar din 1994 a fost președinta acesteia. (…) A organizat sărbători colective cu membrii comunității: Lăsata Secului, Revelionul, Ziua Comunității (2 iunie). A organizat tipărirea unor calendare și a buletinelor informative. A ajutat cât s-a putut pe unii români care aveau probleme. La plecarea ei de la conducerea Asociației, nu numai că nu erau datorii, dar exista și o frumoasă sumă de bani în cont.»

Școala Românească din Atena – cursuri de week-end: „Un gând de mulțumire și pioasă recunoaștere pentru tot ce a însemnat existența și activitatea doamnei Olga Aravantinou în cadrul acestei Comunități românești, cu un istoric de peste 24 de ani. (…) A colaborat cu Ministerul Învățământului din țară și a obținut reducerea taxelor pentru copiii românilor din Grecia care mergeau la studii superioare în România. (…) Ea face parte dintre acei oameni care pleacă discret din această lume, dar care lasă un model de conduită, de activitate și referințe demne de transmis mai departe, pentru cine dorește să se raporteze la adevăratele valori. Este târziu și nedrept să uităm astfel de oameni, să nu-i căutăm – și să aflăm doar că într-o zi ei au plecat…".

Somn lin, iubită colegă. Promoția „George Călinescu" îți va păstra numele încrustat cu litere de neuitare în cartea de onoare a generației, alături de Mihai Ungheanu, Gheorghe Suciu, Nicolae N. Nicolae, Cornel Radu Constantinescu, Melu Lobdă, Petre Anghel, Ilie Guțan, Melania Ștefănescu, Gheorghe Andrei, Cicerone Mușat, Marin Niță, Gheorghe Florian, Andrei Ghidali, Ion Țurlea, Bianca Vladu, Ionel Belciugan, Radu Pascal, Felicia Lazaridi, Titi Enache, Alexandru Dobre, Bucur Chiriac, Ion Marcovici – scriitori, profesori, ziariști, care au hărnicit cu dragoste și devoțiune pe ogorul limbii române.

Lia-Maria Andreiță, în arta plastică și în literatură

Filoteea BARBU STOIAN

Cu străbunici din Romanați, colonizatori ai Dobrogei, imediat după Războiul de Independență și alți bunici din Vlașca-Teleorman, din al doilea val de coloniști, mă alătur firesc, prin simpatie și asemănare, grupării de scriitori din câmpiile, cu apele și pădurile lor, partea meridională a României.

Mă apropii de personalitatea culturală cu vocație în arte a doamnei Lia-Maria Andreiță, cu recunoașterea de către ziariști și scriitori consacrați a talentului în cercetarea vieții, a psihologiei umane, motive să fim împreună într-o frățească, colegială societate scriitoricească.

Lansat la Târgul de Carte „Gaudeamus" (18 nov. 2016), în elogiile scriitorilor Neagu Udroiu, Nicolae Dan Fruntelată, Florentin Popescu, Titus Vîjeu, Mihai Antonescu, romanul *Copil de suflet* a impresionat asistența prin dramatismul vieții unei fetițe mutilate într-o corecție „părintească" la școală, ca apoi destinul să o ducă în viață din rău în mai rău.

Acțiunea se petrece în Negoești, într-o familie care nu cunoaște sărăcia (tata, contabil, mama, croitoreasă). Fiica lor, beteagă de un picior, dar și cu minte puțină, rămâne fata bătrână a satului. Rozica s-a gândit ca fiica ei, Clara, să înfieze o fetiță de vreo șase ani dintr-o familie cu patru copii. „Au mers direct la casa cea mai săracă de pe Izlaz. (…) fetița era dolofănică și frumoasă foc, așa cum observase, săptămâna trecută, din spatele unei tufe de unde spiona orice mișcare, Rozica, obrăjorii ca două petale de trandafir, părul ca razele soarelui și ochii rupți din cer senin." Au dat fetița la grădiniță îmbrăcată ca o păpușă, să moară de invidie fetițele de țărani cu rochițe pătate sau necălcate. N-o lăsau să se joace cu ele pe uliță sau în poiană să nu se murdărească de praf, de verdele ierbii… Au căutat o casă mai mare, cu chirie ca să aranjeze o cameră pentru Sorina. La școală, însă, lua note mici spre marea nemulțumire a mamei și a „bunicii". În vară, au făcut meditații cu fata nedotată pentru carte, dar dornică să i se dea plăcinte, măr sau struguri, ou fiert sau chiar un copănel, cum păstrau unele mame de la masa de duminică cu bucate mai bune, pentru pachețelul de școală (ea primea zilnic o „eugenie"). În clasa a II-a, s-au înțeles (au cerut insistent) cu doamna să lase ușa deschisă la ora de aritmetică și ele să asculte cum răspunde Sorina la lecție.

La tablă, în fața unui exercițiu nou, n-a știut să-l rezolve.

„Demeter, vino, s-o ajuți ! – a chemat-o învățătoarea pe cea mai bună elevă. Tăcere." Tăcere și în clasă cu ochii spre ușă, când cele două femei „năvăliră în clasă, alergară la tablă, tăbărâră pe Sorina. Rozica s-a repezit la cozi, dar Clara, cu o forță nebănuită, a împins-o pe maică-sa deoparte și, cu plasa de nailon pe care o avea în mână, lovea cu sete peste obrajii rozalii ai Sorinei. Nodurile îi spărseseră buzele de unde se prelingea sânge. Pe măsură ce lovea, furia Clarei sporea și izbea cu și mai multă îndârjire. Fetița de la tablă a fugit afară. Copiii din bănci plângeau și se strecurau și ei, care cum prindea curaj, tot afară. Numai învățătoarea sta ca o statuie și privea acest spectacol dement."

Speriată că vor interveni autoritățile, familia a dus copilul la Spitalul Central din București pentru operații pe toată fața cu mușchii sfâșiați. Unchiul Felddy a apelat la colegul său, chirurgul cel mai bun, Popescu, să-i refacă chipul Sorinei, iar fratelui său, Sebi, i-a dat un sfat: „Evitați contactul cu lumea, stați mai mult în casă, până vă dau de veste… și dac-ar fi să moară, moare în spital, nu moare în ograda ta." În sat și în spital, s-au ascuns vinovățiile familiei și ale celor din școală care n-au intervenit în apărarea copilei. „La spital, doctorii ziceau că fetița are carne bună și țesuturile se refac. Chirurgul de la arși a păstrat discreția asupra celor întâmplate, diagnosticul fiind arsuri parțiale ale feței, provocate de flacăra de la sobă."

Cum a suportat Sorina, în anii de școală privirile colegilor, greu de spus, dar să i se întâmple spre majorat un barbar viol în Valea Hoților din partea unor șoferi, urmat de internarea în spital pentru că un os de la vitele sacrificate în acel loc i-a perforat lobul pulmonar, e prea mult. Și vreau să închei cu învinuirea din partea „bunicii" că i-ar fi dat Clarei toate medicamentele deodată pe motiv că ar fi vrut s-o omoare. După șapte ani de închisoare, aflăm din discuția ei cu preotul, că la spovedanie Rozica i-a mărturisit că regretă că a băgat-o nevinovată în pușcărie.

Scrierile de maturitate artistică ale prozatoarei Lia-Maria Andreiță vin ca o eliberare a memoriei de acumulări de fapte, date, întâmplări, descrieri ale amănuntului semnificativ adunate dintr-un mediu sătesc bine cunoscut, precum și trecerea de la o artă la alta – o înzestrare pentru abilitatea scrisului. Membră a Uniunii Artiștilor Plastici, Secția Decorațiuni-Tapiserie, membră a Academiei Internaționale de Artă Modernă din Italia, Lia-Maria Andreiță și-a expus lucrările în țară și în străinătate pentru care a primit distincții în Italia și în România. Având pregătire juridică, a ocupat funcții în diplomație la ambasadele României de la Paris, Roma, Singapore, Cipru. Pasiunea pentru arta scrisului și-a manifestat-o mai întâi în colaborare cu Xu Wende și cu Ion Andreiță în traducerea a trei cărți din literatura chineză. Cu Ion Andreiță a tipărit cinci cărți pe diferite teme politico-sociale, literare, studii, ca, în ultimul deceniu, să se dedice beletristicii, cu patru volume publicate.

După mai multe întâlniri cu această grupare scriitoricească, rămânem cu bucuria participării la o „rudenie literară", dorită și de Mihai Antonescu în Postfața cărții *Copil de suflet*.

CĂRȚILE SUDULUI

Titus Vîjeu

„Lupul vlah și steaua bizantină”

În încercarea noastră de a fixa o topografie literară a Sudului l-am ales ca „Maestro e Duca” pe Borges, evocând scrierile sale ivite sub acele „antiguas estrellas” pe care acest argentinian cu ascendență europeană le descifrase în nopțile continentului său febril. Nu bănuiam că-l voi regăsi în poemele unui autor român ce-l socoate drept „zeul meu tandru, andin și trădat / în toate cartierele hoților de mai / între Recoleta și Colentina...” M-am întrebat, firesc, ce poate apropia celebrul La Recoleta, cimitirul din Buenos Aires în care-și doarme somnul de veci Evita Peron (*Don't cry for me Argentina !*) de zgomotoasa noastră Colentina (*Don't cry for me Colentina !*). Răspunsul l-am primit într-un alt poem: „Pe o potecă de îngeri / a venit la mine Jorge Luis / nu m-a văzut, el nu mai vedea / decât pe Dumnezeu, luminosul / dar a venit în cartierul meu / în periferia sublimă a unei biblioteci / de iarbă sălbatică, de troscot, de știr...”

Atunci îl va fi auzit poetul român pe marele argentinian șoptind:

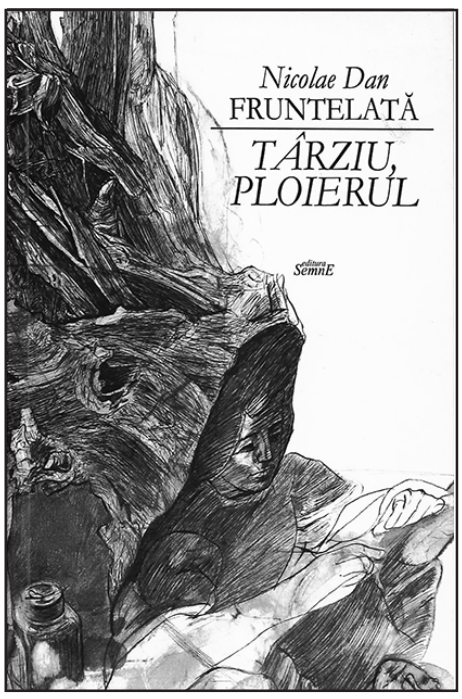
„Convencidos de caducidad / por tantas nobles certidumbres del polvo / nos demoramos y bajamos la voz / entre las lentas filas de panteones / cuya retórica de sombra y de mármol / promete o prefigura la deseable / dignidad de haber muerto.”

La rându-i, poetul român îi va fi citit din poemele sale despre Mica Valahie: „Azi a fost octombrie, soarele / mușca din câmpia uscată / ca o țărancă bătrână, ca o mamă / obosită de muncă și dor / am ieșit iar pe câmp, spre oprișoarele / unde sângerau struguri negri și dulci, / m-am pierdut în această nebunie / a toamnei nașterii mele de demult / nu mai am cui zice mamă, tată nici atât / la capătul dinspre Dunăre, dinspre apus / mă așteaptă, tot singur, tot trist / Dumnezeu...”

Ne putem așadar întreba: ce-l apropie atât de puternic pe acest scriitor român, pre numele său Nicolae Dan Fruntelată de genialul Jorge Luis ? O posibilă pistă am aflat-o grație lui Ernesto Sábato, ce-l ce afirmă în „Cei doi Borges” (*Los dos Borges*) că „mai mult literat decât vital, mai curând rafinat decât robust (Borges) a creat o literatură adeseori bizantină, deși frumoasă...” Iată cheia proximității celor doi: bizantinismul. Sábato, cel născut de-o mamă albaneză pe pământ sud-american știa prea bine că nobila cultură căreia îi aparținea deopotrivă și el și Borges „provine din Europa, este un adevăr ineluctabil ce nu văd de ce ar trebui ocolit...” Astfel încât să nu ne mirăm că, în această mecanică subtilă a comunicării prin metaforă Fruntelată poate declara fără a fi bănuit de sperjur: „Eu nu mai văd, eu sunt doar un vis / Merge prin lume poemul lui Jorge Luis / Merge prin Buenos Aires, mai către Apus / în Țara de Foc și în Țara de Sus / Undeva, ne-ntâlnim, într-un munte / În către care nu există nicio punte / Numai magia cuvântului latin / Călit ca o sabie, în sânge și pelin...”

Cartea ce cuprinde aceste stihuri frumoase și triste deopotrivă se cheamă *Târziu, ploierul* și-a apărut la Editura Semne, aceeași în care harnicul autor a mai publicat, în același an, 2016, volumul de proză memorialistică *O dată-n veac patria moare*, dedicat „bunicii Constandina Armânca și tatălui meu, Mânzul Nebun”. E vorba, probabil, de cele mai dragi ființe ale poetului, pe care le știam și din anterioare pomeniri în alte pagini de carte și care par a dobândi culoare arhetipală. Cea dintâi, pogorâtă din latinitatea noastră transdanubiană, cu rădăcini în splendoarea moscopolitană, între timp arsă de ura pașei din Ianina, cel de-al doilea, falnicul învățător din Bălăcița (à propos, *Care ești, mă, din Bălăcița ?* – cum strigă titlul cărții din 2014, de la eLiteratura), lovit de șrapnel undeva pe lângă Odesa, după ce curajul dovedit pe frontul ținut de regimentul Doi Grăniceri din care făcea parte îi adusese cel mai frumos nume, de Mânz Nebun, echivalent pentru camarazi cu un valoros titlu de Cavaler al ordinului Mihai Viteazul, pe care Vodă-l înmâna ofițerilor săi preacurajoși...

Așezați de soartă în clisura Dunării, pe meleaguri severinene aproape anonime (Desnățuia, Salcia) unii din ei fac parte din „vlahii cei risipiți de la Bug la Adriatica, peste Galiția, până-n Silezia, până-n Moravia”, cum alții „au venit în Sudul cald, sărac și primitor, din Dobrogea până-n Mehedinți, au făcut căsătorii, gospodării și meserii de vârf” alcătuind o lume nouă și în același timp plină de străvechime. Este punctul de plecare al unei istorii de familie copleșitoare, cu frontiere fragile între vis și trezie, ba chiar și între țările ce compun Balcanii. Nu mă mir că între prietenii cei mai apropiați ai lui Fruntelată s-au aflat / se află Fănuș Neagu și D.R. Popescu, cel dintâi surprinzându-l cum „scrie în seara de purpură, linsă proaspăt de câinii aurului, care-s paznici peste greieri”, cel de-al doilea, vecin de casă părintească, chiar dacă știe că „totul e vânt ! Istoria e vânt !” tot nu poate uita acele vorbe „spuse de bunica lui Nicolae Dan Fruntelată: *trupul de lut, / oasele din piatră / ochii din mare / frumusețile din soare / dragostele din vânt, / vântul de la Duhul Sfânt...*”

Așadar iată-i pe toți trei, Fănuș, DRP și Dan Fruntelată, trei bizantini, precum Borges din viziunea lui Sábato. Aparținând unei patrii relativ tinere, Jorge Luis a ținut să aducă într-un poem omagiul său lui Snorri Sturluson (1179-1241), autor islandez și părinte al unor memorabile „edda” și „saga” în care hagiografia medievală întâlnește clasica istoriografie. Talentul acestui *skald*, poate cel mai cunoscut în Evul Mediu apusean este apreciat de Borges tocmai pentru felul în care și-a cântat stirpea, lăsând urmașilor „o mitologie de gheață și de foc”. În fond, mica Islandă e comparabilă cu „mica Valahie” pe care ne-o propune în cărțile sale mai noi Nicolae Dan Fruntelată.

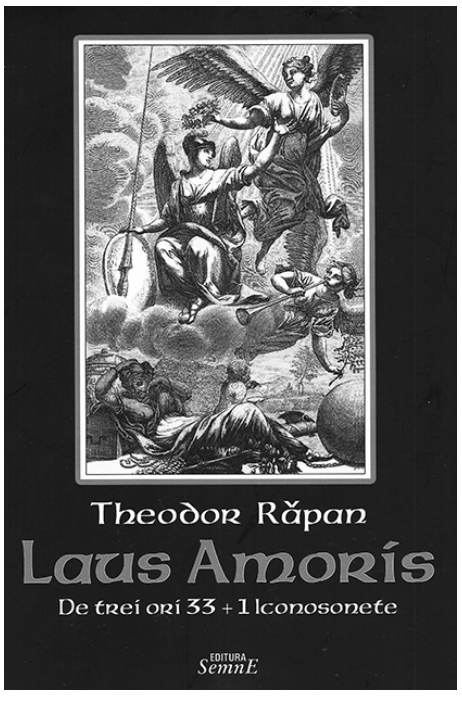
„Verde, verde, numai verde / gușterul din visul meu / când mă mușcă și mă pierde / departe de Dumnezeu... “ Este acel „guștur veardi” pe care bunica aromâncă i l-a arătat cândva nepotului-copil ca să-nțeleagă „cum ne pândește răul acestei lumi”.

O lume pe cale de a se stinge și pe care cuvintele lui Fruntelată o ajută să-nvie în veșmintele ei curate, opunându-se „Zeului Televizor, Zeului Internet, Zeului Sarma și Zeului Căciulă” și altor „zei străini și obscuri care ne vorbesc într-o limbă corcită, departe de dulcele cuvânt care ne-a unit și ne-a ținut într-o țară cât un imperiu al Sudului în care s-au păstrat ca simbol lupul vlah și steaua bizantină”

Amin.

„Trecute-s toate ! Mă ajung din urmă...”

Fără îndoială, una dintre cele mai frumoase cărți ale anului 2016 este *Prin labirintul sinelui* de Theodor Răpan și Helmut Kand. Performanța tipografică de la editura Semne grupează „111+1 Iconoscrisori”, altfel zis112 epistole adresate de poetul român prietenului său, pictor austriac ce-i susține scrisorile prin tot atâtea tablouri, admirabil reproduse-

n volum. Despre Theodor Răpan nu cred că trebuie făcute multe lucruri deoarece cărțile sale (peste douăzeci !) l-au făcut cunoscut iubitorilor de poezie. Născut la 4 iulie (*Born on Fourth of July !*) 1954, s-a afirmat în ultimul deceniu și jumătate prin mai multe volume de versuri ilustrate oportun cu lucrări ale unui mare artist exilat, Damian Petrescu. Între acestea se află *Muzeul de păstrăvi* (2004), *Poștalionul de seară* (2005), *Dincolo de tăcere* (2009), *Evanghelia inimii* (2010), *Evanghelia Cerului* (2011), *Evanghelia apocalipsei* (2012), *Pas în doi* (2014), *Pur și simplu* (2015).

Am sub priviri una din recentele apariții: *Laus Amoris*, culminație a dexterității prozodice dovedită și-n cărțile sus amintite, în care sonetul și-a aflat locul său de elecțiune. Așadar, pe celelalte le las la o parte („caetera linquo” – cum scrie poetul într-un „sonet de înșelare” însoțit de emblema acestei ziceri latine): „În mine clocotește dor de unde, / Cernut abis acoperind nisipul, / Îmi trece Clipa, Cronos umple șipul / cu vinul destrămării spre niciunde.” Am decupat aceste versuri cu sentimentul comiterii unei impietăți față de forma fixă ce definește sonetul dar am dorit să fixez acest „autoritratto” pe care poetul și-l asumă. El cultivă frecvent tema existenței și a iubirii în versuri adeseori memorabile, *Laus Amoris* dovedind că deși a apărut în urmă cu aproape un mileniu, în cuprinsul „școlii siciliene” formată în jurul curții de la Palermo a lui Frederic al II-lea de Suabia, sonetul își păstrează neabătut vitalitatea. Nu prea de mult poetul Radu Cârneci a realizat chiar o *Antologie a sonetului românesc*, dovedind atracția exercitată în lirica noastră modernă de această specie lirică inaugurată (se zice) de Jacopo da Lentino. Cert este că Theodor Răpan este la ora de față cel mai consecvent cavaler al sonetului în atât de complexa noastră poezie. El se dovedește un aplicat comentator al faimoasei *Simbola Christiana* atribuită unui anume Philoteu și apărută la Frankfurt prin grija lui Karl Ludwig, elector palatin (1617-1680). Dar domnul Theodor Răpan e un comentator implicat prin emoție în descifrarea stampelor de aici. Versul dintâi al cărții spune de altfel totul: „Amoris laus ! Plugul minții ară !” iar sufletul, adăugăm noi sentrece cu trudnica unealtă a minții lăsând în ogor nu doar dâra materiei ci și aburul spiritului. Avea dreptate deci poetul Ion Brad să-și salute mai tânărul confrate prin aceste cuvinte: «Nu exagerez deloc socotindu-l pe Theodor Răpan printre cei dăruiți cu putința și știința de a-și stăpâni pegasul să „calce” frumos și elegant în spațiul celor paisprezece „rânduri” cerute de regula genului. O frazare inspirată și frumoasă, izvorâtă din știința și sinceritatea pe care le dau talentul poetic autentic, ajuns la maturitatea creatoare – iată ce ni se pare de semnalat cititorilor acestui nou volum de versuri al poetului teleormănean.»

Pentru a păstra regula exprimării latinești a substanței reprezentărilor din *Simbola Christiana* n-aș putea zice decât *Nec plus ultra...* Drept care mă voi replia, întorcându-mă la recentul volum de „iconoscrisori” pe care-l semnalam drept una dintre cele mai elegante apariții editoriale din ultima vreme. Încercând să-mi explic acest titlu mai degrabă științific decât literar *Prin labirintul sinelui* ce conduce la psihanaliza vieneză cred că se justifică pe deplin dacă ne gândim la faptul că Helmut Kand, coautor al cărții – a fost studentul la Academia de Bellearte din capitala Austriei al lui Rudolf Hausner (1914-1995), unul din marii artiști ai secolului XX, socotit de critică drept „cel dintâi pictor psihanalist”. I-am consacrat în cartea mea *Memorie de rezervă* (Ed. Clusium, 2000) un eseu pe care l-am intitulat *Noul Adam*. Îl descoperisem cândva pe artist într-o expoziție de la București dedicată expresionismului vienez, apoi la *Altemuseum* din Berlin l-am regăsit într-o mare retrospectivă, după ce la Muzeul secolului XX din capitala Austriei i-am aflat bine reprezentate lucrările în tempera. Personajul său generic este Adam. Dar acesta nu este personajul biblic, rătăcit în grădinile paradisului. Eroul lui Hausner se confruntă mai degrabă cu infernul civilizației noastre moderne. Iar discipolul său Helmut Kand îi urmează calea, preluându-i neliniștile...

Kand este prietenul lui Theo (nu Van Gogh ci Răpan), care îi scrie „cu Viena împăturită în batista inimii”. Lucrările pictorului îl ilumineză și-l întorc în inima Mitteleuropei: „Culori ! Văz nepermis, grăbit să ajung la Zentralfriedhof (aici își doarme somnul de veci și el, Beethoven !) cu spaima despletită într-un evantai de îngândurare. Mi-e rușine doar de umbra zilei de ieri ! Transformat într-un fachir de zăpadă, inund cu lacrimi cerul inimii tot și râd: oraș nebun, stârv de somnambuli bezmetici. Uită acest regat vicios ! Port doar cămașă de zale. O punte spre cer să ridic ?”

Nu cunosc mai multă sinceritate în înțelegerea acestui oraș ca aceasta în care poetul se grăbește să sjungă la Cimitirul Central, unde se odihnește autorul Imperialului. Viena lui Zweig și Canetti și-a modificat și ea punctele sale de interes ! și-i amplifică lui Kand cunoșterea unei Românii în care se află „oameni, păstrăvi și lacrimi” scriindu-i despre porțile de lemn ale Maramureșului ori despre salcâmul lui Tudor Bălosu din *Moromeții* lui Preda, celălalt teleormănean.

Dialogul dintre pictură și vorbă se desfășoară sub semnul culorii. O culoare bezmetică, incandescentă, dând foc lumii ostile și încercănată de păcate nemeritând mântuirea. Căci „poetul moare, glonțul e de gheață și mă prefac într-un cuvânt: pământ !”

Lieber Helmut, lieber Theo, dați-mi voie să vă reamintesc aceste vorbe rostite cândva de Johann Paul Friedrich Richter, cunoscut sub numele francizat Jean Paul: „Die Erinnerung ist das einzige, aus welchem wir nicht getriben werden Können”, ceea ce se poate tălmăci prin: Amintirea-i singurul paradis din care nimeni nu ne poate alunga...

Cartea voastră despre melancolia trecerii noastre prin lume dovedește că viața din câmpia Burnazului și cea din cetatea Vienei e fulgerată de spaime și bucurii asemănătoare. La urma urmei, cum spunea cineva, Balcanii țin până-n districtul trei al Vienei, adică până unde Orientul s-a lăsat purtat de oștile unui Magnific ajuns astăzi erou de serial TV, dovedind că nu numai arta și-a trăit proiecția postmodernă ci și istoria Europei...

George Călin

E.S. **George Călin** este ambasador cultural la Convenția ONU pentru Drepturile Copilului – Geneva, Departamentul Europei de Est, dar cei mai mulți dintre noi îl cunosc în calitate de poet, prozator, editor, fondator de reviste, inițiator de festivaluri și mai ales „navetist la Chișinău”, binecunoscută fiind prietenia ce-l leagă de frații de dincolo de Prut, alături de care a organizat numeroase manifestări culturale. Din activitatea sa literară uriașă, de la debutul cu poezie în revista „Arcadia” (Slobozia, 1976), vom menționa, în limita spațiului, doar câteva dintre cărțile sale de poezie, proză, eseu: *Litanii (2000), Singurătatea umbrei (2005), În grădina Ghetsemani (2006), Setea de real (2007), Eternitatea câmpiei (2008), Clopotul (2008), Caut lumina (2009), Raport securist (2009), 101 Poeme (2010), Clopotul, ed. a II-a (2011), Bună dimineața, femeie ! (2013), Blestemul (2015), Nemistuite lacrimi (2016), Lacrimi pe floare de lotus (2016), Umbra curcubeului (2017)* etc. A fost distins cu premii, diplome medalii: Diploma de excelență a Asociației Culturale Române IDEAL - Chișinău – Republica Moldova; Diploma de onoare a Uniunii Românilor din Basarabia –Chișinău – Republica Moldova; Diploma „Mihai Eminescu” Jacobs Victorian University Bremen – Germania; Diploma de excelență a Ministerului Culturii din România; Diploma și Medalia Ștefan cel Mare ale Centrului creștin-ortodox „Sf. Ștefan cel Mare și Teodora de la Sihla”, Chișinău; din 1991, este membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România; Academia Europeană a Societății Civile din Republica Moldova îl desemnează OMUL ANULUI 2011; Marele Trofeu „Artur Silvestri pentru Cultură” – Consiliul Județean Vâlcea și Fundația Culturală „Curierul de Vâlcea” pentru întreaga activitate culturală; Premiul „Ioan Petru Culianu”, pentru implicarea în dezvoltarea actului cultural scris și promovarea scriitorilor din țară și străinătate prin revista de cultură, artă și civilizație „Apollon”; Trofeul „CERURILE OLTULUI” – Salonul Internațional de Literatură și Artă „Rotonda plopilor aprinși”, Râmnicu Vâlcea; Medalia Omagială „Alexei Mateevici – Limba Română”, Ministerul Culturii din Rep. Moldova; Diploma „Mihai Eminescu” a Academiei Române, pentru activitatea culturală, 2011; Trofeul UNESCO pentru vasta activitate și promovarea valorilor culturale fără frontiere, Chișinău, Rep. Moldova, 2014; Trofeul „Două inimi gemene”, pentru contribuția esențială în promovarea valorilor culturale românești, Chișinău, Rep. Moldova etc. Dl George Călin scrie, la fel ca cel care i-a fost prieten apropiat, Nichita Stănescu, „cu colțul inimii”, o inimă operată la cer deschis, pentru că a vrut să privească îngerii de la inimă la inimă. Ca om, este „blestemat cu iubire”, ca poet cu nesomnul cuvintelor. Versurile sale sunt atinse de aripa rostirii primordiale, nesofisticate, necontaminate de convențiile terestre, ce i-ar ofili poate spiritul genuin, liber și cutezător. Îngerul său, unul mare, puternic și bun, îl poartă prin lume, prin încercări și splendori, iar când obosește, se odihnește scriind o carte, și încă o carte. (Victoria Milescu)

veșnic mi-e Timpul...

te-am rătăcit în mine
sorbind roua din frunze,
te-am rătăcit în poveștile uitate
în palme de copil,
în fosnet de lacrimă uscată
pe-a dimineții geană
descreținд săruturi
pe umeri goi de fecioară,
dansând sub roua dimineților
împerecheate-n Toamnă...

nu plânge, iubito,
nu plânge,
veșnic mi-e Timpul
înghețat în Clepsidră,
caut fosnete-n flori de lacrimi,
stelele încinse mă copleșesc
cu a lor culoare
ce picură din visul nopții,
îmi inundă cărările inimii,
îmi destrămă sufletul,
în umbre oculte ce-și caută Calea,
în tăcerea tremurândă din Univers...

respiră prin mine...

rătăcesc în noapte –
suflet călător rănit de uitare,
însetat de răsăriturile ce nu apar
printre tăceri de rouă
peticite cu amintiri...

ascult în tăcere,
la margini de timp,
povestea ultimului fulg de nea,
mă cerne Iarna-n suflet de fecioară,
mă-nfioară sânii ei prea reci
troienind plăsmuiri de vise
în catastiful Vieții ce mă doare,
dintr-un Amurg fără de stele
ce coboară în adânc –
îmbrățișări pietrificate,
născute din perla mării....

simt adâncul din mine,
privesc în gol,
aștept să se aștearnă uitarea
peste visele-mi strivite
în zboruri rotunde,
metamorfozându-se în stele uscate...

sorb vise albastre cu doruri aprinse
fluturi buimaci din șoapte clădite
pe aripi de Înger sclipesc,
sublime zăpezi mă inundă
în dansul flăcărilor de cuvinte ce ard...

e miezul nopții
dincolo de oglinda în care te admir,
te ridică din valuri,
oprește-te la poarta sufletului meu
respiră prin mine
Timpul infinit al nopților de dragoste...

e Timpul tăcerii,
lacrima cântecului cade-n poveste,
respiră adânc..,
respiră,
Îngerul cu aripi de dragoste
ți-a-ngropat diminețile-n mine...

neliniști de ceară...

glasul tău se naște
fără de tine,
se-așterne pur în cuvinte,
dansează printre fluturii de catifea,
oglindindu-ți spaima din ochi,
stropii reci ai ploii te-ntorc în mine,
ochii blânzi împletind silabe...

ai încercat să mă ocolești,
să fugi din Calea Timpului,
să-mi șoptești dorul tău,
fără de tine,
cuprinsă de farmecul înserărilor,
rănită de-o stafie a nopții
ce te bântuie râzând,
dezarmată de gânduri...

urlu prin sângele tău –
lup singuratic în pustiu,
fermecat de sălbăticia trupului,
te mângâi cu mâna stângă,
îți ating coapsele fine,
respirându-mă în sufletul tău
văduv de mine,
fără de tine...

mă zbat neîncetat s-ajung
cu ochii închiși
în trupul tău părăsit,
înghețându-ți aripa de flutur –
aripa zborului frânt,
în diminețile de dragoste carnală,
cioburile visului sfărâmat
îmi mângâie ușor sărutul pe buze,
fără de tine...

Timpul curge lăcrimând
pe frunzele vieților noastre,
îmbrățișându-ne în sărut,
împungând secundele goale,
roua din zori adună în noi
tăceri și neliniști de ceară,
fără de tine,
fără de tine...

respirațiile pietrelor...

în noi, două lacrimi
împletite din stropi de iubire,
sângerează fluturi identici
în zbor,
tremur la fiecare atingere
ard mistuindu-mă –
fluture dezgolit
la porțile Cerului
căutând picătură cu picătură
Lumina ce bântuie-n tine...

în noi, două vise
îngropate-n amintire,
ne pictează trupurile ostenite,
în culorile fericirii
nopțile și zilele sufletelor
cutremurate de dor,
detașându-ne umbrele
abandonate inocent
în frunzele Toamnelor
ce nu mai mor...

în noi, două mâini
nevăzute,
modelează urletul lupilor pustiului
în dans amețitor,
dincolo de grație și zâmbete
dilată mozaicul clipelor răsucite
ce mustesc de culori întrepătrunse
prin straturile de uitare...

în noi două miracole
se-ntorc din furtul unui sărut –
Viața și Moartea
ridicând voalul opac dintre ani –
Timpul, îmbătat de vise,
ne uită goi
în respirațiile pietrelor
descoperind taina Cerurilor
ce se contractă-n noi,
ce-atârnă nevăzută
pe colț de stea difuză
ce domină dincolo de imagini
arabescuri de gânduri ce nu dor...

te-aș muri în mine...

spartă în cioburi albastre
te-aș rătăci goală
printre frunze bătute de vânt
în prăpastia unui gând nebun,
unde te-aș încătușa
pentru vecie...

te-aș alunga din inima-mi
sfârșită de durere
în nopți nedormite
plângându-mi nepăsarea...

te-aș agăța în amintiri neuitate
te-aș muri în mine
aducându-ți la mormânt,
jalea florilor ce mă bântuie...

te-aș jeli învățând să mă iert,
împietrind pulberea trupului tău...

mi-e teamă, mi-e teamă,
că astăzi se sfârșește Lumea,
și nu vei afla niciodată
cât de mult te-am iubit,
cât de mult...

Clepsidra de argint...

astăzi,
te caut în tăcerea noastră,
pierdut între noapte și zi,
pe-o frântă aripă de Înger,
dorindu-mi să devii fulger și lacrimă
alergând pe cărările deschise
ale orizontului din mine...

astăzi,
ne plâng iubiri uitate
pe muchiile de zâmbet fermecat,
picurându-ne fluturi de gheață
pe marginile sufletului,
drămuind lumina tremurând tăcută
în buzunarul nopților ,
o taină se-ascunde în noi,
mușcând până la sânge
din noaptea însingurării-n doi...

astăzi,
urlă prin tainice unghere
iubiri îmbălsămate
cântând cu durere un nou Început,
miroase a sânge albastru și-a stele
în abatorul sufletului meu,
candele ciobite ard mocnit
într-un colț despărțit de viață...

astăzi,
nu cântăm Imnele Slavei,
nu zâmbim prefăcuți
s-au despărțit apele de uscat
curgând limpezi spre Infinitul din noi,
umbre hoinare aruncate-n deznădejde,
umbre cu lacrimi amare,
amăgind nisipul visului neîmplinit...

astăzi,
singur tot mai singur,
în acest univers al gândurilor mele,
mă trezesc zgomotele vântului,
dorind să simt, din nou,
pielea ta catifelată
sub faldurile rochiei foșnitoare,
dorindu-ți buzele fierbinți,
atingându-mă ușor,
părăsindu-mă și revenind
ca o ploaie cu stropi de iubire...

astăzi,
îți șoptesc ușor povestea Vieții mele
ferecată-n Clepsidra de argint...

pe frânghii de Lumină...

alb pur,
imaculat,
fără de capricii,
Timpul leapădă
valuri de umbre spânzurate
prin stropii de ploaie
rătăciți în Amurg,
atârnă flăcări de frunze
pe aripi de Înger,
ciuntite-ntr-un sărut mucegăit...

Îngerul,
îngheață corăbii de vise
în scântei de sânge uscat,
convoaie nemișcate
în tăcerea Morții,
împrăștiate dezordonat peste dorințe,
duhnind a putred
în întunericul tăcut...

pe vălătuci stingheri de nori
trec zile,
trec zile încleiate-n Apusuri –
sinistre țipete de păsări
fără de aripi –

mânios Universul
începe să dilate Cerurile,
umple bezna adâncă,
învelind veșnicia de liniști,
în șoaptă de lacrimă măruntă și tristă...

coboară Îngerul
pe frânghii de Lumină,
deschizând sufletului
drumuri spre înalt
sub umbra Păcatului Trădării Dintâi,
mi se strecoară prin gânduri,
fredonându-mi primăveri
în parfum de floare,
înveninat,
pierzându-mă,
în fumul zâmbetului tău...

Jurnalul roșu (II)
Iarnă grea

Ion STATE

Jurnalul roșu continuă cu dezvăluiri cutremurătoare despre viața familiei.

19 ianuarie 1954. Serbăm ziua de naștere a Dorinei, dar numai în gând, căci nu am putut face nicio deosebire de alte zile, nici nu i-am spus „La mulți ani”. Suntem foarte abătuți, ne lipsește cel mai elementar și totuși cel mai substanțial lucru pentru viață – pâinea. De la Godeni nicio veste îmbucurătoare. Aflăm că mama este cam bolnavă. Din partea lui tata sau mai clar, de la Nuța, fiica lui, pentru timpul cât a stat la noi, ne-a recompesat cu prea multe vorbe rele la adresa noastră. Caracterul omului prost crescut.

25 ianuarie 1954. Cu mare greutate am găsit la colegi și la încasatori 10 lei de am luat pâinea la preț liber, profitând că se găsea la un centru de vânzare în Piața Dorobanți, unde locuiește lumea ridicată. La „mahala” e greu a lua o pâine la liber. Azi e duminică. Am avut la masă ceapă și câte un ceai. Cu lemnele stăm prost. Am mai făcut rost de cărbuni de la depozit, dar e riscant. M-a prins un paznic cu plasa plină cu cărbuni. I-am explicat situația grea familiară, dar nu mi-a îngăduit să iau cărbunii. Totuși a fost om cu suflet, că putea să mă rețină pentru furt. Timpul e grozav de aspru, se anunță iarnă grea. Ne îngrămădim toți, nouă suflete într-o cameră. Până azi Elvira și Dorina au dormit fără foc în camera cea mare. Mă gândesc ce urmări va avea atâta tremurat.

30 ianuarie 1954. Sunt trimis cu echipa la dezăpezirea liniilor de auto și de tranvai pe Bld. Bălcescu. Mă uit cu jind la unii din oameni că pot să-și astâmpere foamea luându-și câte un corn sau pâine albă. E un ger cumplit cu viscol. Cer la încasatorul 8702 să-mi împrumute un leu, dar nu are, în schimb îmi cere să-l învoiesc 2 ore și-mi va aduce ceva bani sau pâine. S-a dus la un negustor din apropiere și a curățat zăpada din fața prăvăliei, i-a dat 10 lei și 6 cornuri, pe care le-am împărțit frățește. 2 cornuri le-am adus la copii acasă. În special pentru Antoaneta a fost mare surpriză. E așa de firavă, ca „un lujer de cartof crescut în pivniță”. Când o văd că ar vrea și ea să se joace cu ceilalți, dar nu o țin puterile, simt în piept, în gât, un gol, un gust amar, leșinat de var, de calciu. Nervii mă zdruncină așa de mult încât nu mai pot raționa, rămân mut. Azi am mâncat marmeladă cu pâine și supă.

31 ianuarie 1954. Din nou sunt cu echipa pe traseu, pe Calea Moșilor. E imposibil să lucrăm. Ninge din abundență și vântul ne trece prin oase. Câteva fete au început să plângă, nu mai pot rezista. Una din ele e încălțată cu pantofi decupați și ciorapi subțiri, nu are altceva. A venit directorul general Mincu cu automobilul, făcându-ne observație că stau oamenii degeaba. A fost o ilaritate. Unii au mers și mai departe impunându-i să se dea jos din automobil și să stea cu noi. S-a mulțumit să-și noteze numărul de serviciu al controlorului pentru a-l pedepsi. Norocul a făcut de am putut lua de la depozit 1.000 kg lemne, pe care o treime le-am dat celor care ne împrumutase.

1 februarie 1954. În după masa de 31 și noaptea spre 1 februarie, a fost un viscol cu zăpadă cum nu s-a mai întâlnit cu peste 100 ani în urmă. Vântul a bătut cu peste 100 km la oră. A căzut atâta zăpadă încât nu am mai avut pe unde ieși din casă, să plec la serviciu. Abia pe la ora 9 am ieșit pe geamul de sus de la fereastră, ajunsese zăpada până sub streașina casei. Pe stradă e totuna, nu se văd garduri, nu se mai deosebesc curțile, lumea a început să miște înnotând prin troene. Tramvaiele sunt înămețite pe linie, niciun fel de circulație, lucru care a ținut până la 1 martie.

3 februarie 1954. Nu mai avem în pivniță niciun fel de zarzavat sau cartofi, ce a mai fost au degerat. Cu mare greutate procurăm pâine, se duc copiii, Iulică și Mariana, pe jos la Moara Herdan și cumpără. Antoaneta e din zi în zi mai rău, tușește și are temperatură, nu avem cu ce-i lua lapte; lăptăreasa nu vrea să ne mai dea. Se mulțumesc bieții copii cu ceapă și usturoi, cu pâine și câte un pahar cu ceai. A făcut rost Marioara de o sticlă de bulion de la mama unei colege de a copiilor, de a făcut o supă și tocană cu bulion.

6 februarie 1954. Azi a venit lăptăreasa cu soțul ei, le înghețase laptele în bidoane, de ger ce a fost. L-a dezghețat la noi și a lăsat 3 litri de lapte fără bani.

10 februarie 1954. Antoaneta e grav. Doctorul ne-a recomandat să-i facem penicilină imediat, dacă are efect în 30 de minute e scăpată, altfel nu mai e scăpare – are temperatură 39,2-39,7. Ne uităm cu milă, nu avem cu ce-i lua, abia putem să luăm câte ceva pentru masă. Ceilalți copii, cei mari, au multe neplăceri din cauza bolii ei pentru care fapt o urăsc, în special Dorina. Mariana și Aurelia plâng pe înfundate. Le e milă că din moment în moment trebuie să moară. În sfârșit, ne-a dat Stela 30 de lei și Elvira 30 de lei și i-am luat penicilină – s-a dus Elvira seara târziu – după care i s-a ameliorat boala.

12 februarie 1954. Azi am luat leafa. S-au bucurat copiii, în special Aurelia și Nelu. Am cumpărat carne și altele pentru hrană. Ne ajută mult Madam Vlad. Aurelia e veșnic neîmpăcată că nu vine ziua când să se satureze, ca atunci când am tăiat porcul lui dl. Roșca, proprietarul și a mers și ea cu Nelu la masă. Nelu e tare gălăgios, primul lucru dimineața întreabă. „Mamă mi-e foame, ai ceva ?” Numai Mariana nu cere nimic, în schimb primește bătaie după urma firii ei revoltate și veșnic gata de scandal cu toți. În această iarnă am putut vedea aparte felul de a fi al fiecărui copil. Cei mici se împăcau mai ușor cu viața asta mizeră, dar cei mari, în special Elvira, Dorina și Iulică sunt veșnic nemulțumiți. Au fost zile cînd se supărau pe mama că a dat unuia ceva și altuia nu și atunci interveneau neplăceri, refuza să mai stea la masă. Bun înțeles că li se aduceau reproșuri, de către Mariana, că sunt mari și să- și mai cumpere și ei ce le trebuie, asta din cauză că fetele cînd luau bursa nu se îndura să dea bani pentru masă, numai Iulică venea cu tot ce lua și-i da, el se mulțumea cu 2-3 lei de cinematograf.

1 martie 1954. Luna speranțelor – așa cum spune Marioara – dar e departe de numele dat. În urma celor 4 luni de iarnă au căzut bolnavi și Aurelia și Nelu, gripa și-a făcut datoria cu prisosință, îmbolnăvindu-se amândoi de pneumonie, pentru care am sacrificat ultima posibilitate de a-i salva, procurându-le penicilină. Iarna e în plină desfășurare. Lemnele sunt pe sfârșite.

9 martie 1954. Cad la pat bolnav. Reumatismul își face efectul. De la 9 la 17 martie nu am putut merge la serviciu.

20 martie 1954. Antoaneta e foarte grav. Nu mai avem ce-i face, temperatura 39,7-39,9. Doctora de la Caraiman (spital) ne trimite să o internăm imediat. Nu am curajul să o internez, o văd în ultimele ceasuri ale vieții și nu ar mai avea rost să o duc la spital. E ora 11, pe la ora 13 îi dau lui cumnatul Godea un telefon să-mi facă rost de 100 lei să mai încerc la un doctor cunoscut, dr. Nistor, cu toate că nu aveam curajul să plec cu ea pe tramvai. Totuși la ora 3 am plecat dând pe la cumnatul Godea pentru bani și de acolo la doctor. Căutam să o duc eu, că dacă moare să nu facă Marioara panică printre lume. După primele ore de la luarea tratamentului prescris și-a mai revenit. Din nou o serie de medicamente și tratament care au avut succes.

25 martie 1954. Deși în alți ani la această dată ghioceii erau în floare, azi nicio floare, decât cele de gheață. În curte și pe stradă troienile sunt mari.

1 aprilie 1954. În trecut era o zi de speranță, azi nu am nicio bucurie. Mizeria ne roade pe zi ce trece. Iarna a început a se duce, zilnic ne frământă hrana. Copiii se mulțumesc cu un ceai și o felie de pâine cu marmeladă. Dar sănătatea le este șubrezită din zi în zi. Din când în când se îndură lăptăreasa și ne lasă lapte.Timpul a început să se încălzească. A venit primăvara.

(Notele aparțin prof. Corneliu State)

(Va urma)

Lagărul

Decebal Cordie

După ani care s-au scurs de la scrierea primelor pagini cu rânduri de cuvinte rupte din sufletul său, când și-a descoperit filonul de aur al narării giurgiuveanul Decebal Cordie a bătut, cu multă sfială, la porțile afirmării. Am lecturat de mai multe ori textul pe care mi l-a încredințat. O plăcută surpriză, prin priceperea de a îmbina cuvinte în construcția frazelor care curg firesc, domol ca un râu liniștit de munte, o bună stăpânire a meșteșugului dialogului, care nu este la îndemâna oricui, o destoinicie în realizarea pasajelor descriptive. M-a convins că are pricepere în meșteșugul scriitoricesc, că are darul de a povesti frumos și bine și trebuie să convingem și pe alții de harul tău. Drum bun, Decebal, pe cărarea aleasă prin hățișul cuvintelor. (Emil Talianu)

Soarele răsărea după copacii acoperiți cu o ușoară promoroaca ce amintea că iarna își arata ultimii colți la sfârșitul lunii februarie. Pământul mocirlos îți dădea impresia că te aflii într-o mare de clei, în care te poți afunda dincolo de nivelul gleznelor.

Ecoul războiului părea că nu mai își găsește locul într-un asemenea taram, ci doar o amintire tristă, aceea a faptului de a fi prizonier.

Alexander se uita la razele călduțe ale soarelui cum mângâiau botoșii găuriți și plini de noroi. Mergea parcă sfârșit, rănit de aceleași temeri pe care le mai avusese și înainte de a se înrola în armată. Se mișca în cerc, încet, fără să se sinchisească de înjurăturile gardianului rus care împroșca o mare de invective către toți deținuții ce se mișcau prea lent la apelul de dimineață. Tot privind în jos, la pământul cleios, Alexander uitase să își ridice capul pentru a se sătura de spectacolul oferit de natura ce înconjura lagărul. Uitase de rănile primite la începutul războiului, uitase de soția lui, Lena și de cei patru fii ai săi, de tatăl și de mama sa, de patrie sau de principii și îndatoriri. Părea că un întreg gol se căscase la el în suflet presimțind amorțirea de dinaintea morții. Năuc, precum un om beat sau ca un rănit sedat de morfină, își mișcă picioarele, de fapt și le târa ca și cum s-ar fi întors din morți precum Lazăr, pe jumătate viu, pe jumătate mort. Dintr-o dată, ca și cum l-ar fi lovit un mic fulger, se scutură de acea înțepătoare presimțire a morții și își ridică privirea spre gardul de sârmă ghimpată. La un metru și jumătate de gard păștea un armăsar mic de statură dar robust, negru ca pana corbului. Nervul ca și modul în care sforăia când adulmecă mici firicele de iarbă conservate de zăpadă iernii aproape de sfârșit, îți dădeau de înțeles că acest cal avea obârșii deșertice de armăsar pur sânge.

Alexander zâmbi văzând minunată creatură. O contemplă cu dragostea pe care o poartă un husar tovarășului său de suferință, tovarășului celui mai fidel. Imaginea calului îi declanșa aproape instantaneu filmul vieții sale pe front, momentele în care au triumfat fie și pentru puțină vreme în fata hoardelor slave. Apoi, veniră rând pe rând, imaginile hâde, ale sutelor și miilor de morți și mutilați din escadroanele și regimentele Împăratului, sute de familii distruse de așteptare, speranță sau durere; veștile dure care arătau că sute sau mii de soldați din atâtea națiuni răsăritene nu se vor mai întoarce la căminele lor.

Ideologia sa de cetățean al Imperiului începea să se clatine, sentimente contradictorii se născuseră din momentul în care văzuse cum camarazii săi cehi sau români începeau să dezerteze, să-și întoarcă privirile către ai lor. Atunci simți pentru prima dată cum că ideea cruciadei lumii civilizate nu reprezintă nimic altceva decât propaganda puternicilor zilei pentru a stârni orgolii războinice stupide în rândul ofițerilor școliți în Germania și Franța, O formă manipulatorie în a declanșa reacții de mândrie națională în sufletele aproape nevinovate ale studenților germani și austrieci – carnea de tun a Puterilor Centrale.

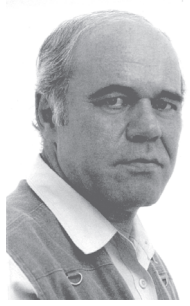
Ofițerului de dragoni i se păreau depărtate clipele primei sale tinereți în care petrecuse sute de ore pe băncile Școlii Regale de Ofițeri din Danzig, mândria germană în formarea elitei militare. I se păreau străine toate gândirile întortocheate ale strategiei și tacticii. Acum toate acestea nu mai reprezentau nimic pentru deținutul Alexander Wolf, căpitan de dragoni în armata Imperiului căci viața sa atârna de un fir de ață. Holera izbucnise în urmă cu o săptămână în lagăr, iar prizonierii erau din ce în ce mai îngrijorați de soarta lor.

Oricând putea să lovească pe oricine astfel încât fiecare încerca să uite refugiindu-se în religia părinților lor. Observau cum cei mai haini gardieni își făceau semnul crucii înainte să intre în contact cu deținuții – deși ați putea interpreta acest gest ca pe ceva firesc la rușii pravoslavnici.

Moartea plutea în aer iar reacția imediată a oamenilor era de a aprinde cât mai multe focuri seara. Acest fapt provenea dintr-un gest reflex de tip medieval, ca și cum focul ar fi putut să îndepărteze virusurile năpraznice.

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (II)

Alexandra Firiță, o poetă „Aparținând clipei” și mai mult decât atât

Florentin Popescu

Teleormăneancă prin naștere, dar stabilită la Bolintin Vale în 1964, Alexandra Firiță (n. 1 august 1956) a debutat editorial în 1998 cu volumul *Nostalgii* (editura Amurg sentimental), după ce mai înainte îi apăruseră poezii în mai multe reviste și antologii din București, Giurgiu și Ploiești, fiind reținută și de Radu Cârneci în memorabilele culegeri *Poezia pădurii* (1998) și *Antologia sonetului românesc* (2009). Ulterior a mai publicat volumele: *Poeme crepusculare* (1999), *Descântând tăcerile* (2000), *Netihna ceasului fără sfârșit* (2002), *La praguri de ape* (2003) și *Aparținând clipei* (2014).

În mod normal șase volume de poezie ar fi trebuit să ofere suficiente argumente criticilor și cronicarilor literari pentru a-i defini – măcar în linii mari ! – profilul, orientarea și locul acestei scriitoare în ierarhia lirică actuală. Faptul că în cazul d-nei Alexandra Firiță nu s-a întâmplat așa se explică, cel puțin la prima vedere, pe de o parte datorită tirajelor foarte mici în care i-au fost tipărite cărțile, iar pe de alta fiindcă avem a face cu o scriitoare discretă, trăindu-și propria-i evoluție departe de lumea zgomotoasă a vieții noastre literare, nedând buzna prin redacții spre a-și promova creațiile.

La capătul lecturii celui dintâi volum al d-nei Alexandra Firiță un degustător de poezie contemporană deslușește cel puțin două direcții (sau constante) ce mai târziu vor căpăta o anume amploare: o frenezie a trăirilor, calată pe asimilarea peisajelor (făcute părtașe ale sentimentelor) și un anume fel de „nostalgie” (poate de aici și titlul cărții) a timpului care s-a scurs fără a fi fost eternizat în metafora poetică.

Autoarea nu caută, ca alți poeți, refugiul într-o posibilă, viitoare iubire, ci se adresează sieși: „Dormi ușor/ suflet al meu/ mângâiat de geana lunii/ legănat de poala pădurii/ cuibărește-te la marginea lumii/ acolo unde cerbii/ ți-au netezit cărarea/ cufundă-te/ în iarba înaltă și moale…/ Dormi senin,/ dormi adânc/ visându-te suflete/ prunc.” (*Cântec de leagăn*)

Refugiul în natură căreia îi dorește să-i afle tainele și să-i descifreze mesajele, constituie un bun prilej pentru sugerarea unor sensuri mai adânci, filosofice chiar, precum în poemul *Fiind*, în care versurile curg spre o nebănuită (și cu atât mai surprinzătoare) concluzie: „Tineri fiind,/ aidoma cailor sălbatici/ galopăm/ înspre norii ce dau rotocol/ numai acolo/ găsi-vom marea/ la vultanii ce vântură zarea;/ vâslim/ plini de sudoarea aproapelui/ înaintăm în pupila albastrului./ Cu ochi tulburător,/ văd cerul lăcrimându-ne/ în câmpia lui, spre dincolo !”.

D-na Alexandra Firiță are, fără îndoială, predispoziție către ceea ce se cheamă „poemul cu poantă”, ideea urmărită apărând (ca în versurile citate, dar și ca în altele, din volumele de mai târziu) de obicei în ultimele versuri. Iată încă un exemplu: „Te-am învelit cu privirea mea/ să nu te vadă luna, să nu te vadă/ ochiul tulbure de noapte/ rătăcită-ntre stele/ …/ O secundă, numai o clipă/ dintr-o secundă ți-am prins umbra în brațele mele de/ iarbă, numai o clipă/ te-am/ răsfățat cu arome de busuioc/ topit de sângele meu.// Te-am învelit cu mine…” (*Numai o clipă*, în vol. *Descântând tăcerile*).

Calendarul anotimpurilor cu particularitățile lor îi apare poetei sub toate ipostazele pe fundalul peisajelor din jur, ale căror mișcări seismograful inimii le înregistrează în versuri limpezi precum diminețile din zarișteа copilăriei: „Miroase a seve pădurea,/ miroase a ploi ce veni-vor,/ miroase a muguri/ ce fi-vor lăstari,/ miroase a lacrimi/ de aer, de ape/ zăcute pe-altare de foi.” (*Zodii*, în vol. *La praguri de ape*) sau: „Doamne, sunt plop/ la margini de cer, la margini/ de veac, plop cu brațe/ răstignite-n amiaza durută/ de chinga cuvântului, umbră/ umblândă dintr-un hotar în altul,/ cu dalbă carne arzândă, încătușată/ sub tălpile zării, sunt statornic/ oștean în odăjdii de șoapte/ Ție, străjer, la porți de înalturi”. (*Rugăciune de plop*, în același volum).

De altfel plopii, când „frunți visătoare”, când „trup de lumânare”, când „viteji care plâng”, când, aidoma unui copil răsfățat „vor să prindă cerul/ de după grumaz”, ca și întreaga natură din Lunca Argeșului și a Sabarului, ca și cea din preajma Bolintinului formează nu doar un simplu cadru, ci însăși spațiul de visare, de nostalgie, de neliniști al autoarei. De aici și puternica rezonanță a poeziei d-sale. O poezie ce propune stări și sentimente ce până la urmă pot fi și ale noastre, ale tuturor, numai că straiele în care sunt îmbrăcate aparțin în totalitate celei care a descoperit cele mai nimerite metafore spre â ni le transmite. Din acest punct de vedere mărturisirile d-nei Alexandra Firiță (care însoțesc vol. *La praguri de ape*) sunt mai mult decât convingătoare. Și de aceea am desprins din ele acest mic fragment: «Sunt diminețile frumoase, aici, la Bolintin Vale, când soarele răsare din capătul zării, vârful plopilor îi sărută tălpile și îi călăuzește cărarea spre Argeșul lin, ce răsfață zânele pe plaje domoale. Și amiezile sunt frumoase în zăvoiul de lângă râu… Sunt diminețile mele de liceană mergând cu pași sfioși pe sub șirul de plopi ce mă țin de mână până aproape de poarta liceului. Sunt cele mai clare clipele când priveam prin fereastra clasei de la etaj statuia poetului Dimitrie Bolintineanu din curtea bisericii. Îi șopteam cu sufletul la gură: „Sărut dreapta poete…”»

Prin cele cinci plachete de până acum d-na Alexandra Firiță a demonstrat că este foarte aproape de clipa în care își va consolida un destin poetic, nu numai remarcabil, ci și demn de a intra în istoria literară a Sudului.

Domnița Flori Neaga, visându-se „Trestie gânditoare”

După patru volume de versuri (*Noaptea ploilor acide*, 2000; *Călător spre Crucea Sudului*, 2002; *Muntele din vis*, 2013; *Floarea de lotus*, 2016) Domnița Flori Neaga (n. 19 iulie 1950, Urluiu, jud. Teleorman) revine în atenția publicului cititor cu o antologie de versuri din cărțile anterioare (*Toamna, ca o fregată*, Editura Neuma, Cluj-Napoca, 2017), un bun prilej pentru a-i cunoaște mai îndeaproape universul liric și tematic, dar și stadiile, devenirile scrisului d-sale la capătul celor șapte ani care s-au scurs de la debutul editorial.

Pusă de către Horia Gârbea într-o succintă prefață în contrast cu postmodernismul, d-na Domnița Flori Neaga a fost și este, fără îndoială, o adeptă a poeziei tradiționaliste, nu doar ca viziune, situare lirică, ci și ca manieră de construcție a poeziei. D-sa nu numai că preferă modalitățile consacrate de mii de ani ale versului (ritm, rimă, muzicalitate), ci și însăși optica asupra naturii și a lumii. Nu e de mirare, deci, că poeta se simte mai mult decât însingurată într-un veac nervos, considerându-se pe sine, încă din primul poem, o ostracizată, o condamnată, o însingurată: „Incendiat e cerul nopții mele,/ Prin semnul ce-mi trimite Dumnezeu –/ de dincolo de viață și de moarte,/ O sabie să fie scrisul meu !// Mi-au pus căluș în gură, pentru vorbe,/ Pentru tăcere, m-au închis în burg,/ Să nu aud nici clopotul ce bate/ Secundele din trup când mi se scurg.” (*În burg*, în vol. *Noaptea ploilor acide*)

În alt plan, cultivând și o poezie pe care am numi-o a interiorului, d-na Domnița Flori Neaga ne-a amintit de suavitatea liricii unei poete aproape uitată azi, Otilia Cazimir. Așa se întâmplă, bunăoară, în *Floarea de măr*, din același prin volum: „Floarea de măr, dintre icoane vechi,/ Învie roua timpului uscat,/ Când sănii stranii, fără zurgălăi,/ Mă bântuiau suav, în lung și-n lat…”, sau: „Bat oarbe vânturile amintirii/ Prin casa șubrezită de pustiu,/ Din vreme-n vreme se aud condorii/ Ducând pe aripi cântul meu târziu.// …/ Pe masa joasă-n tindă, lângă vatră,/ Doar pâine, vin și poate un colac,/ Să fie întâlnirea-mbelșugată/ sub candelabre cu făclii de mac.” (*Focul*, în vol. *Muntele din vis*).

Există, așadar, în panoplia de sentimente a poetei un loc aparte pentru căldura și farmecul intimității în doi, precum în *Căni de lut*, care ne-a trimis cu gândul la celebra poezie a lui Bacovia, *Te uită cum ninge decembre*: „Îmi ești alături, și licoarea-i fiartă,/ S-o bem în șoapta cănilor de lut,/ Și visul să-l luăm de la-nceput,/ Știut fiind că vremea nu ne iartă !// La foc aprins (va fi căldură-n casă),/ Îți voi citi în palmă, (un destin)/ Să mă asculți, chiar dacă mint puțin,/ Apoi, tu mă vei cere de mireasă.” (vol. *Muntele din vis*)

Pe de altă parte, nu întâmplător genericul antologiei sugerează o plină de farmec nostalgie a depărtărilor, a țărmurilor în care poeta nu va ajunge niciodată. Marea călătoriilor d-sale este anotimpul tristeții și al visării, toamna: „Călătoresc pe galbenele valuri de toamnă,/ Ca pe o mare a lacrimilor aprinse/ Pescărușii frunzelor arse mă însoțesc/ În larg, cu aripile întinse./ …/ Faruri pe limanuri îndepărtate/ Se zăresc în zbaterea lor repetată;/ Ele sunt mărturii că demult, cândva, am plecat/ Spre o destinație neidentificată…” (*Destinație*, în vol. *Floarea de lotus*)

Fiorul iubirii, de cele mai multe ori neîmplinită, nu putea nici el lipsi din arsenalul poetic al autoarei, provocându-i când aduceri aminte, când dureri, când priviri în oglinda din care se iscă metafore și imagini antologice, precum în poemul ce încheie cartea, *Trestie gânditoare*, (adevărată bijuterie literară), ce merită să fie citat în întregime: „Fir de trestie firavă, apărută-n ochi de apă,/ Mai visez la ceru-albastru, cu o lacrimă sub pleoapă;/ Și mă rog de el, slăvitul, nimănui a nu mă da,/ Numai rugului iubirii reaprins în preajma ta.// Să mă știi dormind pe-o stâncă, învelită-n floare rară,/ Zorile să mă găsească, mugur nou de primăvară;/ Timpul spart în mii de lespezi să îl strângi în dimineți,/ Să-ntreții cu dânsul focul pentru încă două vieți !// Trupul meu, un roi de stele, mănăstire să îți fie,/ Tu, călugărul sihastru, viețuind întru vecie !/ Să mă chemi în miez de noapte, lângă tine să m-aduni,/ Rănile iubirii noastre doar cu smirnă să le-afumi !// Fir de trestie firavă, gânditoare-n ochi de apă,/ Mai visez un cer albastru și o lume să mă-ncapă…”

Și timpul pe sub ochi ne trece...

Florică DAN

A apărut spre finele anului 2016 o carte de poezie, de mine așteptată încă din tinerețe, a prietenului și colegului de liceu, inginerul-poet Corneliu Cristescu. Ea este intitulată sugestiv, *Poezie și inginerie* și a apărut la Editura AGIR, prefațată de scriitorul Ionel Marin, președintele Asociației Cultural-Umanitare „Bogdania” și redactor șef al revistei omonime.

Mărturisesc că încă din timpul anilor de studiu la liceul „D. Bolintineanu”, eu și autorul mai sus menționat ne-am promis reciproc că vom scrie și vom publica, în anii ce vor urma, măcar câte o carte. Era subînțeleasă ideea că va fi o carte cu profil literar, întrucât încă de atunci literatura nu ne era indiferentă, iar contextul în care am pronunțat amândoi această dorință, urma unei discuții pe teme literare.

N-am să intru în amănuntele vieții sale de până acum, dar am să-i remarc cariera profesională bogată, care continuă și astăzi ca doctor în științele mecanice, având publicată o lucrare voluminoasă și totodată sute de referate de cercetare în domeniu. Aflat la o vârstă în care mulți preferă bucuria și împlinirea pensiei în mijlocul familiilor lor, literatura, poezia, însă, i-au cerut din când în când, în momente de tihnă sau agitație sufletească, prinosul gândurilor, cu referire la cei aflați în jurul său sau mai departe dar și către sine, către propria-i viață împletită îndeajuns cu cei aflați aproape de sufletul său cald, înmiresmat de reguli morale, corecte, de dărnicie spirituală. Soarta a făcut să aibă în liceu doi profesori foarte buni, unul de științe exacte, mai precis de matematică, Vasile Sebu și altul de limba și literatura română, Ion Carbarău, ale căror influențe i-au direcționat viața către inginerie și cercetare dar și către literatură. Este deci un produs spiritual al liceului bolintinean, în care cei doi mari profesori menționați mai sus și-au adus contribuția.

Citindu-i cartea nu e greu să ne dăm seama că este un om hâtru, glumeț, bine dispus, pus pe șotii de bun simț. Iată ce spune scriitorul Nicolae Vasile: „... trăirea proprie a autorului este mai sensibilă decât reușește el să o transforme în lirism… Autorul trăiește liric, dar se exprimă epic. (…) este mai ușor să scrii poezie inspirată de modul dânsului de a fi, decât să comentezi poemele lui”.

Autorul de poezie Corneliu Cristescu intră în literatură dinspre anecdotă (pe care o utilizează cu mult succes prin felul cum scrie, privește și trăiește realitatea înconjurătoare și parodie. Dintre epigrame am să consemnez doar una, prezentă în carte la pagina 2: „Vă previn, vreau să se știe, / Și ce vă spun eu nu regret, / Sunt inginer în… poezie, / În inginerie, sunt… poet !” Exemplificăm cu parodiile existente în cartea sa după Legenda meșterului Manole (*Legenda meșterului Bonea*), după Mihai Eminescu (*Memento Dacia Felix, Darius al lui Hystaspe, Alexandru Macedon în Dacia*), după Adrian Păunescu (*Regretabila povară*) etc.

Spiritul său hâtru dar realist îl regăsim cu prisosință în poeziile: *Epoca de metal, Metamorfoză feminină, Metemorfoză masculină, Metamorfoză la cincizeci și cinci de ani, Poezie cu chelie, Concediu la Babele* etc.

În acest volum întâlnim șase sonete, bine construite, care fac dovada măiestriei autorului într-o această frumoasă specie literară, numărându-se printre cele mai bune creații ale sale. Este vorba de sonete cu referire la spital, mare, iarnă, ghiocel, avion etc., în care aflăm idei induse sieși de viață, bine orânduite.

O poezie remarcabilă din volum se intitulează *Primul zbor*, desigur cu avionul, în care sunt consemnate în detaliu trăirile prilejuite de prima călătorie aeriană între București și Moscova. O altă poezie scrisă cu deosebită emoție, este dedicată mamei (*Mama mea cu ochi albaștri*).

Trăiește transformările, bune sau rele, prin care trece țara. Poezia care merită aprofundată în acest sens se numește *Corabia-n derivă*, de la pagina 72, scrisă în ianuarie 1992.

Dintre voievozii țării, deși este muntean se simte bine când se roagă lui Ștefan cel Mare și Sfânt. A se vedea poezia *Rugă la Ștefan al Moldovei*.

Dintre poeziile prezente în volum dedicate iubitei și soției totodată, mi-au atras atenția prin frumusețea lor *Nu te mira iubito* (p. 110), dar și *La mulți ani iubito !*.

Cartea este de o sinceritate greu de egalat, prin modul în care se înserează mediului istoric și social, celui profesional, celui literar-poetic, celui familiar și de ce nu și celui erotic.

Apărând în literatura română din necunoscut, neîndrăznind să publice decât foarte rar, pe prima copertă apare o precizare, de altfel necesară: „Antologie a poeziilor nepublicate”.

Îmbinând conștient profesia sa de înaltă ținută intelectuală și morală cu aptitudinea și talentul de a scrie poezie, remarcă legătura indisolubilă dintre ele și stabilește titlul cărții ca fiind inconfundabilul *Poezie și inginerie*. Deși cartea prezintă unele scăderi, firești la un debut, ne introduce în labirintul de gânduri și idei al unui contemporan al nostru, ce-și trăiește viața, profesia, iubirea cu intensitatea specifică cotelor înalte și care vine să lărgească orizontul poetic al literaturii române actuale.

(Corneliu Cristescu, *Poezie și inginerie*, Editura AGIR, 2016)

Gabriel Dragnea

Frumosul asediu al poeziei

Creațiile poetului Alexandru Cazacu mi-au fost prezentate, date spre lectură sau citite de autor în cadrul ședințelor literare din cadrul Orizontului Literar Amurg Sentimental, din care am făcut parte amândoi, la un moment dat. Încă din 1995 – anul debutului său literar – versurile i s-au arătat natural, ca-ntr-o proiecție de film dedicată numai lui. Cuvintele și-au găsit locul rapid și eficient în creații profunde, cu inserții psiho-filozofice, în poeme gândite scurt și percutant. Multe dintre poemele sale, publicate în primii zece ani de activitate poetică sunt poeme cu final menit oarecum să șocheze, să etaleze un final neașteptat: „Împlinindu-se tot ce speram / să se împlinească / și înțelegând tot ce doream / să înțeleg vreodată / mă simt tatuat cu vârsta care o am / într-un lagăr de reeducare / a cărui riguroasă împrejmuire / e chiar libertatea." (*Evadatul*, din vol. *Mărturie nimănui*, p. 12)

Fără niciun dubiu, poetul, în toate creațiile sale se pierde voit printre propriile umbre, se hrănește cu clipe de așteptare, cu speranțe strânse la piept și hrănite zilnic cu doze mici de răbdare. Numai așa el se poate naște din nou, regăsindu-se puțin mai liber în lumea plină de realități care sugrumă: „Modul în care presimți / sosirea iernii / Parcă auzi o femeie / bătând la ușă / Alergi să deschizi / Dar nu e nimeni / Reîntors te năpădesc / amintirile / ca un șir gălăgios / de majorete." (*Nu e nimeni*, din vol. *Exilul Semiramidei*, p. 48)

Gândurile poetului Alexandru Cazacu, așa cum reies din primele lui plachete publicate sunt flash-uri de idei, fiecare idee conturându-se sugestiv și, în același timp, surprinzător ca o plimbare la brațul iubitei, pe timp de ploaie cu piatră: „Te-au căutat lucrurile / Au venit la mine / Mi-au răvășit odaia / Și întreaga tăcere / Au ieșit în stradă / Lovind trecătorii / Și locul de întâlnire / Te-au căutat lucrurile / Aveau nevoie să plângă." (*Absență*, din vol. *Mărturie nimănui*, p. 29).

Dar, minutele, lunile, anii zboară din ce în ce mai vizibil și, în tot acest timp și gândurile, construcția ideilor poartă altă haină, a amănuntului, a descrierii, a declarativului plin de frământări, uneori plin de regrete. Toate acestea sunt *Scrisori către Iulia* (proiect editorial în derulare), frământări și dorințe care au prins glas, parcă revoltându-se în fața tăcerii: „Cum pâlpâie Februarie în ochii tăi Iulia / prin unghiul de teamă al dimineții / când nici o hartă nu poate ști unde suntem / și nici un laborator nu poate reproduce ce a fost între noi / doar îndoiala pe care o avem / asupra purității cristalelor Swarovski / va face să tremure din când în când / economiile bazate pe cunoștințe / iar frazele ieșite din noi / ca dintr-o temniță / au rămas un analgezic forte / pentru senzația că am nimerit întâmplător / în aceste intervale de timp / unde dincolo de ferestrele fără perdele / continuăm întâmplări / ce nu au avut unde să înceapă / și-n prin aburul fierbinte / al cafelei ce ne înconjoară buzele / înțelegem iubirea drept o pedeapsă rafinată".

Urmărindu-i cuvintele scrise și ascultând cu atenție ecoul gândurilor așezate blând, fără zgomot, pe file de carte, v-ați fi gândit că poetul Alexandru Cazacu este licențiat în științe economice, având și un master în microsisteme electronice ? Cred că nu ! Oricare ar fi activitatea de bază a existenței lui, poetul Alexandru Cazacu operează cu aceeași îndemânare și seriozitate, nu doar în domenii tehnice exacte, ci și pe Muntele Helion, sorbind cu sete din fântâna muzelor. El este poetul autentic care, indiferent de vreme și de vremuri se va hrăni cu poezie, va crește spiritual la umbra ei, va scrie poezie și o va oferi fără preț tuturor acelora care cred în frumos și în iubire, sub toate aspectele ei. El este poetul care crede în frumosul asediu al poeziei asupra tuturor baricadelor ridicate, asupra fortificațiilor de gheață ale sufletului care adăpostesc amorțeala și indiferența, tristețea și lacrima.

ALTE SCRISORI CĂTRE IULIA

Alexandru Cazacu

1.

Supraviețuitorii vor avea întodeauna dreptate Iulia
când în același fel ne ispitește și ura și tandrețea
nu mult după ce totul se retrage în crepuscul
ca un animal domestic
sub înghiontiri discrete
Lumina arde orizontul
și un pâlc de ereți spintecă norii
ce se îndepărtează cu încetinitorul de pământ
O gratuitate devine anotimpul
Îmbrățișările nu se pot păstra decât dăruindu-le
Una după alta zilele se ascund în sinaxar
Simțurile devin mai ascuțite
apa mai limpede ,aerul mai pur
iau totul asupra mea
și te aștept să vii
a treia zi după înfrângere

2.

Aproape în fiecare zi Iulia trădăm câte ceva
și în fiecare dintre noi stă închis un altul
ce evadează zilnic și zilnic se întoarce
înapoi dezamăgit
Doar termometrele se sparg de atâta răceală
ce o provoacă liniștea într-o cameră fără balcon
când dispui de orgolii
ca un conchistador de populația băștinașă
Mă zgârie netezimea feței de masă apretate
peste care mâinile răsfoiesc jurnale belle-epoque
căutând clipele cu adevărat belle
Plumbul serii apasă cele mai bune intenții
Sacrificiul își pierde garanția
Semnez în alb angajamente pe care nimeni
nu mi le-a cerut
iar fericirea cumpărată cash
începe chiar să semene puțin cu fericirea
apoi se sinucide rușinată

Corneliu VASILE

CLIPĂ

Înot s-a strecurat din vâlvătaie,
pe brațe vineții de mare-ncinsă
și-ncrezător în steaua lui aprinsă
pieri departe, înspre stânci bălaie.

Când s-a întors, în mâini cu cângi și vâslă,
se săturase marea de epave,
iar valurile se-nșirau, concave,
dormind într-o tăcere grea, de pâslă.

ȚĂRMUL APRINS

Veniți negreșit spre țărmul aprins,
acolo miracole-așteaptă,
gândul crezut singuratic,
dar mult prea aproape de faptă

e lumea tăcerii zâmbind între noi,
acvatice plante subțiri,
pești, caracatițe, stridii,
în palid sidef amăgiri

e țărmul pe care dansează bacante
și nimfe albastre, ispititoare,
fauni frumoși între alge,
lichidă-n adânc legănare

dar nu vă întoarceți,pierdut este drumul,
țes lângă țărm ale apelor parce,
doar într-un sens e țesută cărarea,
cine-a ajuns nu se întoarce…

HRISOV

Prind glas ceasloavele bătrâne:
„I pak dau știre domnietale"
și la Dâlgopole rămâne
scrisoarea nepornind pe cale
și pleacă din Muscel spre zare
carâta grea vopsită-n mov
și-n mesager fără scrisoare
păstrând în inimă hrisov.

Și tot mergând, de vreo cinci veacuri,
O scrie și-o rescrie-n gând,
La Rucăr stâncile din laturi
Îngână rar câte-un cuvânt.

Sunt preste Dunăre oști grele,
Ciobanul oile-și adună,
Chemându-le printre muscele,
Apoi la jude va să spună
c-a scris în limba românească
boierul Neacșu astă carte,
ca prin urmași să amintească
de oști imense și deșarte…

ALCHIMIST

Mereu egal cu tine însuți,
O,truditor în timp ori spațiu,
Purtat de-n chemător nesațiu,
Severă, ție, seamă, dându-ți,

Te vei găsi la țărm de ape,
Ecouri vor urca spre tine,
Vor fierbe cupele preapline
și în străfunduri or să-ți scape

și vei rămâne doar culoare
pe ciotul punții prăbușite
tu, alchimist cu dese site
plecat din lumea trecătoare.

Dar până calea o străbați
Rigid și drept, hulit și pur,
Încerci un vis de bun augur
Purtat de-un chemător nesaț…

MOARTEA CODRULUI

Am adus topoare să tăiem pădurea
Mut bătrânul codru, mut și vântul sur
Sună-a gol pământul, cad copacii dur
Nu se mai tocește de tăiat securea.

Noi tăiasem codrul încă din amurg
Dimineața însă sub arginți de rouă
Ne privim tăiate mâinile-amândouă
și din munte așchii dureros se scurg.

INTRUSUL

În ochii lui – creneluri avântate
și turle și nervuri de energie
și oameni de la unu la o mie
și pod mai neclintit decât se poate.

Întâi în visul lui s-au tot născut
și din nădejdi crescut-au parapete
mulțimi mai numeroase să îmbete
din gândul cel nemaivăzut și mut.

Dar toate – până au ajuns în floare
Au înghițit și spațiu nalt și veac
Ca subterane lave care zac
În noul ridicat și-au să-l doboare…

„Cel care, dând, se stinge fără leac
În zidul nou se regăsește oare ?"

LITERATURĂ

Copacii cu înaltă-alură
Încremenind frumoși, de os
Îi vom numi literatură
și vom semna, umili, mai jos.

Copacii înnegrind curbură
De zmei și mume-ale pădurii
Sunt doar și ei literatură,
Urâții, răii, strâmbii, surii.

Și râul ar putea fi, dar
n-are nici fructe-aromitoare,
nici nu-l poți prinde în tipar;
jos, ne semnăm cu resemnare.

PLECAREA

Crește iarba-n fiecare an,
În grădini, pe dealuri, pe poteci
Și înțelenește orice plan,
Orice drum pe care vrei să pleci.

Lănci de aur soarele ascute
Până-n zarea cu salcâmi, senină,
Piersici, cu aromele știute,
Cresc și-astupă poarta din grădină.

Via s-ambrăcat în ruginiu,
Din cârcei dulceață se prelinge,
Vei pleca, probabil, mai târziu,
Când cu frunze peste vii va ninge,

Galbene gutui de pe pervaze,
Țurțurii și florile de gheață,
Luciul gheții poleit cu raze
Te opresc să stai numai o viață.

Apusul democrației occidentale și sindromul populismului

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*

Motto: *Populismul se poate exprima tot așa de bine într-o mișcare spontană sau organizată ca și în regim de guvernare, o ideologie, un comportament de transgresare a maselor politice convenționale sau într-un mod de legitimare tipică a situației de tranziție la ieșirea dintr-o dictatură.* (Pierre-Andre Taguieff, *L'Illusion populiste*, Ed. Flamarion, 2007)

Populismul are o istorie care se pierde în negura timpului, apărând în mod ciclic și fiind „îmbogățit" în perioade de tranziție de la tiranie spre democrație, atât în Grecia cât și în Roma Antică. Evoluția sa istorică este strâns legată de modul în care s-au dezvoltat instituțiile statului în sistemele de guvernanță și de sociologia noologică, adică de organizarea spirituală a societății umane.

În Evul Mediu, mișcările populiste din țările europene și Anglia au îmbrăcat forme multiple, de la răscoale țărănești și revoluții orășenești, la rebeliunea protestanților împotriva ierarhiei ecleziastice, iar în Anglia populiștii au pregătit terenul pentru declanșarea revoluției lui Oliver Cromwell și apariției mișcărilor revoluționare din Franța, Belgia și Elveția anilor 1780-1790.

În perioada modernă, prima manifestare considerată a fi de natură populistă o regăsim în curentul intelectual și literar reprezentat de populiștii ruși-narodniki (1850-1880) care, prin originea lor socială, mic-burgheză, respingeau cosmopolitismul elitelor europene în schimbul unei viziuni a Maicii Rusii ce trebuia reconstruită după idealul egalitar mitic, al comunităților țărănești, adică într-un fel de tradiționalism ortodox.

Ulterior a apărut în Europa Centrală și de Est un populism agrarian, ce a evoluat în Bulgaria, Ungaria și Polonia, în partide agrariene.

În paralel, în Franța, Austria și Italia, se face evidentă o nouă formă de populism sub chipul anti-parlamentarismului patriotico-democratic și mișcarea etnică, sionismul având drept fondator pe Theodor Herzl (1920), care „gratula" politicieniii cu apelativul „bandiți".

După încheierea celui de-al Doliea Război Mondial, populismul își face apariția în țările latino-americane și Orientului Mijlociu sub forma populismului democratic și semi-parlamentar, care ulterior s-a transformat în partide politice și guvernări despotice ce se reclamau apărătoare ale drepturilor poporului la justiție, bunăstare, moralitate.

Anii 1960-1970 aduc în prim-planul vieții publice o formă de populism specifică țărilor recent decolonizate, care s-a transformat într-o tensiune între metropole și fostele colonii.

Pe un alt plan, în aceeași perioadă asistăm în Europa Occidentală la un populism multiform, care a evoluat de la curentele de extremă dreaptă cu nuanțe naționaliste, xenofobe, rasiste, la mișcări populiste adesea fără ideologie și program coerent.

Populismul zilelor noastre este o reacție firească la „dictatura elitelor", care atât în SUA cât și în Europa occidentală, după căderea comunismului și destrămarea URSS și-au consolidat pozițiile în instituțiile statului, creându-se o adevărată plethora conducătoare ce s-a distanțat de așteptările și năzuințele electoratului care prin vot le-a mandatat la putere. Tot mai mult, deciziile ce se iau de către această elită politică devenită oligarhică, sunt tot mai opace, iar soarta cetățeanului de rând este hotărâtă prin adoptarea unor legi anti-democratice și anti-constituționale sau prin abuzul de putere care nu este pedepsit.

Aceasta castă a elitelor conducătoare transpartinică, negociază pe sub masă votul dat de alegători, stabilind înțelegeri și aranjamente politice pentru a ajunge sau a se menține la guvernare, fără să țină seama de opțiunile politice exprimate prin votul electoral.

Drept urmare, în ultimele decenii, prin extinderea UE și NATO s-au multiplicat nefiresc numărul organismelor și agențiilor parazitare, care consumă fără a fi supuse controlului sume importante de la bugetul comunitar, ajungându-se la o distanțare abisală între guvernanți și guvernați, ceea ce a încurajat apariția partidelor și mișcărilor populiste, eurosceptice, anti-sistem, care anunță declinul democrației occidentale.

Populismul este caracterizat de lipsa unei doctrine, a unui program coerent, iar prin mesaje demagogice seduce poporul vânzându-i iluzii. Populiștii promit soluții simple și „salvatoare" la problemele pe care politicienii, parlamentarii și guvernanții nu le-au găsit răspuns imediat, ei punând acest fapt pe seama incompetenței, relei credințe și corupției acestora.

Liderii populiști și adepții lor refuză afilieri politice, de stânga sau de dreapta, lansând în spațiul public o polemică agresivă, fără argumente solide, dar prin care încearcă să-și dobândească o anumită legitimitate în fața poporului. Spre deosebire de democrația reprezentativă a politicienilor care își justifica legitimitatea prin votul cetățenilor, legitimitatea populiștilor se aplică unei democrații personificate și afective.

Liderii și adepții mișcărilor și partidelor populiste se manifestă zgomotos, intoleranți în dialog cu ceilalți, strategia lor vizând cucerirea unei clientele obediente, promovată ca înlocuitor al poporului, care să devină captivă unor proiecte utopice ce camuflează de fapt ambițiile personale ale liderilor și mai puțin aspirațiile maselor.

Orientarea esențială a „ideologiei" populiste ține de natura ei „negatoare", atât prin discursuri și proiecte, cât și prin ermetismul publicului căruia se adresează, pe care dorește să-l subjuge.

Interesant că, de obicei poziția anti-elitistă, anti-parlamentară, de condamnare a „tehnocraților" din guvern și administrație, în România prin USR (Uniunea Salvați România), populiștii conduși de Nicușor Dan, se pronunță în cadrul manifestațiilor de stradă „spontane" și la dezbaterile publice, pentru susținerea guvernului tehnocrat care a fost condus de Dacian Cioloș, căruia i-a lansat invitația de a li se alătura în timpul campaniei electorale din decembrie 2016.

De asemenea, specific pentru România, USR ca partid populist rezultat dintr-o organizație neguvernamentală finanțată de George Soros, în timpul manifestațiilor de stradă din ian-feb 2017, se pronunță împotriva sistemului democratic, susținând abuzurile și încălcările constituționale de către conducerea Parchetului General și a DNA care și-au permis să ancheteze membrii guvernului Grindeanu, care a elaborat Ordonanța de Urgență 13.

Deși în campania electorală de la locale și parlamentare, USR poza într-un partid anti-sistem care condamnă cu mânie „proletară" clasa politica coruptă, iată că odată cu încheierea procesului electoral, Autoritatea Electorală Centrală, în urma verificării finanțării campaniilor electorale, a constatat o serie de nereguli în finanțarea USR pe care le-a semnalat spre anchetare DNA, fiind vorba de suspiciuni de corupție și spălare de bani. Dacă este să vorbim despre moralitatea liderilor populiștilor din USR, ar trebui să amintim și faptul că, majoritatea membrilor guvernului tehnocrat deținea și poziții importante în consiliile de administrație a unor autorități și agenții de stat, fără a avea vreo jenă. În plus, unii membrii ai fostului guvern s-au regăsit pe listele de candidați din partea USR, pentru Parlamentul României.

Pentru că ne-am oprit mai mult asupra demagogiei populiștilor din USR care pomiteau o altfel de politică, nu putem omite comportamentul cel puțin bizar, dacă nu sfidător, al unor parlamentari USR care, în loc să se implice în actul legislativ, organizează „proteste" în Parlament aducând circul din stradă sub cupola Legislativului. Alți parlamentari sunt surprinși dormind în timpul dezbaterilor proiectelor de legi, ori mâncând din gunoaie pentru a „protesta" față de risipă alimentară. În același timp, aleșii în Consiliul General al Capitalei, în frunte cu Nicusor Dan, absentează de la ședințe sau se opun oricăror proiecte de bun simț propuse de primarul general vizând îmbunătățirea condițiilor din spitale și școli sau de modernizare a regimului termic la nivelul sectoarelor capitalei. Într-un cuvânt sunt împotriva sistemului „ticăloșit" de ale cărui privilegii beneficiază, demonstrând că în scurt timp s-au integrat acestuia fără nici o ezitare.

Ne-am aplecat mai mult asupra modului în care a evoluat populismul în România zilelor noastre, întrucât el prezintă anumite caracteristici specifice partidelor și mișcărilor politice hibride, după căderea regimului comunist și apariția capitalismului de „cumetrie", diagnosticat așa de un exeget al populismului post-decembrist, ex președintele României, Ion Iliescu.

Dar să ne oprim asupra modului în care domnia sa, se referă la populism în prefața lucrării lui Guy Hermet, *Sociologia populismului*: „Rețeta populistă este simplă: identifică o serie de subiecte sensibile, aflate pe agenda publică și se promovează în discurs politic capabil să acrediteze convingerea că există soluții simple, eficiente, fără costuri economice și sociale, ba chiar cu avantaje de acest gen, dar pe care adversarii politici, din rea-voință, nu le aplică, pentru că s-au rupt de popor, sunt corupți, nu promovează decât interesele clientelei politice de partid. Astfel, una dintre construcțiile de imagine cele mai eficiente, folosită cu succes de către toți liderii populiști a fost cea potrivit căreia toate problemele de natură economică și socială au la origine „pervertirea" sistemului, respectiv generalizarea corupției. Ca urmare, spun ei, este suficient să pui sub control corupția, să-i pedepsești pe corupți și, ca prin minune, se rezolvă toate problemele societății."

Știe venerabilul *bolșevic* cum e cu populismul, doar ne-a servit un asemenea meniu și în perioada comunismului, dar și în anii săi de glorie când s-a aflat la cârma țării și corupția înflorită sub pulpana sa făcea casă bună cu populismul. Ehe, ce vremuri !...

Revenind pe meleagurile bătrânului continent vom observa că, în ultimele decenii asistăm la o reactivare cu succes a populismului, ca sindrom al agoniei democrației reprezentative și ca formă a rezistenței civice în fata abuzului de putere și derapajelor anticonstituționale din partea instituțiilor europene care și-au pierdut credibilitatea în fața cetățenilor europeni.

De aceea, atacurile mișcărilor și partidelor populiste din Europa s-au intensificat luând forma unor manifestații de stradă ce au drept obiectiv răsturnarea prin forța străzii și nu prin mijloace democratice guverne alese prin votul legitim al electoratului. Se pare că, în următoarele decenii acest fenomen va deveni stabil și amenințător la adresa democrației reprezentative, el tinzând să fie identificat în mod abuziv ca o formă de manifestare a democrației participative.

În completarea spuselor marelui populist dâmbovițean, Guy Hermet subliniază că: „În Europa, consolidarea acestei logici de alungire a faptelor populiste ar putea, dacă se confirmă, să aibă două aspecte născute din schimbarea reperelor naționale de care suferă vechile democrații... În primul rând, avansarea ineluctabilă a proceselor de unificare europeană are serioase șanse de a reorienta puțin câte puțin mesajul naționalist sau patriotic al curentelor populiste către un anume „cantonalism", adică spre un soi de helvetizare a nemulțumirilor populare care, încetând să mai respingă cadrul destul de ireversibil al uniunii politice continentale, va contesta în schimb, fără osteneala tendința să de deschidere spre exterior, spre a revendica închiderea sau îngrădirea de teritoriu. În al doilea rând, distanțele aparente pe care partidele populiste actuale tind să le ia în calcul electoral față de celelalte nu împiedică nicidecum răspândirea unui populism regionalizat la dimensiunile Europei."

Bazinul electoral al acestor mișcări și partide populiste se găsește în generația „fulgilor de zăpadă", despre care scriam că este împotriva a tot ce este autoritate a statului, este o generație care se consideră superioară generațiilor anterioare ca inteligență și competență, este foarte sensibilă și intolerantă în relațiile cu generațiile mai în vârstă, lucrează în corporații, preferă viața în cercul de prieteni care împărtășesc cu ei aceleași opinii și năzuințe.

Este momentul schimbării de generații, care aduce cu sine clocotul revoltelor de tot felul, fără motivații solide, însă manipulate emoțional de evenimente create, premeditate ori apărute spontan ca urmare a sforilor trase din umbră de marii păpușari care valorifică cu abilitate naivitatea și frustrările acestor comunități.

Așa cum am arătat, nici România nu va fi scutită în viitor de permanetizarea manifestărilor populiste organizate prin intermediul rețelelor de socializare, materializate în mișcări de protest pe teme bine selectate de către cei interesați, revendicări care nu au nimic comun cu așteptările cetățeanului obișnuit. Este îngrijorător faptul că, sloganurile care se repetă obsesiv pe rețelele de socializare care se adresează populiștilor vizează apeluri la lichidarea fizică a bătrânilor, bolnavilor, persoanelor defavorizate considerate ca o povară pentru societate trăind în mod „parazitar" din ajutoare sociale pe care le suportă noua generație. Această atitudine amintește de începuturile mișcărilor fasciste și xenofobe din anii premergători celui de-al Doilea Război Mondial.

Populiștii de azi și de mâine prin retorica lor demagogică vor să convingă că ei reprezintă viitorul, cu ei începe istoria și se deschide o eră nouă a democrației participative în care statul are un rol minimal fiind obligat să delege unele din atribuții societății civile care reprezintă poporul.

Asemenea evoluții în România și în celelalte țări europene pot degenera ușor în mișcări separatiste și poate și mai grav, în războaie civile care vor redesena harta europeană pe alte linii de frontieră cu ocazia centenarului semnării tratatului de pace de la Paris care consfințea frontierele Europei la încheierea Primului Război Mondial.

Aceasta viziune se regăsește în planul Iluminati de creare a unei Noi Ordini Mondiale după principiul alchimic, dizolvare iar apoi recoagulare într-un singur stat mondial, un singur guvern, un singur conducător și o singură religie.

Se pare că în interiorul acestei organizații a ocultei internaționale se confruntă două curente de gândire reprezentate de doi miliardari: George Soros și Donald Trump, noul ales la Casa Albă care propune o Americă a americanilor și o guvernare a poporului pentru popor, deci o manipulare tipic populistă care seduce electoratul american din clasa de mijloc, revoltat împotriva clasei politice și establishmentului corupt ce a luat în stăpânire pârghiile economice și politice ale statului.

Ciocnirea celor doi titani, va zgudui din temelii actuala ordine a lumii cu efecte imprevizibile și consecințe nefaste pentru următoarele decenii.

Tot mai mult rețelele de socializare populiste vor fi folosite pentru manipularea și controlul emoțional al liderilor și adepților, inteligența artificială devenind o forță redutabilă în creionarea profilului psihologic al Omului Viitorului și Viitorul omenirii.

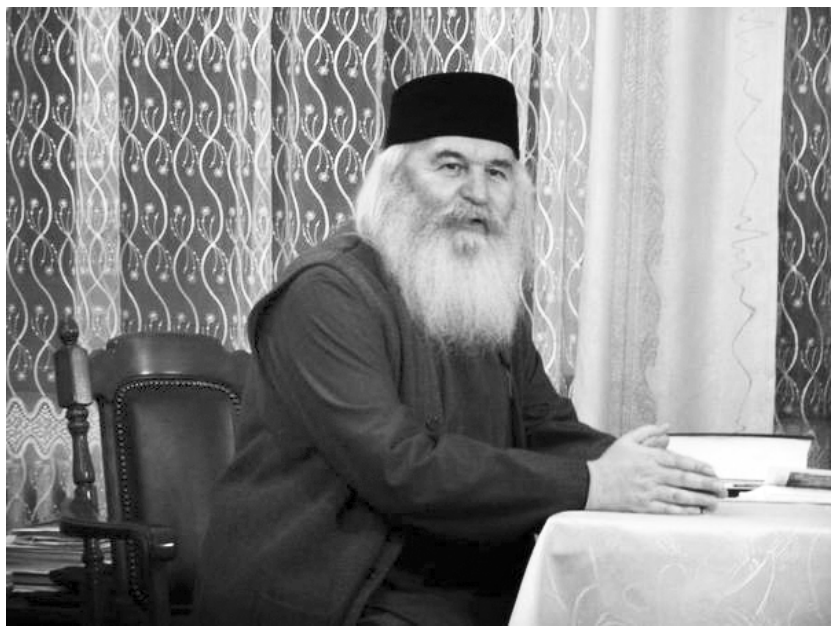
În încheiere amintesc concluzia la care a ajuns omul politic și demnitarul Romei Antice, Marcus Terentius, care se poate aplica în privința răspunderii partidelor politice parlamentare și populiștilor: „unii pot face un lucru fără să fie pedepsiți (populiștii), iar ceilalți nu". (Les Freres)

Convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XIII)

„Doamne, întoarce părinții copiilor din țara aceasta !”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să vorbim despre cea mai frumoasă, zic eu, parabolă evanghelică, aceea a *Fiului risipitor*, pusă în fața noastră spre luminare și luare de har, cum ați afirmat, de curând, Înaltpreasfinția Voastră, la începutul cuvântului de învățătură la această Sfântă Evanghelie (Luca 15, 11-32).

Î.P.S. Ioan: Iată ce învățătură a încercat Hristos să le pună la inimă ucenicilor și celor ce-L urmau pe Dânsul. Le-a dat o pildă din viața lor. Și atunci, ca și acum, tinerii își cereau partea de avere de la tatăl lor, înainte de-a muri. De multe ori, luându-și partea de avere, și-o risipeau și se întorceau cu lacrimi la tatăl lor, să-i primească înapoi în casa părintească. Și n-am văzut în viața mea, oricât ar fi greșit un fiu chiar tatălui său, maicii sale, să nu-l reprimească în casa părintească. Oricât ar fi greșit !

Spune Mântuitorul că acel tânăr și-a cerut banii din averea ce i se cuvenea din partea tatălui său. S-a dus și și-a risipit-o. Oare numai tânărul acela și-a cerut partea de avere de la tatăl său ? Și eu, încă din fragedă pruncie, i-am cerut nu tatălui meu trupesc, că nu avea ce să-mi dea, că era sărac, i-am cerut lui Dumnezeu o parte din averea Lui. Eu nu i-am cerut lui Dumnezeu să-mi dea o țarină sau o casă, ci I-am cerut, și-I cer în fiecare zi lui Dumnezeu, să-mi dea și mie o mică țarină în Rai, să-mi dea viață. Și m-a ascultat Dumnezeu până acum și mi-a dat zile și ani.

Mă întorc și privesc înapoi. **Ce am făcut eu cu averea lui Dumnezeu ? Ce-am făcut eu cu viața mea ?** Privind înapoi, îmi vine să plâng, căci mi-am risipit și eu partea de avere pe care mi-a dat-o Dumnezeu. Dacă tânărul din evanghelie a risipit averea pământească a tatălui, eu am risipit averea lui Dumnezeu.

L.C.: Dacă ne întoarcem la conținutul parabolei, Mântuitorul spune că tatăl fiului întors din depărtare, când l-a văzut, a alergat înaintea lui, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat.

Î.P.S. Ioan: Dar vă întreb: ce-a făcut oare tatăl lui în timp ce fiul era plecat în depărtare ? Oare ce a făcut în timpul acesta tatăl ? L-am văzut eu. Zi și noapte, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu să-i întoarcă fiul. De ce oare tatăl se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu să-i întoarcă fiul ? Pentru că acest părinte n-ar fi vrut să intre el în împărăția lui Dumnezeu fără acest fiu al său.

Mă adresez acum mamelor, spunându-le că mâine vor pleca din lumea aceasta și-și vor lăsa fiii și fiicele pe valurile lumii în care ne aflăm. Vor ajunge la poarta Raiului și le va spune îngerul lui Dumnezeu: Intră, mamă bună și cinstită ! Intră în Rai ! Intră în împărăția lui Dumnezeu că te așteaptă Hristos, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt ! Intră că te așteaptă Maica Domnului și toți sfinții binepl ăcuți lui Dumnezeu ! Și nu va păși pragul Raiului, își va întoarce privirea în gol. Și iar o să-i spună îngerul: Cinstită maică, intră că te așteaptă Hristos, Fiul lui Dumnezeu ! Și-n lacrimi îi va spune îngerului: nu pot să intru fără copiii mei, că nu s-au întors. Încă sunt în lumea pierzării. Cum să intru eu în bucuria lui Dumnezeu și pruncii mei sunt pierduți ! ?

L.C.: În cazul acesta ce sfat oferiți mamelor ?

Î.P.S. Ioan: Le spun așa: Iubită mamă, roagă-te și plângi acum, ca să nu rămâi plângând la poarta Raiului, când să intri în bucuria lui Dumnezeu. **Rugați-vă neîncetat pentru copiii dumneavoastră, să se întoarcă acasă, la Tatăl nostru Cel Ceresc** !

L.C.: Iertați-mă, Înaltpreasfințite Părinte, deoarece cred că v-am mai pus întrebări asemănătoare. Dacă ar veni astăzi Mântuitorul, oare cum ar spune parabola Fiului risipitor ? Ar modifica-o ?

Î.P.S. Ioan: Eu cred că puțin ar fi modificat-o. Cred că n-ar mai fi zis: un tată avea doi fii, iar unul și-a cerut partea de avere și a plecat. Cred că ar fi zis: frații mei preaiubiți, într-o zi, un tată a plecat din casa sa și a rămas acasă o soție și cu doi copii, iar el s-a dus într-o țară depărtată, să le aducă pâine. A rămas soția-mama cu cei doi copii să-i crească, să-i hrănească ea.

Astăzi, nu numai tinerii pleacă din casă, ci pleacă și tata, pleacă și mama, și rămân copiii. Cum rămân copiii acasă și părinții risipiți în lume ! ? **Doamne, întoarce părinții copiilor din țara aceasta !** Întoarce-i acasă, să-și crească pruncii în frica lui Dumnezeu, în iubirea Lui !

Dacă tatăl a căzut pe grumazul fiului și l-a sărutat, și pe mine, când a coborât de pe cruce, Hristos m-a sărutat. Priviți urmele sărutului Său pe fruntea mea ! Sunt urme de buze însângerate, m-a sărutat înainte de a pleca la Tatăl. Pe toți ne-a sărutat în ceasul botezului, când preotul a pus sfântul și marele mir pe fruntea fiecăruia dintre noi. Priviți-vă frunțile frățiilor voastre și ale semenilor, și vedeți încă pe ele urmele buzelor însângerate ale lui Iisus.

Astăzi, Tatăl Cel Ceresc, în comparație cu tatăl din parabolă, ne cheamă să-și împartă averea cu noi. În parabolă, fiul îi cere tatălui să-i dea partea de avere. Stă bătrânul părinte și cumpănește, și-i dă. Astăzi, însă, Tatăl nostru Cel Ceresc și-a trimis îngerii până la marginea lumii să ne spună tuturor: veniți că doresc să-mi împart toată averea Mea cu voi.

L.C.: Foarte interesant și... cuceritor ceea ce spuneți, Înaltpreasfințite Părinte. Oare cât ne gândim noi, astăzi, la averea lui Dumnezeu ? Vă rog să continuați.

Î.P.S. Ioan: Stă Dumnezeu-Tatăl, la poarta Raiului, cu poala plină de avere și nimeni nu vine să ia, să împartă averea cu Dumnezeu. De ce oare ? Trec oamenii pe lângă Dumnezeu, îi văd brațele și poala pline de avere și nu vin să întindă mână. De ce ? Pentru că **în poala lui Dumnezeu nu se află nici aur, nici argint, nici euro, ci se află iubirea lui Dumnezeu.** Aceasta este averea lui Dumnezeu, nemărginita lui iubire față de creatura Sa. A iubi, în ziua de astăzi, ce înseamnă ? Dacă iubești pe cel sărman, dacă iubești pe cel necăjit, ești socotit un om naiv.

Îndemn credincioșii și le spun: haideți cu toții până mai este timp, căci Dumnezeu vrea să-și împartă averea Lui nouă, fiilor Săi în Hristos ! Haideți că încă mai este timp ! După ce se vor închide porțile Raiului, mulți vor plânge că n-a mai avut timp Dumnezeu să-și împartă și cu ei averea. Astăzi avem șansa ca fiecare să ia o parte din averea lui Dumnezeu. Și **averea lui Dumnezeu e iubire și veșnicie întru bucuria Duhului Sfânt**. Să audă cât mai mulți oameni, ca și cu ei să-și împartă Dumnezeu averea.

A consemnat Luminița Cornea

Tableta de culturã

Oameni de seamă giurgiuveni

PETRE GHELMEZ

Emil Talianu

De șasesprezece ani avem un martie mai sărac. Ne lipsește Poetul de la Gogoșari. Ne lipsește Petre Ghelmez. Născut în cea de-a doua zi de martie 1932, plecat tot într-o zi de martie a anului 2001, Poetul bobului de grâu a dorit să prindă un mărțișor în pieptul unui înger și nu s-a mai întors pe pământul natal. A rămas acolo, sus, de unde ne privește și ne apără de necazurile trăirii, fiindcă știa să ne răsfețe cu sonoritățile cuvântului. Avea un anume fel de a rosti vorba, dibace deprinsă de la bătrânii satului sau, care te apropia de miracolul sonorităților sferelor.

Am avut bucuria să-i fiu de nenumărate ori alături: acasă, acolo sus, deasupra Bucureștilor, pe strada 1 Mai, sau jos, la gârlă, în satul natal. De fiecare dată, întâlnirea cu Petre Ghelmez era altfel. Știa să găsească acel fel de a te primi care te făcea să te simți bine în preajmă-i. De la urarea de bineț la alunecarea spre miracolul versului era doar o trecere de pârleaz, care se făcea pe neobservate. Sau poate întâlnirea cu Petre Ghelmez era întâlnirea cu Poezia.

Adeseori, fiind în casa sa, atârnată de cer peste larma Capitalei, o casă plină de cărți dar și de o muzică ce-ți liniștea sufletul, ieșeam pe balcon să-mi arate, de acolo, satul natal pierdut în zare. Simțea venind de acolo mirosul reavăn de pământ răscolit de plug, pregătindu-se așternut bobului de grâu pentru miracolul germinației. Un miracol al cărui sens Poetul, numai acum, când a vrut Dumnezeu, poate, l-a pătruns. Era la ceas oprit de lege și de datini, în viața cealaltă.

Petre Ghelmez și Mircea Sântimbreanu la Bolintin, 1997

Nu voi uita inițierea Maestrului pe care mi-a facut-o în a privi cu uimire minunea bobului de grâu, văzând, acolo, unde acesta a stat prins de hrănitorul spic, că are încrustat chipul Mântuitorului Iisus Hristos. O adevarată icoană vie, izvor de continuă țâșnire spre viață, dar și hrană pentru sufletul nostru. Nimic mai miraculos, decât bobul de grâu.

Și tot acolo, în casa de la etajul unsprezece, am văzut imaginea neodihnei. Sub fereastră, în micul birou de lucru, se afla imprimată în ipsosul peretelui amprenta palmei drepte, după ce Poetul își terminase de îndreptat pereții, o lucrare pe care o făcuse singur, pentru a avea bucuria unui lucru făcut de mâna sa. Și mâna, obosită de trudă, se impregnase acolo, la sfârșitul lucrării, spre aducere aminte… Era un vers nemuritor dintr-o poezie pe care Maestrul o scrisese rostuindu-și casa.

Din păcate, toate acestea și câte altele, au devenit amintiri, cum amintire a devenit și numele Petre Ghelmez. Iar trecerea anilor îl îndepartează și mai mult, numărul celor care i-am fost prin preajmă rămâne tot mai mic, Poetul se ascunde de lume, șoapta versului, însă, străpunge timpul. Un vers domol, ca o curgere de Dunăre, un vers ritmat, ca învârtirea unei roți de car pe întinderea Câmpiei Burnazului.

Pornind de la un autograf...

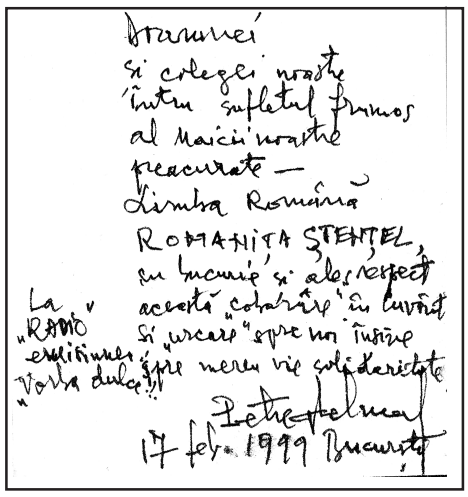
Romanița-Maria Ștențel

...descoperit într-una din cărțile bibliotecii mele de acasă ! Am zăbovit mult, citindu-l, re-citindu-l, într-o zi de februarie... la o distanță de 18 ani de când a fost așternut pe hârtie. Scrisul lui Petre Ghelmez îmi aduce în suflet o boare de primăvară, de martie – pentru el lună a venirii dar și a plecării sale din lume !... Iată acel autograf, pe pagina volumului *Cele mai frumoase poezii*:

«Doamnei și colegei noastre întru sufletul frumos al Maicii noastre preacurate – Limba Română – Romanița Ștențel, cu bucurie și ales respect această „coborâre" în cuvânt și „urcare" spre noi înșine spre mereu vie solidaritate. Petre Ghelmez, 17 feb. 1999, București. La „Radio" emisiunea „Vorba dulce..."»

Îmi este foarte dragă această mărturisire, mângâi cu privirea semnătura și-mi amintesc căldura vocii Poetului care, timp de trei ani și-o primăvară (1998-2001), a rostit la microfonul Radioului național (emisiunea *Vorba dulce românească*), CUVINTE înaripate, fără vorbe de prisos, aducând prospețimea slovelor limbii, „împărăteasa noastră cea frumoasă, limba română".

Când venea la emisiune, totdeauna punctual, jovial, Petre Ghelmez mă iscodea: „Ce cuvinte vreți să deslușim, să ne bucurăm de frumusețea lor ?" Orice îi propuneam, era bucuros să caute miezul, locul cel mai tainic, profund, al cuvântului, desghiocându-i esența, parfumul, numai de el știute și apoi arătate nouă.

Am o mare bucurie și iată, o mărturisesc: Petre Ghelmez, poetul, omul mare, s-a apropiat de lumea celor mici, la emisiunile de la Televiziune, pe care le realizam eu, prin anii '80... L-am rugat să scrie povești, avându-l ca personaj pe iepurașul Puf-Pufos... din cunoscuta lui carte, dar cu o nouă înfățișare, creată special de o actriță mânuitoare de păpuși... Era un Puf-Pufos foarte vesel, dinamic, guraliv, care-l iscodea pe el, Autorul (așa își spunea !)... Așa au fost scrise scenete în versuri, prin care copiii spectatori, de acasă și din platou, cunoșteau lumi minunate" o prisacă, o librărie, un muzeu, o bibliotecă... câte-și-mai-câte, au fost multe emisiuni, spre bucuria copiilor, dar și a Autorului... el, care era un copil mai mare, printre cei mici !

Apoi la Radio România Cultural, la emisiunea *Vorba dulce românească*, l-am provocat să „cerceteze" bogăția și expresivitatea sufixelor în limba română. A surâs, a zis ceva despre „escu" și alte câteva și mi-a promis că vine la emisiunea viitoare cu o amplă „cercetare sufix-ticată". Ce credeți ? Avenit cu manuscrisul unei creații-poznașe, ce a devenit apoi o carte (editor dl. Vasile Poenaru), pentru mici dar și pentru mari, plină de haz ! Se numește *Mogâldarii*: o familie numeroasă, cu personaje care-mai-de-care mai nostime, cu personalitate dată și de... sufixarea numelui. Citiți și o să vă veseliți !

Odată, pe la începutul anului 2000, am fost cu reportofonul să înregistrez pentru emisiune. Poetul era pe pat de spital... Avea în mână câteva boabe de grâu ! Surâdea palid, dar se înflăcăra cu gândul și vorba. Îmi dă și mie 2-3 boabe și mă uimește: „Priviți de aproape bobul de grâu, doamna Romanița, veți vedea, veți descoperi pe acest bob chipul lui Iisus... Așa este ? !... Toamna, iarna, stă în pământ, dar primăvara el învie, bobul devine mlădiță verde, speranța vieții veșnice... Ca și Iisus !".

A scris și o poezie inspirată de această viziune, pe care mi-a citit-o acolo, la spital. Cred că îi dădea putere, energie și *re-învia*...

Îmi doresc, în această primăvară, să călătoresc în *Câmpia* (sa) *de platină* să văd bobul de grâu-mlădiță verde, să văd poate și chipul lui, al Poetului, zâmbitor, liniștit, să-l aud, poate șoptind: „Marele meu noroc în literatură a fost Limba Română".

Emilia Motoranu

Niculae Cantonieru și revista *Frize*

Prozatorul și publicistul Niculae Cantonieru (13 martie 1899, Giurgiu – 14 octombrie 1935, Giurgiu), pe numele său real, Niculae Niculescu, a fost alături de Mihai Chirnoagă și Aurel Marin unul dintre animatorii revistei brașovene *Frize*. Niculae Cantonieru este autorul volumului *Întâmplări omenești* (1934) și al romanelor *Omul cu inima în palmă*, *Amintirile unui copil de familia proastă* și *Regimentul nr. 3*, rămase neterminate. În 1931, G. Călinescu îl aprecia astfel: „Aveți fără îndoială adevărate însușiri de scriitor și mai cu seamă un simț al atmosferei și o putere descriptivă remarcabilă".

Având subtitlul „Revistă lunară de literatură și cronică", *Frize* a animat peisajul cultural brașovean o perioadă scurtă, din martie 1934 până în iunie-iulie 1935. Revista, rod al împrejurărilor literare ale vremii, nu își propunea să promoveze o ideologie literară, ci doar prezenta pasager preocupări de estetică și istorie literară. În articolul „Între modernism și tradiționalism" (*Frize*, Brașov, nr. 2/1934, p. 2), semnat de N. Cantonieru, aflăm câteva considerații fără prea multă consistență despre cele două concepte: modernismul și tradiționalismul, care suscitau discuții în presa literară.

Într-o tipologie a revistelor, *Frize* ar putea fi încadrată în categoria celor fără un program inițial bine stabilit. În nr. 10 din 1934, găsim două articole interesante prin conținut și care completându-se reciproc, înlocuiesc articolul-program și în același timp monitorizează activitatea publicistică din țară. La rubrica „Note", în cele câteva considerații concise (fără a fi consemnat autorul) privind viața *Frizelor*, în anul care tocmai se încheia, citim: „Porniți fără programe vaste pe care să un le putem înfăptui (lansate numai spre uimirea naivilor) am considerat că revista înseamnă răsăritul iar nu apusul unei cariere literare și ne-am pus în slujba unui tineret hulit și pe nedrept ignorat" (*Frize*, Brașov, nr. 10/1934, p. 12).

În acest sens, Niculae Cantonieru susținea depășirea lirismului subiectiv al secolului al XIX-lea, înnoirea mijloacelor de expresie, introducerea în sfera de inspirație a realităților „pe care civilizația noastră ni le aruncă la picioare" (*Frize*, nr. 2/1934, p. 2). El combate pesimismul literaturii, cu toate că sesisează o „tradiție a progresului", exemplificat de prestigiul „Junimii". În ciuda pledoariei pentru modernism, găsim și rezerve față de „extravaganța" unor reviste: „... suntem contra unui exces de ininteligibil și scabros tip *Unu*" (*Ibidem*). Finalul – „Tânjim după o continuă asimilare a mijloacelor de împrospătare ce ne vor duce sigur spre crearea unei mari literaturi, tinzând la integrarea ei în linia operelor literare" (*Ibidem*, p. 3) – pledează pentru o literatura nouă, atât ca inspirație, cât și ca modalitate artistică, vizând prin aceasta ieșirea din anonimat.

Revista *Frize* stă sub semnul „eclectismului", neafiliată unei ideologii estetice, deschisă spre orice stil sau opinie, al cărei criteriu este „junețea", promovarea unor scriitori indiferent de talent. Acest mod de a percepe rostul publicației se sprijină și pe independența ei față de grupările politice ale vremii.

Despre volumul lui Tristan Tzara, *Primele poeme urmate de Insurecția de la Zurich*, prezentat de Sașa Pană, numai cuvinte apreciative: «Poemele d. Tristan Tzara au mare preț. Întâi pentru că au frumusețea simplității sentimentelor, o frumusețe primitivă, apoi pentru că ele formează fundalul pe care s-a ridicat o întreagă poezie așa-zisă modernă. Embrionar găsim în „poeme" toate tendințele acestei poezii» (*Frize*, nr. 4/1934, p. 10). Sunt afirmații de recunoaștere a lui Tristan Tzara ca promotor al poeziei moderne. Un scurt comentariu despre volumul de versuri *Corp transparent* de M. Blecher semnează Mihai Chirnoagă, din care citâm: „Întâi o mărturisire personală. Sunt mulțumit că mă aflu printre cei dintâi care scriu despre M. Blecher, acest poet cu multiple rezonanțe, nerealizat desigur, fiindcă claviatura sa urcă toate scările lirice și escamotează cu frumoase realizări, atât curentul tradiționalist precum și extrema cealaltă" (*Ibidem*, nr. 6-7/1934, p. 10). În tot cazul, M. Blecher a fost cultivat de tinerii grupați în jurul *Frizelor,* fiind asimilat cu un simbol al poeziei moderne eliberate de influențe învechite cu priză încă la unii intelectuali brașoveni. Șederea sa la Brașov pentru câteva luni era comentată cu însuflețire în *Frize*: „L-am găsit aici, la Brașov, prăbușit în labirintul sufletului său, ca într-o mare de satisfacții, înfrângeri și victorii proustiene, de care-l apropie boala care generează geniul. Revista *Frize* se va onora, în numărul viitor, să-i publice o schiță. Anul acesta îș deschide porțile larg pentru intrarea unui mare talent. Scriitori, însemnați-i numele ! El se numește simplu M. Blecher" (*Ibidem*, nr. 5/1934, p. 12).

Într-un alt număr al revistei din februarie 1935 sunt publicate versuri semnate de Ștefan Baciu, Emil Giurgiuca, Mircea Pavelescu, Ion Manolescu, Dan Mureș. „Cronica" este semnată de Mihail Chirnoagă, iar în rubrica „Note" este anunțată moartea tânărului scriitor George Boldea, este semnalată apariția revistelor *Teleormanul* și *Vlăstar* (publicație a Liceului „Anastasescu" din Roșiorii de Vede), recenzia romanului *Ioana* de Anton Holban este semnată de Emanoil Radian (pseudonim al lui Mihail Chirnoagă). Acest număr din februarie 1935 cuprinde și un fragment din *Amintirile unui copil de familia proastă* de Niculae Cantonieru în care este evocată imaginea unei bunici atipice, care în tinerețe „fugise de câteva ori de acasă atrasă de orașul nu tocmai îndepărtat și craii timpului care se dădeau în vânt după femei fragede" (*Frize*, nr. 1/1935, p. 2).

Sensibili la influențe, poeții care au publicat în *Frize* permit să se întrevadă traiectoriile esențiale ale sensibilității specifice timpului. Abordarea directă a modernismului, fără a avea clar termenul, nu are rezultatul scontat, producțiile literare fiind în multe cazuri un melanj de modernism (cu toate variantele sale) și folclorism. Așa se face că valoarea unor colaboratori, unii uitați, este pusă sub semnul întrebării. În ceea ce privește proza, semnată de M. Chirnoagă și N. Cantonieru, uneori B. Jordan, dihotomia tradiționalism-modernism este vizibilă prin identificarea celor două orientări, una cu originea în semănătorism, cu evoluție spre un realism al observației psihologice, cealaltă, atașată simbolismului. Astfel literatura publicată în paginile revistei confirmă cele afirmate anterior: antrenarea tinerilor scriitori prin deschiderea spre toate provinciile românești.

NOI COMPLETĂRI LA BIOGRAFIA LUI NICHIFOR CRAINIC

Nicolae Scurtu

Biografia poetului, prozatorului, eseistului, traducătorului, jurnalistului și memorialistului Nichifor Crainic (n. 24 decembrie 1889, Bulbucata, jud. Giurgiu – m. 21 august 1972, București) conține multe necunoscute ce se impun a fi clarificate printr-o *cercetare minuțioasă* a documentelor existente în izvoarele primare, cât și din mărturiile și confesiunile celui ce a scris *Țara de peste veac* (1931).

Literatura sa epistolară, prețioasă și deosebit de valoroasă, necesită o lectură atentă și, în același timp, *o restituire* integrală, spre a ne face o idee despre suma de informații și note existente în aceste piese ce țin de *paraliteratură* și care întregesc profilul de autentic creator al lui Nichifor Crainic.

Relevante sunt epistolele pe care le-a trimis lui Pamfil Șeicaru, Cezar Petrescu, Lucian Blaga, Adrian Maniu, Alexandru Busuioceanu, Elena Văcărescu, Tudor Vianu, Ion Petrovici, Pan. M. Vizirescu și, desigur, altora.

Epistolele trimise Aglaiei Crainic, soția sa, precum și cele adresate Fortunei Crainic, fiica sa, sunt extrem de interesante deoarece cuprind note, știri și informații care se găsesc *numai aici* și care contribuie, esențial, la înțelegerea omului și scriitorului Nichifor Crainic.

Epistolele pe care le transcriu aici, *necunoscute,* sunt trimise soției sale, Aglaia Crainic, în anii *1922*, *1930*, și *1944,* din care biograful scrupulos află câteva note privitoare la itinerarul omului și creatorului *Punctelor cardinale în haos* (1938).

Pentru întregirea imaginii epistolografului Nichifor Crainic, cei pasionați de subiect, pot consulta, cu folos, și alte cercetări ale mele în acest sens: *Câteva contribuții noi la biografia lui Nichifor Crainic, Însemnări despre epistolograful Nichifor Crainic, Nichifor Crainic și ținutul Neamțului, Însemnări despre tânărul Nichifor Crainic și Nichifor Crainic și unii dintre contemporanii săi*.

*

București, 6 sept[embrie] 1922

Draga mea,

De aproape o săptămână am primit scrisoarea ta, ba a voastră, și nu v-am răspuns încă nimic. Iată de ce, vineri seara am căpătat-o, un ceas înainte de a pleca cu trenul în Munții Apuseni, în minunata țară a Moților, unde m-au luat cu forța prietenii ce vor să ridicăm un monument lui Avram Iancu, erou din acele părți de loc.

M-am întors ieri. Am făcut o excursie (Ausflug, îți aduci aminte de Wienen Umgebungen ?) care a izbutit să-mi descrețească fruntea câteva momente.

Toată vremea am purtat, dulcea voastră scrisorică cu mine, gustându-i cu gândul gingășia și neputându-vă mulțumi cu câteva rânduri trimise mai devreme: plimbarea prin munți, chiar cu automobilul, a fost foarte ostenitoare și răgaz de somn mult n-am avut patru nopți.

Ajungem prea târziu într-un punct și eram nevoiți să plecăm dimineața prea devreme.

Eram cinci: eu, Pamfil Șeicaru, Tiberiu Moșoiu și doi șefi de cabinet deai ministrului Moșoiu.

Am pierdut, astfel, câteva zile din multul lucru ce-l am de făcut aici, dar îmi va folosi poate altfel această pagubă.

Azi, dragă Liți, după recomandația unui amic, am fost și am văzut o casă: minunată, din multe puncte de vedere. Păcat că am găsit numai pe cucoană acasă, o femeie cam a dracului.

Mâine caut pe bărbat despre care sunt informat că ar fi un om foarte cumsecade.

Se pare că cer vreo 30.000 lei, ceea ce ar fi cam mult pentru noi, dar casa face ! Roagă-te la Dumnezeu să iasă bine.

Tot mâine mai văd o casă, cu alt prieten. Se pare că începe să se lumineze. Ne va trebui mobilă. Voi contracta un împrumut. Fii bună și interesează-te dacă fabrica din Rădăuți ar putea da mobilă completă în rate, adică plătită în mai multe rânduri, în trei ori în patru, la distanță de 3 ori 4 luni. Dar repede dacă poți.

În curând îți voi trimite bani pentru covoare. Ai ales ? Te-ai interesat de servitoare ? Ți-ai dat pălăria la reparat ? Cum a ieșit rochia ? Ai început să te-ngrași ?

Fii drăguță și fă toate aceste lucruri, inclusiv îngrășământul. Nădăjduiesc însă că toate sunt fapt împlinit.

Și uită-te în preajma ta, vezi că pe lângă cărucior se află un *male pelsonaj* cu ochișori negri și râzători și știrb la dințișori. Sărută-l lung pentru cântecul frumos pe care l-a scris tatei și pentru minunata iscălitură cu ciocolată, care singură face cât zece volume de-ale pretențiosului domn Crainic.

Oh, Doamne, de-aș putea să fac așa ca să ne vedem repede la cuibul nostru !

E greu, dar dacă tu vei fi bună, cum vreau eu să fii, va fi cu atât mai frumos.

Îți alătur scrisoarea lui Rotică, citește-o toată, e o știre cam defavorabilă pentru nedoritul tău cumnat (nedorit de mine).

Aș vrea din inimă să mă reped până la voi. Dar zilele acestea vreau să dau o luptă hotărâtă și să vin numai când voi avea ceva pozitiv.

Și afară de căutările mele, am groaznic de mult de lucru la *Cultura Națională* – și de-aș avea măcar o cameră unde să pot munci în liniște !

Scrie-mi repede de tot ce ai făcut și cum te simți în strâmtoarea de acolo. Și despre *el.* Ieri a împlinit 10 luni. Să mi-l trăiască Dumnezeu și să trăiești și tu ca să te bucuri din plin de rodul lungilor tale osteneli, iar eu de voi amândouă.

Vă sărut și vă îmbrățișez cu dor duios, al vostru

Crainic și tată

[Doamnei Dr. Aglae Crainic, Strada Berăricii, Vila Ștefanie, orașul Rădăuți; Nichifor Crainic, Strada Visarion, nr. 30, București]

*

Brașov, 5 aug[ust] [1]930

Dragă Liți,

I-am scris lui Cezar că, dacă îi place să facem o excursie împreună prin Ardeal, să-ți telegrafieze ziua când ajunge la mine ca să fii și tu aici cu *pocu* tatei, care a uitat să scrie.

N-am primit încă răspuns de la Cezar. Azi, mâine trebuie să vină acest răspuns. Excursia va fi proiectată între 10–15 aug[ust].

Îmi pare rău că pe alde Nicu nu i-am văzut decât în fotografia trimisă. Poate că se întorc pe la noi cât sunt în București.

Duminică m-a vizitat Pamfil Șeicaru cu toată familia și cu un kilo de icre negre aduse tocmai de la Vâlcov. Au fost foarte gentili și prietenoși. Pamfil m-a pus în cunoștință că la 1 sept[embrie] e fixată plecarea la Paris. Șirienii mi-au scris de două ori de acolo. Ne pun ceva la dispoziție.

Pe de altă parte, îmi pare foarte rău că vacanța mea atât de calmă de aici se duce dracului. Nespus de repede a trecut.

Chiar dacă nu se face excursia cu Cezar, eu la 15 sunt în București pentru *Gândirea*, pentru care ceilalți n-au făcut absolut nimic până acum.

Te sărut,

Crainic

*

[București], duminică, 9 iulie 1944

Dragă Liți,

Îți scriu sub prealarmă, care ne-a surprins acasă, pe mine și pe d[omnul] Gănescu, iscălind hârtiile cooperativei.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, eu plec vineri 14, cu avionul. La 17 voi conferența la Breslau, la 19 la Berlin.

În ziua de 21 plec spre țară cu avionul din Berlin. Cu ajutorul lui Dumnezeu în ziua de 21, deci, după amiază, voi fi în Sibiu unde mă opresc.

Să vă găsesc sănătoase și voioase. Bunul Dumnezeu să ne păzească pe toți.

Vă sărut,

Crainic

P.S.

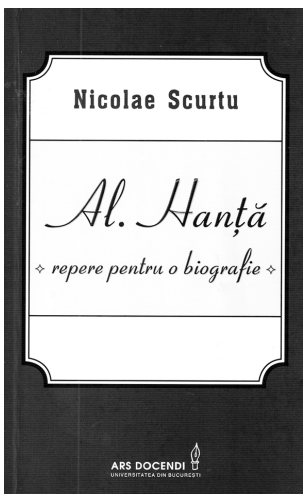
Pe Bubi îl aștept să sosească, mâine, luni.

Originalele acestor epistole, inedite, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

Itinerarul unui intelectual văzut de Nicolae Scurtu

Luminița CORNEA

Prestigiosul istoric și cercetător literar Nicolae Scurtu își face cu adevărat un titlu de glorie prin a cerceta și reevalua activitatea unor personalități ale culturii românești pe nedrept uitate sau, o dată cu trecerea timpului, lăsate în umbră. Avem în vedere acum volumul lui Nicolae Scurtu, *Al. Hanță – repere pentru o biografie* (Editura Ars Docendi, București, 2016, 173 p.), la care ne vom referi în cele ce urmează.

Cunoscător în detaliu al faptelor de istorie literară de dată recentă sau relativ recentă, profesionistul în domeniu Nicolae Scurtu alcătuiește un inedit volum prin chiar felul cum a gândit cuprinsul. Iată titlurile: *Inscripție*, *Epistole de la colegi și prieteni*, *Efigia profesorului în autografele confraților*, *Debuturile lui Al. Hanță*, *Profesorul și istoricul literar în iconografie*, *Documente de stare civilă și alte documente oficiale*, *Câteva opinii despre cărțile lui Al. Hanță*, *Completări bibliografice*, *Facsimile*.

Conținutul primului text cu titlul metaforic *Inscripție*, semnat chiar de realizatorul volumului, sintetizează clar obiectivele propuse: „În cartea aceasta, singulară în felul ei, mi-am propus *să recuperez, să reactualizez, să decriptez și să restitui* câteva dintre mărturiile scriptice și iconografice privitoare la itinerarul unui intelectual care a parcurs *un timp* nu tocmai prielnic reflecției și artei.”

O carte „singulară în felul ei”, o carte inedită ! În ce fel ? În nu multe pagini, autorul Nicolae Scurtu a trecut în revistă o VIAȚĂ – viața unui intelectual cu realizări în plan profesional, cu realizări în planul societății, prin funcțiile avute la Ministerul Învățământului și ca decan al Facultății de Limba și Literatura Română a Universității București. Acest întelectual este profesorul, istoricul și criticul literar Al. Hanță (1931-2008), autor a numeroase articole de specialitate, prefețe și postfețe, autor al volumelor *Ideea de patrie în literatura română* (Editura Minerva, București, 1976, 364 p.), *Contemporanul (1881-1891). O revistă așa cum a fost* (Editura Albatros, București, 1983, 279 p.), *Idei și forme literare până la Titu Maiorescu* (Editura Minerva, București, 1985, 416 p.), cărți ce în prezent nu sunt cunoscute temeinic.

Epistolele primite de la prieteni, confrații săi, conțin informații, note, însemnări, despre activitatea didactică pe care aceștia o desfășurau în universități europene, în deceniile șapte și opt ale secolului trecut. Remarcăm grija redării lor într-o adevărată ediție critică de texte epistolare. O valoare deosebită ar fi dat redarea textelor în facsimil. Sunt redate doar textele a patru cărți poștale. Nu se regăsesc nici în capitolul *Facsimile*, ce ar fi fost mai bogat și mai apreciat de cititori dacă ar fi cuprins toate scrisorile primite.

Pentru a-i evidenția munca de o viață, Nicolae Scurtu s-a aplecat și asupra unor fapte care, în general, sunt lăsate de-o parte, ori nu sunt considerate esențiale, cum ar fi, spre exemplu, autografele colegilor oferite pe volume esențiale ale literaturii române. În totalitatea lor autografele alcătuiesc „efigia profesorului” Al. Hanță, cum bine a apreciat istoricul literar Nicolae Scurtu. Așa de pildă, Ioan Alexandru, Gheorghe Bulgăr, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Dan Grigorescu, George Gană, Pompiliu Marcea, Dumitru Micu, George Munteanu, Romul Munteanu, G.C. Nicolescu, Octav Păun, Aurel Petrescu, Al. Piru, Augustin Z.N. Pop, Marian Popa, Eugen Simion, Dan Verona, toți au contribuit la realizarea efigiei istoricului și criticului literar Al. Hanță.

Insistența autorului volumului asupra debuturilor lui Al. Hanță nu este deloc întâmplătoare. La vârsta de douăzeci și cinci de ani, debutează în revista *Tânărul scriitor*, cu o incisivă notă de lectură, intitulată *În loc de erată*[1], ce se constituie într-un predebut, ce anunță un viguros critic literar, cum mărturisește Nicolae Scurtu în *Inscripție*. Debutul absolut se produce mai târziu cu o lună, în aceeași revistă, dar, de data aceasta, cu o cronică literară la cartea lui D. Drumaru, *Subiect de nuvelă*[2]. Cele două texte sunt redate în volum.

După bogatul capitol iconografic, bine elaborat artistic și după capitolul cuprinzând fotocopii ale unor documente de stare civilă și alte documente, sunt transcrise opiniile despre cărțile lui Al. Hanță ale unor valoroși literați români, Șerban Cioculescu, Al. Piru, Mircea Popa, Ion Marcoș. Referindu-se la prima carte tipărită de Al. Hanță, criticul Șerban Cioculescu notează: „ceea ce a făcut Al. Hanță cu sagacitate, aș zice și cu brio, realizând un adevărat *tur de forță*, în 359 de pagini dense și în opt cuprinzătoare capitole, începând cu creația orală și sfârșind cu literatura zilelor noastre, scrisul românesc se desfășoară pe același fir conducător al dragostei de patrie.”

Prin volumul *Al. Hanță – repere pentru o biografie*, Nicolae Scurtu argumentează concludent ideea lui Nicolae Manolescu precum că „istoria literară este un scenariu subiectiv bazat pe fapte obiective”[3]. Astăzi, când istoricii literari sunt rari, poate, din lipsa timpului pentru îndelungi și rodnice cercetări în biblioteci, arhive, anticariate, cartea lui Nicolae Scurtu este o excepție ce își va găsi cu siguranță locul binemeritat în istoria literaturii române.

[1] Al. Hanță, *În loc de erată* în *Tânărul scriitor*, 5, nr. 10, octombrie 1956, p. 101, col. 1-2.

[2] Al. Hanță, *D. Drumaru – Subiect de nuvelă* în *Tânărul scriitor*, 5, nr.11, noiembrie 1956, p. 108-109.

[3] N. Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008, p. 706.

Desantul istorisirilor de rând

Vladimir UDRESCU

Există, desigur, o logică a povestirii. Claude Bremont, bunăoară, chiar a dedicat subiectului o carte borţoasă: *Logique du récit*. Teoreticianul francez – preluând creator sugestii din Propp (*Morfologia basmului*) – aplica formalizarea filologului şi folcloristului rus la alt gen narativ: povestirea. Un excurs conceptual concretizat într-un doct instrumentar, prin reazemul căruia pot fi decriptate reţelele narative. Rostul acestuia fiind, aşadar, acela de demontare/dezmembrare a povestirii propriu-zise. Atât cât permite discursul expozitiv. S-ar mai putea obiecta că povestirea – specie epică într-o nişă protejată, navigând între schiţă şi nuvelă – nu poate suporta un exces de rigoare metodologică. Cu atât mai abitir cu cât nu este altceva decât istorisirea unor întâmplări ceva mai aparte de către unul sau mai mulţi naratori, de către unul ori mai mulţi participanţi/martori implicaţi. De aici şi confuzia mai veche (înfeudată criticii biografice şi istoriste) dintre autor, narator/povestitor şi personaj.

Treisprezece titluri sunt incluse de Florentin Popescu în volumul *Furca şi alte povestiri*, apărut la editura bucureşteană RawexComs, în 2016. Până mai de curând, povestirea de anvergură traversa o fază de eclipsă. Nu prea mulţi literaţi se mai încumetau a se ilustra în acest gen. Mai cu seamă că se afirma că vremea prozei scurte de nivel antologic s-a consumat odată cu anii ’60-’80 ai veacului trecut. Nu se considera, atunci, că schiţa, povestirea sau nuvela se constituie în trepte necesare spre roman ? Adică acea construcţie epică viguroasă care – nu-i aşa ? – consacră un scriitor ? Ca şi cum un Creangă sau un Caragiale, un Cehov ori un Leonid Andreev n-ar mai conta în literatură, fiindcă, vezi bine !, n-au dat la iveală şi romane.

Dar, precum tot ceea ce este, în natură şi societate, deopotrivă, *incrementum et decrementum*, şi invers, tot astfel şi în literatură apetitul pentru proza scurtă, acum, pare să se fi resuscitat. Există chiar o efervescenţă a acestui tip de proză în rândul ultimelor valuri de autori. Deşi fenomenul nu e suficient de pregnant, se observă, totuşi, că nu toţi prozatorii ţin cu dinadinsul să se ilustreze prin romane, prin masive structuri epice. Unele reviste îşi deschid paginile pentru proza scurtă, iar anumite edituri se încumetă să tipărească volume de povestiri.

Istorisirile lui Florentin Popescu respiră organicitate problematică. Obsesională devine luarea-aminte pentru spectacolul vieţii comune, ai căror fermenţi morali definesc legi cutumiare. Sunt focalizate cu predilecţie faţete tradiţionale ale realităţilor rurale: perene ori în destrămare, cauterizante sau contrariante. Revizitarea trecutului este motivată nu doar etic şi polemic, ci şi apotropaic şi pozitivist. Este o tentativă strategică prin care se urmăreşte protejarea achiziţiilor valorice tezaurizate în istoria locurilor. De la situaţie la situaţie, naratorul sau naratorii se întrupează în „tânăr gazetar” (*Furca*); în spuitor de întâmplări fabuloase (*Cocoşul*); în orăşean absolvent de Filologie şi în prieten provenit din mediul rural (*Bica*); în localnic buzoian, sosit în vizită în Sudul ţării (*Substituire de persoană*); într-un nenea Dumitru State, sătean nonagenar, ştiutor de fapte insolite (*Din vremea gripei aviare*); în domn cu canadiană, crescut la ţară, iubitor de câini, şi în alt domn „romancier” (*Recunoştinţă*); într-un nenea Miltiade, alt ocrotitor de patrupede (*Doi prieteni*); în editor cu preocupări extraprofesionale cam bizare (*Jucătorul*), în povestaş omniscient (*Cerere de emigrare*, *Farsa*, *Măriuca*, *Empatie*, *Rezervaţia*)...

Povestirile decupează, în chip firesc, fapte de viaţă, mai mult ori mai puţin (ne)obişnuite. Întâmplările mărunte, aproape insignifiante, dar semnificative, se înlănţuie în pragmatică ecuaţie cu episoadele de insolită rezonanţă. Totuşi, autorul nu exasperează cu invazia de subiecte extravagante: pipăie realitatea în toate sinapsele ei, plonjând destins în imperialismul tematic cotidian. Astfel, un june jurnalist e uimit să descopere, în holul unui luxos apartament, o furcă de la ţară. Obiectul aparţinea unui universitar şi reprezenta, pentru acesta, un cult devotat. Furca întruchipa o preţioasă relicvă din copilărie, o unealtă cu care propria-i mamă soluţionase, curajos şi riscant, un conflict social, din vremea cotelor obligatorii. Mai mult, însă, decât istoria stranie a furcii, povestirea vieţuieşte estetic prin privirea panoramică a multor holuri de locuinţe: „modeste, de la căsuţe mărginaşe”; „de case vechi, boiereşti, cu pereţii străjuiţi de tablori de epocă”; de apartamente recent construite, cu tocurile uşilor încă mirosind a vopsea etc. Indirect, se radiografiază un extins repertoriu de mentalităţi, obişnuinţe şi convenţii sociale. Desenat astfel, tabloul reprezintă un mozaic de destine umane, viermuind în capcanele vremii (*Furca*). O bătrână pribeagă se pripăşeşte într-un sat „uitat de lume şi de Dumnezeu” şi moare singură, vegheată doar de orătăniile ei, între care ţanţoşul cocoş mult îndrăgit (*Bica*). Păţanii „din lumea celor care nu cuvântă”: câinii, cei mai buni prieteni ai omului (*Recunoştinţă*). O „dandana” într-un sat, când venise ordin pentru omorârea întregului păsăret din curţile gospodarilor (*Din vremea gripei aviare*). În *Măriuca*, se semnalează dispariţia de acasă a unei copile, cu părinţii „plecaţi în lume să-şi câştige o pâine” şi rămasă în seama grijuliei bunici; care dispariţie alertează tot satul. Un câine aciuat în ograda unui ţăran se împrieteneşte la toartă cu calul acestuia, încât la moartea brutală a animalului, câinele e disperat (*Doi prieteni*). Un student la Litere vrea să emigreze în URSS, fapt care bulversează autorităţile. Dar, până la aprobarea solicitării, istoria se schimbă radical, prin eliminarea falsurilor, încât curentul acesteia îi contrazice studentului toate convingerile inoculate propagandistic (*Cerere de emigrare*). În *Empatie*, un vechi cenaclist, brav întocmitor de plugușoare pentru locatarii blocului, intră în alertă fiindcă nu cunoaşte semnificaţia vocabulei „empatie”. Peripeţii cu un cocoş năzdrăvan din ograda babei Floarea se regăsesc în *Cocoşul*. Un editor original, Conu’ Mişu, personaj de stirpe mateină, tip anacronic prin îmbrăcăminte şi comportament într-un Bucureşti modern, este un înrăit jucător la Pronosport. E găsit mort în locuinţa sa: câştigase Marele premiu la categoria I (*Jucătorul*).

Plăsmuirile lui Florentin Popescu se înscriu, totuşi, în paradigma unui chilim al verosimilului. Fabulaţia nu este gonflată dincolo de bornele firescului din magma realităţilor rurale ori citadine. Pe cât posibil, se tinde spre deslușirea unor mentalităţi, valori sau abrevieri morale, comportamente prielnice ori contradictorii, oportunisme sau întocmeli mistificate. Personajele, cum se mai spune, sunt rupte din viaţă, cu natura lor indelebilă. Unele – în contrast burlesc ori insolent cu tipologia uzuală; altele – penetrând cu tâlc sau gureş în structura narativă. Oricum istorisirile mizează bigot pe semnificaţiile pricinoase ale unui etos revalorizator. Tiparul povestirilor poartă exuvii maniheice, întrucât personajul are nevoie, deopotrivă, de directeţe, profunzime şi anduranţă. *Volens-nolens*, povestirea aderă la metabolismul speciei. Nu poate face abstracţie de convenţie, de algoritmul regizoral.

Simplitatea notaţiilor, însă, nu e totuna cu linearitatea schematică, cu bruiajul clişeistic. Adecvarea la gen impune reguli pragmatice din punct de vedere estetic. Nu o dată, înscenările din *Furca şi alte povestiri* urmează un protocol anume, cu protagonişti care intră relativ ceremonios în divanul ad-hoc. Şi care, păstrând proporţiile, aminteşte cumva de matricea boccaccio-sadoveniană din *Decameronul* şi *Hanu Ancuţei* (*Recunoştinţă* etc.). „Meseria de nuvelist” (Radu Cosaşu), recte aceea de povestitor, urmează norme stricte, cu amprenta tradiţiei extrem de vădită. Sorgintea naraţiunilor se află în pliurile adevărurilor curente. De unde rezultă chiar viziunea realistă. Depinde, firește, de chipul în care spaţiul de propagare comunicativă este pecetluit estetic. Povestirile din volum trec, în genere, acest examen al ambiguităţilor comportamentale şi de conştiinţă.

Cu observaţia că, uneori, sunt oxidate de o agasantă viziune reportericească. Unele proze tălăzuiesc suficienţă explicativă, bavardaj şi o anemică plasă de protecţie axiologică. Emoţia rămâne, câteodată, nefiltrată valoric, înecată în oarece moloz verbal. Desfăşurările afectat arborescente ale textului ori apelul la un lexic redundant alterează registrul scriptic şi unitatea de perspectivă. Logica povestirii pretinde ca discursul literar să posede rigoare şi stare de graţie, pentru ca mesajul narativ să nu fie dereglat confuz.

Privite în ansamblu, povestirile lui Florentin Popescu documentează încă o dată însuşirile lui de prozator. Sunt pagini care se aşază sub presiunea echilibrului şi a unei propedeutici sentimentale. O proză care – în bivuacul rezervat exact de gen – tinde a recupera plurivalenţa descriptivă, lirismul cuminte, sticloasa frumuseţe a notaţiilor, combustia conflictuală filigranată în substanţa expresiei.

Un roman psihologic de certă calitate

Ion C. ŞTEFAN

Prezenţă discretă, dar constantă, în lumea literaţilor bucureşteni, doamna Geni Duţă dovedeşte un real talent de prozatoare, precum şi de autoare de cărţi pentru copii, în versuri sau proză, fiind de o rară sensibilitate în descifrarea sufletelor celor mici. Până acum este semnatara următoarelor volume: romane: *Rătăcitoarele drumuri* şi *destine*; povestiri: *O poveste cu fetica frumuşica*, *Frumuşica din pădure* şi *Izgonirea din Rai*; versuri: *Vis de tinereţe*, bucurându-se de câteva cronici de întâmpinare din partea mea şi a scriitorului Geo Călugăru, apărute în revistele *Sud* şi *Litere*.

Mă voi referi, în prezenta cronică, la unul dintre cele mai reuşite romane ale sale de dragoste, pe care le-am citit în ultima perioadă, *Iubire interzisă*, tipărit în anul 2016.

Specificul acestei naraţiuni este înrudirea cu stilul unor autori din perioada interbelică, anume Camil Petrescu şi Gib I. Mihăilescu, fiind o dezvăluire treptată a unui suflet sensibil şi delicat, prizonierul unei iubiri înflăcărate, dar atipice, deoarece eroina principală, Lucia, lector universitar la Facultatea de Matematică şi căsătorită cu muzicologul Sorin, având împreună o fetiţă blondă şi drăgălaşă, pe Laura, este admirată şi curtată de unul dintre cei mai capabili studenţi ai săi, Radu Alexandrescu – inteligent, frumos şi profund în studiu, iar ca bărbat tulburător, sensibil şi îndrăzneţ. De unde, la început, sentimentele lor apar ca un joc amuzant, intensitatea iubirii celor doi creşte până la împlinire.

Atipică pare aşezarea în contra partidă a dragostei aparente dintre soţul Luciei şi admiratoarea sa din orchestră, Mariana Creţulescu.

Astfel de perechi, nepotrivite sau chiar antitetice, am mai întâlnit în lecturile mele, dar romanul Geniei Duţă excelează printr-o dezvăluire graduală a sufletului feminin, în pendularea între datoria faţă de familie şi greşeala, pe care încearcă s-o evite, printr-un efort evident, dar nu reuşeşte. Eroina principală se autoconfesionează, atât prin inteligenţa mărturisirilor, cât şi prin sinceritatea sentimentelor sale, încât pare că nu e beneficiara iubirii studentului său îndrăgostit până la sacrificiul de sine, ci, mai de grabă, victima propriilor sale slăbiciuni.

Fiecare gest, fiecare propoziţie rostită cu emoţie, poziţia trupului într-un limbaj al gesturilor, privirile care vorbesc de la sine, faptele expresive ale personajelor îndrăgostite par uneori nişte secvenţe cinematografice, decente şi semnificative: „Era ca o trezire dintr-o moarte aparentă. Ar fi vrut să stea de vorbă cu cineva, însă constata, la 33 de ani, că nu avea nicio prietenă, era înfiorător de singură în perfecţiunea vieţii sale” (p. 29).

Tocmai în stilul comemorării stă farmecul analizelor psihologice ale naratoarei, în conştientizarea greşelii în devenire, şi dramatizarea faptei dorite, în exprimări ca: „Aşteptaţi o poveste romantică de iubire pe care nu o trăiserăţi încă” (p. 61).

Pentru detensionarea acţiunii, amintim şi desele vizite ale Luciei la psihologul Tudor Brătescu, mărturisirile ei, ca o despovărare de sine, privite ca faţa cealaltă a realităţii, fiind încercări disperate de a se sustrage unei mari pasiuni şi a reveni la normalitatea faptelor.

Se dovedeşte că relaţia lui Sorin cu Mariana este doar o perdea transparentă pentru acoperirea adevăratei greşeli a Luciei: „Am senzaţia că noi doi, acum, existăm într-o lume care pluteşte ca o insulă, în lumea reală, adică de fapt, suntem, aici, dar dincolo, în realitate nu putem sta alături, pentru că nu existăm împreună” (p. 67).

Dar finalul romanului devine, totuşi, firesc şi moral: studentul Radu Alexandrescu se transferă la Cluj, pentru a-şi termina facultatea, soţul Luciei îi mărturiseşte că între el şi Mariana n-a fost decât o admiraţie platonică şi cei doi soţi se împacă, reunindu-şi eforturile în educarea fiicei lor Liana, derutată, la un moment dat, de ceea ce se întâmpla în familie.

De fapt, ieşirea din planul normalităţii este o dovadă că „Iubirea interzisă” nu poate fi acceptată – un roman de-o mare sensibilitate, scris într-un stil literar convingător, de o prozatoare cu adevărat talentată.

(Geni Duţă, *Iubire interzisă*, Editura Fast Editing, Bucureşti, 2016)

Drumul spre neuitare

Nu sunt sigur dacă treptele biologice ale unei poete talentate pot fi şi căi succesive pentru împlinirea sa artistică. Într-o evoluţie normală, un creator parcurge armonios aceste etape; alţii însă, detectaţi prea devreme şi într-un mod surprinzător, nu mai găsesc aceleaşi soluţii evolutive, să se menţină pe traiectoria pe care cititorii lor dintru început i-ar fi dorit. Întâlnim şi debuturi târzii, ale celor care au parcurs anterior câteva etape evolutive, prezentându-se, deodată, ca nişte artişti deja formaţi.

Încerc să parcurg, pentru un studiu de ansamblu, cele nouă volume de versuri ale Viliei Banţa, membră a Uniunii Scriitorilor din România, tipărite până acum, şi anume: *Timpul mareelor, Orfeu printre himere, Alchimia sferelor, Călătoria, Geometrie glisantă, Dresorul de umbre, Urcând colina fierbinte, Invers numărând Niobe şi Departe de Shangri-La*, apărute la Editurile Impex 92, Semne, Orion, Arefeana şi Bibliotheca.

Nu-mi dau încă seama dacă, privindu-i fotografiile de pe coperta a patra a fiecărui volum, reliefându-i freamătul de căprioară carpatină din prima tinereţe, când abia debuta într-un timp al mareelor, în dialog cu Orfeu, urcând colina fierbinte spre maturitate; ca apoi, citindu-i paginile inspirate şi surprinzătoare, din cărţile care au urmat, voi reuşi să-i descifrez şi treptele evoluţiei sale biologice, rămânând constantă într-o frumuseţe calmă, în paralel cu poeziile pe care le parcurg, care-i conferă un alt fel de farmec, cel spiritual, izvorând parcă din privirile ei, de-un mister aparte, rămânând în acest superlativ armonios, al frumuseţii spirituale şi fizice. Mai bine zis (trebuie să recunosc), am încercat, dar nu am reuşit: Vilia Banţa este încă o prezenţă tulburătoare, stârnind valuri de emoţii prin versurile sale, pe care mă străduiesc să le ataşez zâmbetului său mirific peste timp, determinându-ne să-i citim şi recitim captivantele pagini din aceste volume, care să rămână printre noi pentru timpul şi generaţiile ce vor veni.

Iar în ceea ce priveşte treptele vârstei sale poetice, nici pe acestea nu am reuşit să le ordonez pe deplin, fiindcă autoarea a debutat cu volumele *Timpul mareelor* şi *Orfeu printre himere* ca o creatoare deja formată, ba chiar cu multă experienţă prozodică: „Prin oglinzi înserăm cu ape de jad, / Cu vorbele-ascunse de-a valma sub riduri, / Ne-apasă pe umeri un munte de gânduri, / Când peste hăuri zăpezile cad” (*Poem între oglinzi* din *Orfeu printre himere*, p.6).

Ca apoi, mai departe, cititorul să fie invitat: „Deschide-ţi inima, stăpân obosit, / Şi lasă-ne să-ţi înflorim podeaua, / Şi masa, şi cuvântul nerostit / Tristeţile să-ţi închinăm cu steaua” (*Ninsori pe colind*, p. 14).

Avea dreptate poetul Mircea Micu, uimit de acea apariţie de-atunci (ca şi mine acum), când scria despre volumul *Alchimia sferelor*: „Versul său e distinct; un amestec parfumat de miere şi fum, o tristeţe subţire ca o pânză de păianjen peste florile carbonizate de nesomn” (Text preluat de pe coperta a patra a volumului *Urcând colina fierbinte*).

Între timp, Vilia Banţa tipăreşte alte două cărţi *Alchimia sferelor* şi *Călătoria*.

Despre evoluţia sa stilistică şi emoţională, poetul Radu Cârneci, nota în prefaţa volumului tipărit la Editura Orion, pe care o conducea în vremea aceea: „Poetă de aleasă sensibilitate, trăindu-şi datul cu puterea resemnării, adâncindu-se în tainele-i ca într-un cer interior, doamna Vilia Banţa, cea *condamnată la frumuseţe*, încremeneşte-n *propria-i legendă*, precum idea de frumos în durere” (p. 6).

Splendid dialog între doi mari poeţi, cum rar poţi întâlni: „Astăzi / eu voi deschide jocul. / Vecinătatea viorilor mă va trezii / cu gustul amărui / al evadării. / Clandestin, / fără titlu, / pe clapele sângelui grăbit / ne vom urma / călătoria” (*Călătoria*, p. 11).

Apoi intervine în dialog şi profesorul universitar doctor Valeriu Filimon, un prestigios ucenic al lui George Călinescu, stilist rafinat, exigent şi subtil: „Conştiinţa superiorităţii *Eului pur* şi lipsa de voinţă în a înfrânge *non-Eul*, fac din poezia Viliei Banţa o creaţie a fiinţării tragice. Fiinţa şi fiinţarea devin nisipul – amestecul din cele două recipiente ale clepsidrei ce măsoară timpul, prin răsturnare, la infinit” (Prefaţă la volumul *Geometrie glisantă*, p. 6), din care citâm: „Sfârşitul e doar începutul şi repausul meu / se prelinge pe-o sferă, / îmi fac loc tot mai în faţă, mai aproape de vid, / aud cum plesnesc bumbii planului secund, / jonglerie pe sârmă, pe gest, pe cuvânt” (*Muzeu*, p. 169).

Cât de apropiată este idea dintre cuvântul critic şi cel poetic !

Se pare că această călătorie lirică, de excepţie, a Viliei Banţa a atras tot mai mulţi oameni de cultură, într-un dialog mai larg; de la Târgovişte, capitala de cinstire a unor mari voievozi ai trecutului de glorie, dar şi a unor condeieri de frunte ai scrisului românesc actual, reprezentată de Societatea Scriitorilor Târgovişteni, şi-au ataşat glasul prozatorul Mihai Stan şi profesorul universitar doctor George Coandă, care aprecia cărţile acestei poete prin următoarele cuvinte: „A o citi pe Vilia Banţa este ca şi cum te-ai înveşmânta într-o admirabilă aură de graţie.Ca stare – mă încumet să spun – argumentul fiind şi acest excelent volum – că Vilia Banţa, în osia lumii, înfruntând *ghimpele umbrei* îşi cioplește poeziile *în piatra statuilor*”. (*Departe de Shangri-La*, p. 6).

Iată un titlu exotic, asemănător cu *Invers numărând Niobe*, depăşind parcă spaţiul terestru – şi înălţându-se spre o lume cosmică, în care poeţii rămân veşnici ! „Sunt şi voi fi a cerurilor vină, / o lacrimă din steaua rătăcind / pe masa mea sfinţită-ntr-un colind. / În aşteptare, fruntea mi se-nclină” (p. 9), în timp ce Poeta se înalţă într-un zbor continuu…

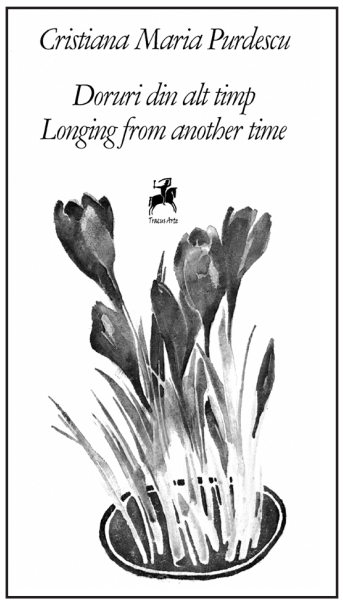
Doruri care dor

Victoria Milescu

Cărțile poetei Cristiana Maria Purdescu, publicate de-a lungul timpului, par a fi concepute de autoare conform unui program estetic gândit pe termen lung, după toate cerințele privind conținutul și aspectul grafic, respectând toate cutumele editoriale. Fiecare carte vine în continuarea celeilalte, temele se deschid în evantai, se nuanțează, se îmbogățesc reciproc, configurându-se într-un ansamblu unitar în diversitate, într-o viziune artistică personală. Simțul realității și simțul artistic se susțin într-o proporție atent supravegheată, reflex al pregătirii superioare a poetei, care este licențiată atât în biologie cât și în artele decorative. Creația sa poartă marca unui onirism bine strunit, a unei stări de evanescență sub controlul unui ochi lucid, a unei minți căutând cauze și efecte. Cea mai recentă carte a sa, *Doruri din alt timp / Longing from another time*, apărută la editura Tracus Arte, în 2015, vine parcă să completeze cartea anterioară, *Risipa de a fi / Wastefulness*, apărută cu doi ani înainte, la aceeași editură bucureșteană. Ambele cărți sunt bilingve, ediție română-engleză, adăugându-se altor volume bilingve ale autoarei, apărute în română-franceză, română-italiană etc., semn al aspirației spre o mai mare suprafață de receptare. Până și copertele acestora seamănă; pe fondul alb se ridică în ax central lujerele unor flori violete, culoare cu ecou bacovian, dintr-o toamnă ce înaintează lent și definitiv.

Privind portretul autoarei de pe coperta a patra, nu poți să nu te întrebi, fără voie, cum e posibil ca o femeie atât de frumoasă să fie atât de tristă, să vorbească atât de dureros despre iubirea care o părăsește, luând cu ea totul, din motive necunoscute, misterioase. Ambivalența titlului induce dorința de evadare și salvare într-un viitor plauzibil, dar și rememorarea unui trecut ce nu poate fi ușor anulat prin uitare. Dacă în *Risipa de sine*, autoarea avea o anume vehemență a exprimării dublată de ironie și autoironie, în cartea care-i urmează, tonul coboară până la șoapta blândei resemnări, a înțelegerii trecerii fără echivoc a unui timp epuizat de propria-i trăire frenetică. În contrast cu un limbaj violent ori vulgar folosit uneori azi, și nu de puține poete exprimându-și protestul, indignarea ori nereușitele existențiale, Cristiana Maria Purdescu are o anume decență a rostirii, o delicatețe rafinată în abordarea marilor probleme sufletești, rezolvându-le în nota unei detașări nobile, la fel de șocantă, în puritatea ei lexicală.

Majoritatea poeziilor îl au în centru pe un etern „el", când depărtat, când apropiat, izvor perpetuu de inspirație pentru poeta care-i (pre)simte empatic trăirile, faptele, umorile, transpuse în versuri din care nu lipsesc lacrimile ce ne fac atât de umani, nici tânguirile ce ne fac atât de vulnerabili. Cea care recheamă un timp al iubirii, un timp al întregului, cu o dulce-disperată tandrețe, spune: „Stinge-mi durerea în nesfârșite îmbrățișări/ grăbite de mii de doruri luminate de stele.../ Vreau să fim întregul,/ să avem o singură inimă, un suflet/ și un singur dor,/apoi să ne abandonăm mării". Anotimpul în acord cu tristețea este toamna, dar în dezacord cu primăvara inimii, căreia îi este dor de crânguri. Pulsiunile disperării alternează cu efuziunile sentimentale. Dorul se topește în visare, în imagini de clar-obscur: „Pe sub grinzile înnegrite/ să-mi frângi dorul greu./ Apoi să te culci pe așchii de lemn/ desprinse din sufletul meu." În singurătatea ca ofrandă scrierii se aude „zgomotul surd al propriei vieți". O viață conștientizându-și sensul în dăruirea către ceilalți: „Am fost prea mult a voastră, dragii mei,/ și poate a mea am fost doar în durere./ M-am risipit ca gândurile-n gând,/ m-am adunat, iubindu-vă-n tăcere." Treptat, singurătatea/singularitatea proiectează un unghi mai larg de cuprindere a realității înconjurătoare care ne absoarbe până la disoluție, într-un ritm al ei, paradoxal armonios: „Zgomote adânci se aud pretutindeni,/ norii de fum întunecă zarea./ Gândurile confuze plutesc peste noi,/ rătăcind drumul, amintirea, uitarea...". Divinitatea e invocată când avem nevoie de ajutor, când ne rătăcim printre întrebări și ezitări. „A fost vreodată iubire ?", se întreabă și poeta noastră, la fel ca mulți alții. Sigur că da. Ne-o spun poeziile ivite ca oglinzi ale iubirii în mii de culori și sunete cristaline.

O notă specială de apreciere se cuvine pentru versiunea engleză semnată de Alina Olimpia Miron și Ruth O'Callaghan, care nu au făcut o traducere literală, ci au recreat poeziile în spirit și sens, la modul sintetic, esențial, dându-le o frumoasă anvergură universală. O mostră: „Și dacă rătăcirea în departe/ pictează doruri care dor,/ cât mai există adâncimi de gânduri,/ iubirile nu mor, nu mor... // And if wandering/ paints painful longing,/ love will not die/ as long as thoughts run deep."

Cristiana Maria Purdescu este poetă prin structură, prin viața sa trăită tumultuos, respirând și inspirând artă, frumusețe, sensibilitate.

Feminitate şi feminism

Constanța CRUDU

Astăzi, femeia și-a aflat locul ei firesc în societate, egalitatea de gen nemaireprezentând o cauză pentru care să lupte. Aș putea spune chair că generația actuală nu poate să-și imagineze lumea altfel de cum este ea acum, fiind greu să-și închipuie epoca aceea când doamnele aveau alt rol prioritar, cel legat de familie, iar implicarea lor în viața publică era o utopie.

Pornind de la aceste idei, Cristina Sircuța și-a publicat în 2016 lucrarea de doctorat *Viața femeilor în România Interbelică* la editura Oscar Print, în colecția Antropologie Urbană, într-o colaborare benefică cu d-na directoare Angelica Moldovan care s-a dovedit interesată de subiectul abordat. Coordonatorul lucrării, prof. univ. dr. Victor Neumann de la Universitatea de Vest din Timișoara, care semnează un Cuvânt înainte, recomandă acest „produs intelectual" elaborat și susținut în 2013 în cadrul Centrului de Studii Avansate în Istorie, unde studiul sociologic este asociat cercetărilor istoriei privind perioada interbelică, una de referință pentru dezvoltarea României după Marea Unire.

Cartea își propune în cele trei părți ample să trateze consecințele imediate ale Primului Război Mondial privind poziția față de război, activitatea pe front, modernizarea și emanciparea femeilor; viața lor în perioada interbelică, vizând promovarea unor cariere nontradiționale, emanciparea moravurilor, activitatea culturală, extremismul de dreapta, mișcarea feministă, petrecerea timpului liber.

Având o prezentare grafică de excepție, ilustrații numeroase, cele 375 de pagini însoțite de texte rezumative în engleză și germană, de o bibliografie densă, volumul evocă obiectiv viața femeilor din primele două decenii de după război, culminând cu anul 1938, an crucial pentru dezvoltarea economică a României interbelice. De altfel, viziunea autoarei este cel mai bine argumentată de ea însăși: „nu este scrisă dintr-o perspectivă feministă, nu-și propune să evidențeize afirmarea femeilor în marile evenimente istorice și nici permanența unui statut defavorizat. Nu este scrisă nici de pe poziții antifeministe." Obiectivul său a fost analiza schimbărilor majore, practic „începutul de emancipare a femeilor într-un proces mai vast de schimbare și modernizare".

Însă dintr-un material atât de amplu am ales câteva capitole mai sensibile, unele probleme neabordate încă, ce au presupus o documentare vastă și îndelungată pentru autoare. Dar să prezentăm pe scurt contextul în care se afirmă acestă categorie până atunci defavorizată. După ce s-au implicat în război luptând cu arma în mână precum Ecaterina Teodoroiu de la Jiu, după ce au ajutat răniții ca infirmiere ale Crucii Roșii sub ocrotirea Reginei Maria, după ce și-au plâns fiii și soții pierduți pe front, ele s-au hotărât să-și schimbe statutul social și cultural, să lupte pentru egalitatea în drepturi cu bărbații. Mai ales, depindeau de soți față de care trebuiau să se supună necondiționat, căci locul lor era „acasă", la bucătărie, având doar „privilegiul" de a-și educa pruncii.

Nu aveau, bineînțeles, drept de vot, pe care îl câștigaseră doar bărbații fiind nevoite să aștepte până în 1929. Majoritatea nu aveau școală, avere, o origine și relații care să le asigure depășirea barierelor. Însă pentru toate trecuse vremea în care bărbatul era o „pelerină de vreme rea". Se inveau zorii unor provocări. În acest sens, doar câteva, deși legislația nu le permitea, aveau atâta influență asupra „sexului tare" încât să poate afirma, precum Zoe Trahanache la 1883: „eu te votez, eu și bărbatul meu !", dovedind cât de abil conducea din umbră bazându-se pe farmecele feminine.

Aminteam că mi s-a părut interesant capitolul în care sunt prezentate trei studii de caz privind modernizarea țării ca premisă a carierelor feminine care până atunci reprezentaseră apanajul bărbaților în domeniul artelor: literatură, pictură, teatru.

Hortensia Papadat-Bengescu (1876-1955) devine „prima mare scriitoare, deschizătoare de drumuri în proza românească interbelică". Debutul târziu, la 42 de ani, încununat cu romanele din ciclul Hallipa, cronică de familie, s-a datorat unor obstacole tipice vremii. Mamă a cinci copii, soție de magistrat, n-a avut parte de înțelegere din partea acestuia, fiindcă nu accepta ideea să aibă alături o consoartă scriitoare. În aceeași ordine de idei, părinții au refuzat să o lase să urmeze studii superioare după absolvirea Institutului de Domnișoare „Bolintineanu" din București. Meritele i-au fost recunoscute de marii critici literari ai epocii, ajungând colaboratoare și membră a cenaclului Sburătorul, recunoșterea reprezentând-o decernarea Premiului Național pentru proză în 1946. În romanele sale apar și două feministe: Nory Baldovin și Mini.

Un alt studiu aduce în prim plan pictorița Cecilia Cuțescu-Storck (1879-1941), soția lui Frederic Storck, nepot al sculptorului Karl Storck, autor în 1877 al portretarului din marmură al marelui poet pașoptist D. Bolintineanu, aflat pe biserica din Bolintinul din Vale. Cu studii la școli de pictură din Paris și München, profesoară la Catedra de artă decorativă de la Școala de Belle Arte din București, a fost susținută de personalități masculine care îi apreciau arta, rămânând drept deschizătoare de drumuri în arta decorativă de la noi. Militând pentru recunoașterea drepturilor femeii, a fost membră a Asociației pentru Emanciparea Civilă și Politică a Femeilor înființată în 1918.

Într-o epocă în care pe scenă „rolurile de femei se jucau de bărbați, căci actrițele erau privite ca niște femei depravate", se afirmă Lucia Sturdza Bulandra, actriță la Teatrul Național, directoare la compania Bulandra și la Teatrul Municipal din București, profesoară la Conservatorul de Artă Dramatică timp de 30 de ani, regizoare și traducătoare. Această mare doamnă a teatrului românesc provenea dintr-o familie de boieri și domnitori, care la început i-a interzis să îi poarte numele pe scenă.

În galeria acestor nume, aș dori să o includ pe d-na Natalia Manoilescu Dinu, prima femeie absolventă a Facultății de Teologie din București, cu studii de doctorat la Secția Sistematică a aceleiași instituții, autoare a lucrării *Iisus Hristos Mântuitorul: în lumina Sfintelor Evanghelii*, „o premieră absolută în bibliografia românească și poate chiar ortodoxă" în care autoarea se dovedește, în mod original, exeget și dogmatist. Fiică a ministrului și economistului de talie mondială Mihail Manoilescu, a publicat memorii de o excepțională însemnătate, *Mărturia unei vieți. Memorii* prefațată de fiul său, prof. univ. Mihai Dinu. Aici întâlnim pagini referitoare la extremismul de dreapta manifestat în epocă și în rândul femeilor atrase de simbolurile legionare, dar și de alternativa posibilă în condițiile nemulțumirii față de regimurile democratice care nu și-au ținut promisiunile. Ca și domnia sa, Cristina Sircuța relatează despre simpatizantele legionare îndrăgostite de liderul Corneliu Zelea-Codreanu și despre membrele „cetățuilor", corespondentul feminin al „cuiburilor" alcătuite din bărbați. Și dacă majoritatea intelectualilor români au empatizat cu legionarii care promiteau apărarea pământului străbun, cum au putut contemporanii noștri să-i condamne pe M. Eliade sau C. Noica ?

Euforia legionară s-a extins și la sate, chiar la Bolintin, o învățătoare, Nina Ionescu Vâlceanu, a avut după înăbușirea rebeliunii din 1941 domiciliu forțat timp de 10 ani în satul lui Marin Preda, Siliștea-Gumești din județul Teleorman, plătind scump orientarea, urmată inevitabil de dezamăgire.

N-am putea încheia comentariul fără a pomeni și de transformarea femeii în pas cu moda în „anii nebuni" de după război. Cele mai cutezătoare, sfidând legile nescrise, adoptă moda occidentală, simțindu-se astfel mai libere, mai puțin inhibate. Își doreau recunoaștere, se înscriau la concursurile Miss România. Pentru că s-au adus acuze de frivolitate participantelor, în mediul rural, în localități din apropierea Bucureștiului, se organiza competiția pentru a alege „Regina Balului".

În concluzie, să îi dăm cuvântul lui Armin Heinen, membru al comisiei de susținere publică a tezei de doctorat a tinerei cercetătoare din Timișoara, semnatar al unei postfețe cu titlul „O descătușare destul de contradictorie din Societatea dominată de bărbați", în care constată că studiul la care am facut referire „prezintă latura feminină a deșteptării la modernitate, o deșteptare care nu a fost mai puțin contradictorie, mai puțin complexă decât la combatanții și adversarii de sex masculin, mai gălăgioși de altfel".

(Cristina Sircuța, *Viața femeilor în România Interbelică*, Editura Oscar Print, București, 2016)

Amintiri de la Căminul Cultural

Vasile GRIGORESCU

Mai zilele trecute, răsfoind uriașa bibliotecă a Internetului, am avut surpriza și mai ales bucuria să întâlnesc o imagine familiară. Undeva, în sudul Franței, într-o localitate pe nume La Ciotat, există o incintă ce pare copia fidelă a fostului nostru Cămin Cultural. Sau viceversa. Se vede că frații noștri de stirpe latină știu mai bine să aprecieze valoarea și să-i acorde respectul cuvenit. De-al nostru Cămin Cultural s-a ales cam de multișor praful și, pentru a ne accentua tristețea, nici măcar o imagine a lui nu am păstrat. Noroc cu francezii...

Întemeietorii. Povestea începe cu un om cu totul extraordinar, dedicat bunăstării comunității bolintinene ca nimeni altul. Este vorba despre Constantin Șt. Bolintineanu, din stirpea boierilor cu același nume, primar în mai multe rânduri al comunei noastre, într-un răstimp de peste trei decenii. La anul 1908, din inițiativa dumnealui se constituia Societatea „Îndrumarea", având țel „deșteptarea conștiinței morale prin conferințe, șezători și spectacole cinematografice instructive". Participau trei asociați: Primăria comunei Bolintinul din Vale, Banca Populară „Prevederea" și inițiatorul, C-tin Șt. Bolintineanu.

Primul gând al societarilor a fost construirea unui local pentru desfășurarea activităților prevăzute în Statut. La începutul lui 1911 erau gata planurile, devizele și se trecea la fabricarea cărămizii pe plan local. Urma să se înalțe cel mai grandios edificiu bolintinean din toate timpurile, un adevărat templu al culturii. Avea forma unei catedrale romanice, cu trei nave. Marea navă centrală adăpostea sala de spectacole, în jurul căreia se afla o logie elegantă (balcon), sprijinită pe solide coloane din fontă. Pe laturile clădirii erau două nave mai mici, simetrice, destinate unor activități conexe sau închirierii.

Inspecția lucrărilor. La 23 aprilie 1913, solicitat de primarul Bolintineanu, arhitectul șef al județului înregistra stadiul construcției „Salei de conferințe cu anexele ei și a stabilimentului de Băi, proprietate a Societății *Îndrumarea*, executate în regie și cu bucata în comuna Bolintinul din Vale". Extrag câteva date: beton turnat la fundații – 88 mc; nisip și pietriș – 324 mc; cărămidă – 51 mc; var – 45 mc; corpul principal învelit cu tablă Wolfneter; luminatorul acoperit cu țigle de ciment; puț absorbant, aparate și instalație de baie; puț și pompă pentru alimentarea cu apă a băilor. Mai erau necesare câteva dotări „pentru ca localul să poată fi utilizat în scop de rentabilitate", constând în „mobilarea scenei cu cortină, culise, mese și scaune; mobilarea Salei de conferințe cu cel puțin 200 scaune; instalarea luminei electrice, atât pentru luminatul localului cât și pentru mișcarea pompei de alimentare, încălzitul apei pentru băi și mișcarea unui aparat Cinematograf, atât în scop de educațiune cât și pentru a atrage publicul la șezătorile cu conferințe instructive și morale, scop ce urmărește Societatea *Îndumarea* cu înființarea acestui așezământ."

Scena sălii Societății *Îndrumarea* (Căminul Cultural) în 1928

Costurile totale se ridicau la 25.007 lei (azi, circa 300.000 de euro).

Inaugurarea. La 20 iunie 1913 a avut loc inaugurarea localului. Soarta făcea ca festivitatea să coincidă cu decretarea mobilizării pentru Războiul Balcanic. A fost o mare sărbătoare în comună. Fanfara unui regiment de cavalerie din București a delectat numerosul public participant la manifestare. Un taraf de lăutari, adus special de la Mârșa, a acompaniat hora țărănească ce s-a încins în fața stabilimentului. Personalități din localitate și din Capitală au ținut discursuri și au făcut urări de mai bine. Mâncare și băutură au fost ca la hram.

Ocupația germană. După numai câțiva ani, în noiembrie 1916, trupele inamice ocupau Bolintinul. Comandamentul local este instalat în conacul Bolintineanu, aducându-l într-o stare deplorabilă. În încăperile băii comunale din clădirea Societății „Îndrumarea", germanii organizează o fabrică de brânzeturi pentru valorificarea laptelui rechiziționat. Mobilierul, cortina, mașinăriile etc., sunt luate sau distruse.

Până la instaurarea comunismului. După război localul a fost complet restaurat, instalațiile, inclusiv cea electrică, au fost refăcute și, începând cu 1920, pe lângă alte manifestări s-a organizat un cinematograf. Impresarii lui erau frații Zamfir și Teuduc din București. Sala de spectacole era mobilată cu bănci și scaune capitonate cu pluș vișiniu, ce-i dădeau un aer foarte elegant. Tot pe atunci se înființează corul mixt condus de învățătorul Nicu T. Dinu. În toată perioada interbelică au loc numeroase activități cultural-educative: teatru, spectacole, concerte, conferințe și serbări școlare. Astfel, în anul 1928, avea premiera, cu un succes răsunător, piesa *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, cu o distribuție exclusiv bolintineană: Ștefania Stancu (fiică de cizmar), Gheorghe O. Cristescu (student), Vasile C. Dumitrescu (negustor), Ilie Ionescu etc.

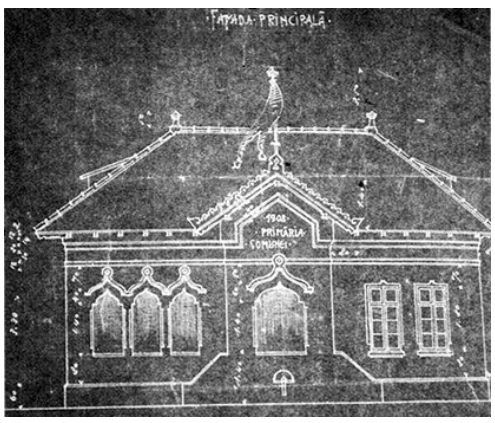
(continuare în pag. 18)

Din nou despre hanul de la Ciorogârla

Niculae STOICA

În articolul publicat în numărul trecut încercam, printr-o serie de argumente de ordin istoric, dar și de altă natură, să lămuresc edilii comunei Ciorogârla că ideea de a demola vechea clădire a hanului din localitate și de a construi în locul său o casă de cultură, nu este binevenită și propuneam ca pentru acest nou edificiu, important pentru viața comunității noastre, să fie găsit un alt loc, iar clădirea bătrânului han să fie consolidată și refăcută în forma inițială, urmând a primi o altă destinație socio-culturală.

Sentimentul că un asemenea monument istoric este posibil să dispară din peisajul comunității ciorogârlene nu mi-a dat pace nici după publicarea articolului și ceva lăuntric îmi spunea că încă nu am aflat totul despre istoria acestui han, iar unele aspecte prezentate nu le-am aprofundat îndeajuns, cum ar fi de exemplu faptul că la 1821 pe aceste locuri a poposit Tudor Vladimirescu cu oastea sa de panduri.

Unii m-ar putea acuza că exagerez importanța acestui han, însă faptul că acești luptători neînfricați s-au ospătat în acest loc cu pâinea aburindă scoasă din cuptorul brutăriei hanului și cu vinul rubiniu păstrat în beciul său adânc și răcoros, mă face să cred că nu am greșit cu nimic în pledoaria mea. Poate că pâinea mare, simbol al păcii și belșugului, pe care Tudor o ținea în mână când a intrat în București la 21 martie 1821, era coaptă tocmai în brutăria aceasta de la Ciorogârla. Faptul că pe câmpul din jurul hanului și al mănăstirii Ciorogârla a campat trupa de panduri și arnăuți de sub comanda lui Tudor Vladimirescu, a îmbogățit cu o pagină nepieritoare istoria acestor locuri, în general și a celor două așezăminte, în special.

O legendă locală spune că gărzile lui Tudor se urcau într-un pin din curtea mânăstirii, care există și astăzi, de unde supravegheau împrejurimile pentru a nu fi surprinși de o incursiune dușmană.

Șederea sa pe aceste locuri avea să o marcheze printr-un simbol al credinței, ce a dăinuit peste veacuri în aceste locuri. Mă refer aici la crucea din lemn, îmbrăcată în argint filigranat, făcută de Stan Jianu din Craiova la 1761 și pe care slugerul Tudor Vladimirescu a dăruit-o mănăstirii Samurcășești. În încăperile acestui sfânt lăcaș, ctitorit la 1808 de vornicul Constantin Samurcaș și de soția sa Zinca, avea să se întâlnească, în noaptea de 17 martie, Tudor cu o delegație a boierilor patrioți din Înaltul Divan al Țării Românești, condusă de Dinicu Golescu și Alexandru Filipescu-Vulpe, precum și cu Ilarion, episcopul Argeșului, duhovnicul său.

Mie personal, prezența lui Tudor Vladimirescu pe meleagurile ciorogârlene îmi insuflă un sentiment de mândrie pe care nu-l ai decât dacă iubești și prețuiești istoria și pe eroii acestui neam. Pentru că Tudor a fost unul din eroii al cărui nume va rămâne veșnic înscris cu litere de aur pe placa de onoare a acestei nații. Vorbele sale: „Patria se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor", spun totul despre crezul acestui martir, pe care noi toți trebuie să-l venerăm cu multă smerenie.

Istoria bătrânului han, cum îmi place să-l numesc, nu s-a încheiat cu acest episod al șederii și trecerii oastei lui Tudor Vladimirescu prin Ciorogârla și senzația că nu am aflat încă totul despre el m-a determinat să-mi mân din nou pașii spre lumea enigmatică și prăfuită a arhivelor. Nu mică mi-a fost mirarea când, răsfoind un dosar, în față mi-au apărut două documente care îmi dezvăluiau numele pe care îl purta hanul la finele secolului al XIX-lea. Erau două contracte de arendare a moșiei Ciorogârla, care la acea dată se întindea pe 765 ha și era stăpânită de familia Nicolae și Eliza Gherassy. În anul 1900, Nicolae Gherassy arenda moșia contra sumei de 35.000 lei anual, lui Josef Musceleanu, pentru o perioadă de cinci ani. La punctul 6 din contract am întâlnit următoarea prevedere:

„6. Pe lângă hanul numit **Belvedere Hotel** precum și o nouă brutărie, ambele cădiri așezate pe șoseaua județeană [București-Pitești] și de al căror venit se va folosi arendașul și asemenea cu acestea se pune la dispoziția D-sale pentru locuit și personal casele cu dependințele lor ce au fost ocupate și de vechii arendași..." (DANIC, Fond *Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Exproprieri județul Ilfov*, dosar nr. 124/1922)

Această ultimă mențiune ne arată că Nicolae Gherassy dobândise moșia Ciorogârla cu mult înainte de anul 1900. Ulterior, în anul 1909, văduva Eliza Gherassy arenda moșia, contra sumei de 36.000 lei anual Societății „Filip & Breza" pentru o perioadă de 10 ani. La punctul 13 din al doilea contract de arendare există o stipulare asemănătoare celei de mai sus:

„13. Pe lângă hanul cunoscut **Hotel Belvedere** precum și brutăria, ambele clădiri situate pe șoseaua județeană și de al căror venit se va servi D-l arendaș putându-le exploata după cum va crede de cuviință..." (*Ibidem*)

Iată că bătrânul nostru han avea un nume și nu unul oarecare, ci unul vestit, **Hotel** Belvedere.

Dar căutările aveau să-mi releve o altă informație, tot atât de prețioasă și de interesantă. Frunzărind paginile cărții lui Emanoil Hagi-Mosco, *București. Amintirile unui oraș. Ziduri vechi. Ființe dispărute* (Editura Fundației Culturale Române. București, 1995, p. 159), am dat peste prezentarea unei frumoase idile ce s-a înfiripat la hanul de la Ciorogârla (Belvedere Hotel) între Ion Dalles și viitoarea sa soție, frumoasa Elena. Din acest volum aflăm că „Ion Dalles, grec de origine, avea moșie la Bucșani-Dâmbovița. **Atunci când mergea la moșie, trecea prin sat, prin Ciorogârla și se oprea la hanul de acolo,** al cărui hangiu avea o fată frumoasă, Elena. Dalles, deși trecut de 60 de ani, s-a îndrăgostit de ea (care nu avea 20 de ani) și aproape răpind-o s-a căsătorit cu ea, dând tatălui o mare sumă de galbeni. Odată măritată și-a căpătuit și sora, măritând-o cu Capuțineanu. Rămasă văduvă în 1886, cu un singur fiu, tot Ion ca și tatăl, care moare în 1914, la moartea ei produsă în 1921 și-a lăsat întreaga avere Academiei cu mai multe îndatoriri. Dintre toate avea să se împlinească numai ridicarea sălii numită Ion I. Dalles, în amintirea fiului și un spital și o școală în Bucșani-Dâmbovița. Clădirea Fundației Dalles a fost ridicată în 1930."

Sunt convins că viitorul ne va scoate în față noi amănunte despre istoria „Hotelului Belvedere" de la Ciorogârla.

Deși comuna noastră este destul de săracă în ceea ce privește clădirile vechi sau relativ vechi dar legate de numele unor personalități care au marcat istoria comunității noastre, de-a lungul ultimilor ani, datorită ignoranței, nepăsării sau altor interese, aceste puține relicve ale trecutului au dispărut sau vor dispărea, una câte una. Nu mică mi-a fost surpriza când „operațiunea distrugerea" s-a declanșat asupra vechii clădiri a primăriei din satul Dârvari, prima „casă a comunei numită Primărie", după cum au fost numite aceste sedii în *Legea pentru comunele urbane și rurale* adoptată în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, clădire construită în anul 1914. După cum se observă din fotografia prezentată, deja fațada acestei clădiri a fost mutilată cu dalta și ciocanul prin acțiunea necontrolată a unui neisprăvit.

Sunt convins că atât edilii noștri, cât și celelalte autorități abilitate, vor înțelege demersul nostru și vor lua măsurile prevăzute de lege în ceea ce privește protecția și conservarea acestor vechi imobile, unele fiind clasificate în categoria monumentelor istorice de interes local.

Dacia literară – toamna 2016

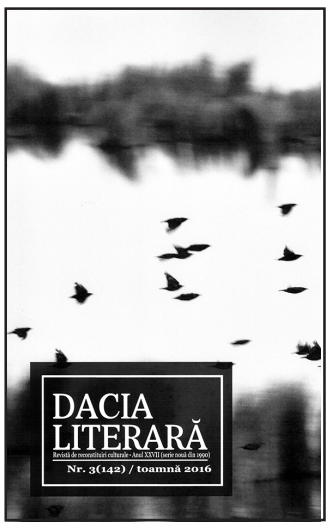

Luminița Corneá

Dacia literară din Iași este o revistă cu totul specială în peisajul publicațiilor românești contemporane. Pentru cineva care se întreabă cum, în ce fel continuă tradiția prestigioasei publicații *Dacia literară* din 1840, întemeiată de Mihail Kogălniceanu, se cuvine un răspuns. În primul număr al revistei, sub titlul *Introducție*, M. Kogălniceanu publică un articol – program care sintetizează în patru puncte idealurile literare ale scriitorilor pașoptiști, ce va constitui un reper în dezvoltarea ulterioară a literaturii române.

În formula nouă, *Dacia literară* apare tot la Iași, editată, din anul 1990, de *Muzeul Național al Literaturii Române*, Iași. Publicația are ca program prioritar probleme de muzeologie, de istorie literară și culturală. În principal, publică documente literare inedite ori mai puțin cunoscute, precum și rezultatul cercetărilor din domeniul muzeologiei realizate de specialiștii în domeniu și de alți cercetători din instituțiile de specialitate, filialele Academiei Române sau universități. Astfel, în contextul presei culturale, are un profil aparte, tradițional, relativ academic, dar și deschis înnoirilor.

Avem în față numărul 3 (142), toamna 2016, al publicației *Dacia literară*, subintitulată „revistă de reconstituiri culturale", anul XXVII (serie nouă din 1990), editată de *Muzeul Național al Literaturii Române* (MNLR) Iași și de Asociația „Patrimoniu pentru comunitate", director Dan Lungu, redactor șef Călin Ciobotari, secretar general de redacție: Iulian Pruteanu, redactori asociați: Amelia Gheorghiță, Monica Salvan, Georgiana Leșu. Am numit toți membrii colectivului de redacție, considerând că fiecare își are meritul lui în realizarea acestui remarcabil număr.

De la început se impune să remarcăm în numerele anterioare. În primul rând ne referim la dosarul tematic *Cartea* continuitatea rubricilor existente *migrațiilor. Obiecte în exil* (III), tematică românească, dar atât de adecvată specificului inedită în publicistica rubrică invită pe cei ce-au trăit experiența unui muzeu de literatură. Această chestionar privind această experiență, să scrie exilului să răspundă la un luate de acasă, din țară, la plecarea în exil, ori despre relația lor cu obiectele cadou, despre obiecte pierdute și regretate, despre obiecte primite / oferite procura doar din România. Asemenea obiecte despre obiecte ce se puteau sufletului, jaloane ale salvării. au devenit, atunci, în meandrele

În numărul la care facem referire, șase autori de origine română, stabiliți în diferite țări, răspund la chestionar, de fapt își afirmă părerea în legătură cu locul obiectelor „nomade" în viața lor, în relația cu etapele călătoriei, cu societatea de origine și cu cea de adopție. În acest fel, obiectul sau exponatul (astfel numit la muzeu) este privit ca revelator al apartenenței noastre culturale și al relației noastre cu lumea în general. Sunt obiecte care vorbesc, care provoacă întrebări despre memorie, despre schimbare, despre relația lor cu un spațiu cultural diferit. Chiar titlurile celor intervievați sunt semnificative: *Cel mai mult îmi plac mofturile* – Dana Grigorcea, Elveția; *Oglindă, oglinjoară ...* – Cristina Ion, Franța; *Pelikanul* – Norman Manea, SUA; *Despre lucrurile fără confirmări vizuale sau tactile* – Axia Marinescu, Franța; *O bună imagine a vieții mele spirituale* – Basarab Nicolescu, Franța; *Și cu asta ce-am făcut ?* – Ovidiu Nimigean, Franța.

Un alt dosar tematic interesant: *Cultura ieșeană ! Cine am fost și cine suntem...* prin care colectivul de redacție își propune „revederea și reevaluarea unor fragmente din trecutul nostru cultural. Întrebările despre trecut, fie că vorbim despre preistoria culturală a secolului XIX sau mai recenta istorie de secol XX, sunt dublate de interogațiile asupra prezentului." (p.29). Ne-a atras atenția un studiu consistent, cu bogate note bibliografice, semnat Călin Ciobotari, cu titlul *Din „antichitatea" culturii ieșene – Prelecțiunile populare*. Sentimente de melancolie provoacă lectura fragmentului *Participăm la un banchet junimist*, din romanul *Strada Lăpușneanu de altădată. Plimbare nostalgică* (2002) de Ion Mitican.

Rubrica *Iașul cultural în comunism* dorește să ne amintească că „nu puteai organiza ceva major. Puteai fi acuzat că faci concurență Cântării României", cum declară fostul președinte al Comitetului Județean de Cultură, Iași, Ion Țăranu, care, înainte de 1990, a avut putere decizională maximă în domeniul culturii. Acum afirmă în mod firesc: „Comitetul de cultură făcea în principiu cultură. Secția de propagandă făcea propagandă de partid, ocupându-se de implementarea documentelor și deciziilor politice" (p. 48). Este bine de știut !

În aceeași sferă tematică, descoperim un material bogat în informații, semnat de Călin Ciobotari și Georgiana Leșu, *Iașul cultural în comunism*, același titlu cu cel al rubricii (așa li s-a părut autorilor mai concludent ori s-au aflat într-o penurie ... lexicală ?). Oricum Iașiul a avut oameni de cultură și activități culturale multiple în comunism, multe evenimente și întâmplări „ciudate" cu scriitori, pe care acum le aflăm și desigur vom continua să le aflăm din paginile revistei *Muzeului Național al Literaturii Române*, Iași.

Capitolul *Cultura ieșeană azi* transmite sentimente pesimiste prin afirmația lui George Onofrei: *La trecutu-ți mare, slăbuț prezent și incert viitor*, apoi, altele, de trezire la realitate, prin cuvintele Ameliei Gheorghiță: *Festivalurile ieșene: morți, vii și așa și-așa....* Reținem și articolul *Iașul are un exces de festivaluri*, exprimând părerea lui Adrian Netedu, sociolog atent la cultura ieșeană.

Credem că aceste materiale constituie un preambul pentru introducerea în paginile revistei al unui alt captivant dosar tematic ce desigur va interesa cititorii revistei *Dacia literară*, anume *Festivalul, modă sau soluție ?* Un număr de 15 invitați au răspuns la cinci întrebări în legătură cu ideea de festival, dacă Iașiul este „predispus" la festivaluri, despre atribuțiile organizării/finanțării ori despre criteriile ce cuantifică succesul și utilitatea unui festival etc. Înclinăm să credem că toate își au sorgintea în discuțiile legate de FILIT, proiectul MNLR Iași, care a reușit să se impună încă de la început, ca fiind cel mai mare festival de literatură din România, devenit internațional. Relevante, răspunsurile. Notăm doar câteva dintre ele: „Iașul are ce pune în recipientul destinat literaturii" (Luminița Corneanu, critic literar); „Festivalul nu poate fi un scop în sine" (Lucian Dârdală, politolog); „Cel mai important este ce lasă în urmă un festival" (Cristian Neagoe, curator Street Delivery); „Din păcate, finanțarea publică vine la pachet cu zeci de reguli financiare rigide" (Mădălina Cocea, responsabil promovare FILIT).

Rubrica *Reconstituiri culturale* oferă cititorilor cinci studii de substanță. Doar lipsa de spațiu ne împiedică să nu ne oprim asupra lor. Remarcăm ținuta academică a două dintre ele. Studiul *Al.O. Teodoreanu, teoria din spatele operei*, semnat de Diana Blaga, evidențiază, prin utilizarea unei bogate bibliografii, valoarea unui scriitor receptat ca autor de raftul al doilea. Acestor pagini li se adaugă o ilustrație ce reprezintă punctul muzeal „Ionel Teodoreanu", Golăiești, jud. Iași, inaugurat de MNLR Iași, în anul 2016.

Al doilea este acela semnat de Magda Ursache, intitulat *Exilul: durerea, revolta, „dorul-dor*, ce are în vedere interviurile strânse de Cornel Nistea sub titlul *Tragismul exilului românesc* (volum apărut la Editura Emma Books, 2016). Totul foarte interesant, citățm finalul: „Cum poate fi vaccinat cineva contra virusului comunist ? Luptând împotriva cedării memoriei, așa cum fac toți cei intervievați de Cornel Nistea în *Tragismul exilului românesc*." (p. 147)

În cadrul rubricii *Realismul socialist în literatură*, Georgiana Leșu atinge o problemă spinoasă privind atașamentul marilor scriitori la ideologia comunistă, respectiv despre Camil Petrescu, în articolul *Ion Heliade Rădulescu sau despre păcatul moderației*. La *Corespondențe*, Mircea-Cristian Ghenghea atinge o altă situație delicată, discutând despre spusele diplomatului american James Pettit, ambasadorul SUA în Republica Moldova, ce-au provocat valuri de indignare și de nemulțumire pe ambele maluri ale Prutului (*James Pettit și cutia românească a Pandorei*).

Binevenite și necesare sunt în publicațiile românești rubricile privind exprimarea corectă. În *Dacia literară* există o asemenea rubrică numită *Investigații lingvistice*, în care se discută probleme actuale ale limbii române: *Acest „inovativ" cuvânt* (Raluca Popescu) și *De la corect la HIPERcorect* (Emina Căpâlnășan).

Regăsim în numărul prezentat rubricile mai vechi, atractive, adaptate specificului muzeal, bine gândite și organizate: *S. O. S. Patrimoniu*, *Proiectul anotimpului*, *Documentul regăsit* (totuși de ce nu este copia originalului ?), *Fotografia regăsită*, *Rafturi cu ecouri*.

O revistă realizată cu profesionalism și cu suflet.

Avangarda de la „A la Z"

Revista CLARIN

Florin COLONAȘ

Revista de critică și cultură, *Clarin* a apărut între 1926 și 1927, la Cordoba, în Argentina, având în primul an redactor șef pe Carlos Astrada, iar în cel de-al doilea an pe Saul Taborda. În cei doi ani au văzut lumina tiparului treisprezece numere, din august 1926 până în iunie 1927.

S-a plecat de la ideea de avangardă ca o radicalizare a modernității estetico-culturale, ca o remontare a schimbărilor survenite în romantismul european și totodată, o nouă conștiință a timpului istoric.

CLARIN

FANTASMAGORIAS

PACE, DE GRADA

EL EJEMPLO DE LAS HORMIGAS

EL Y EL MISMO

EL SECRETO DEL POLO

UN SOLO DE FLAUTA MAGICA

LA CABEZA DE JABALI

LA PALMERA QUE CAMBIA DE SITIO

INVENCION DEL CARNAVAL

Revista *Clarin* nr. 6-7/1926
(Colecția Michael Ilk)

Încă din primul număr revista publică un material despre „Avangarda în Cordoba". În numărul dublu 6-7, din 30 noiembrie 1926, este dezbătută problema avangardei în articolul „Avangarda provincială și cosmopolitismul".

Între autorii pe care-i întâlnim, citățm pe Pallazeschi, Cocteau, Papini sau Joyce – cu o invitație pentru artiștii adolescenți și asta încă de la primul număr. O înșiruire de nume mari dezvoltă opinii despre arta neagră. Între semnatari: Cocteau, Gris, Apollinaire, Picasso, Lipschitz, Vlaminck.

În cel de-al șaptelea număr, un text al lui Enrico Prampolini, cu un articol despre Csaky, însoțit de o imagine fotografică.

Interesant este faptul ca în cuprinsul publicației găsim la rubrica „Nietas del arte" o însemnare a arhitectului Marcel Iancu, cunoscut pentru reflecțiile sale asupra artei în general și asupra arhitecturii în mod special.

„Constructivismul, arta abstractă sunt purificatoare de sechelele romantismului, reprezentând expresia cea mai vie a dorinței actuale de a construi" și tot el notează: „Naturalețea este cea mai eficientă metodă de a trata viciile și infirmitățile".

În cel de-al șaptelea număr al revistei, alături de Marcel Sauvage și Jean Cassou, îl întâlnim pe Ivan Groll, cu producția lirică „El organo divino".

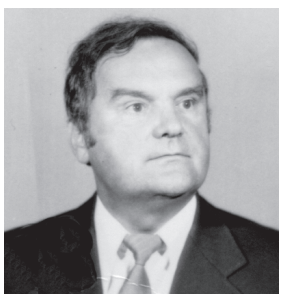
Fotografia unei sculpturi semnate de Lipschitz este prezentă în paginile celui de-al zecelea număr al publicației. Titlul lucrării – *Chitaristul*.

În următorul număr îl aflăm pe Carlo Carra cu „Cinci din vest" și pe Ivan Croll, cu poemul „Primăvara la Londra".

Numărul doisprezece îl are în prim plan pe Paul Morrand, prieten al României, academician, fost ambasador la București și om de vastă cultură care, pe lângă o sumedenie de titluri a alcătuit și un volum intitulat *Bucarest*.

În cel de-al treisprrezecelea număr, Paul Eluard transcrie un poem în idiomul original, iar Osip Zadkine ne prezintă într-o fotografie sculptura sa *Cele trei grații*.

Revista *Clarin*, alături de alte numeroase publicații apărute pe întreg teritoriul Americii de Sud și Centrale, se înscrie într-o miraculoasă constelație de publicații avangardiste, în care ecourile românești sunt prezente.

Constantin Bărbuță

Magazin Istoric 600
O enciclopedie istorică, educativă și accesibilă

Motto: *Dacă vrei să cunoști viitorul, întoarce-te spre trecut*. (M. Eminescu)

Pe fundalul unui început de revigorare națională și spirituală, acum o jumătate de secol, în aprilie 1967, la București apărea primul număr al revistei *Magazin Istoric*, eveniment de profunzime și referențial în istoriografia și cultura românească prin conținutul și domeniile de larg interes abordate în timp, cu profesionalism, sub conducerea unei redacții prestigioase, remarcabilă prin stabilitate și coeziune.

Aniversarea a 50 de ani de existență a celei mai valoroase și longevive reviste de cultură istorică are loc într-un moment al devenirii istorice marcat de realități și configurații politice noi, oferind iubitorilor Clio acel prilej unic și emoționant, propriu trăirilor și reflecțiilor asupra trecutului, a cărei cunoaștere continuă să reprezinte cerința *sine qua non* unei mai bune deslușiri și înțelegeri a viitorului.

Lună de lună, timp de cinci decenii, cu o consecvență și precizie analogă vestitelor orologii seculare, *Magazin Istoric* a constituit un reper incomparabil de „luminare" a cititorilor, despre cele mai interesante și actuale procese și fenomene din istoria universală și națională, evenimente cruciale, apariții și evoluții statale, creații spirituale geniale, curente de gândire, mișcări sociale și religioase, confesiuni și ctitorii, genealogii și cronologii, diplomație și convenții, civilizații unice, personalități și personaje istorice, rolul și destinul lor, enigme celebre etc., însoțite de sute de mii de imagini, impresionante numeric și prin noutate, ce fac din revista semicentenară cea mai complexă, educativă și accesibilă enciclopedie istorică.

Pentru cariera dascălului de istorie, *Magazin Istoric* a constituit, *ab origine*, dincolo de vremuri și vicisitudini, la cumpăna de secole și milenii, un auxiliar științific și metodologic autentic și eficient prin informații istorice noi, utile și oportune în explicații și demonstrații, înlesnind formarea de convingeri prin înțelegerea temeinică a procesului istoric.

(continuare în pag. 18)

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

Precum era de așteptat, pasionații de trecut s-au întâlnit într-o nouă ediție a Clubului de Istorie, cea din 18 martie 2017, ce a marcat intrarea în cel de-al șaselea an de existență. Tema, de fapt temele au fost determinate de aniversările momentului: *Prima atestare documentară a Bolintinului* (584 ani), *Tudor Vladimirescu la Bolintin* (196 ani), *Cutremurul din martie 1977* (40 ani) și *Trump la Bolintin* (*post-truth ! ?*).

Ședința a debutat cu salutul adresat invitaților speciali ai acestei ediții, d-na Victoria Milescu și dl Florin Colonaș, prieteni vechi ai culturii bolintinene. S-a continuat cu noutățile culturale și nu numai, din acest al doilea segment făcând parte informația despre vizita fiilor președintelui Trump în zona noastră, ce a fost comentată și întoarsă pe toate părțile. Multă emoție a declanșat prezentarea unei lucrări în cărbune aparținând pictorului Sava Henția, ce reprezenta Bolintinul de acum mai bine de un veac. Ar fi cea mai veche imagine a localității noastre. Despre pictor și opera sa a vorbit dl Florin Colonaș, cunoscător avizat al vieții artistice românești.

Intrându-se în dezbaterile propriu-zise, dl Vasile Grigore, amfitrionul ediției, a făcut o prezentare a contextului primei atestări documentare a Bolintinului, invitând pe mai tinerii participanți să dea dovadă de mai multă curiozitate în privința trecutului neamului nostru. Totodată, a vorbit și despre prezența lui Tudor și a pandurilor săi în zona noastră, la discuție alăturându-se, cu observații pertinente, dl Niculae Stoica. Participanții au avut ocazia să revadă Plopul lui Tudor Vladimirescu, cândva un impresionant monument al naturii.

A urmat un moment liric, în care s-au făcut auzite vocile poeților. Mai întâi au recitat creații proprii două eleve ale școlii din Florești (Florentina Grigore și Ana Maria Saijari), ce au venit însoțite de profesoara lor, d-na Silvia Stancu. Cu versuri dedicate anotimpului, ne-a delectat scriitoarea Victoria Milescu, care a adresat frumoase cuvinte de încurajare tinerelor talente. Momentul a fost completat de versurile dlui Florin Iordache.

Cu adevărat, tema cea mai dezbătută și care a ocupat cel mai mult timp a fost cea a Cutremurului. Dl Ștefan Crudu a evocat catastrofa din perspectivă bolintineană, venind cu unele detalii neștiute până acum și subliniind că o pagubă colaterală, un mare dezastru pentru noi, a fost demolarea pripită a conacului Bolintineanu/Băbeanu. Dl colonel Niculae Stoica a prezentat dezastrul prin prisma autorităților de atunci și a măsurilor ce s-au luat. Completări interesante, au făcut dna Victoria Milescu, precum și d-nii Florin Colonaș, Constantin Vasile și Corneliu State. Foarte elocvente mărturii și în multe locuri instructive, ascultate cu un viu interes de toți participanții, mai cu seamă de mai tinerii locutori, cei care nu au trăit acel dezastru.

Așadar, contabilizăm o nouă ediție a Clubului de Istorie, la care au participat Victoria Milescu, Florin Colonaș, Vasile Grigore, Ciprian Necșuțu, Constantin Vasile, Niculae Stoica, Silvia Stancu, Nicolae Ciubuc, Constantina Chiva, Mioara Mănescu, Constanța Crudu, Corneliu State, Adriana Păduraru, Ani și Raul Cârciumaru, Alexandra Maluspărteanu, Ana Maria Saijari, Ștefan Crudu, Ștefania Costache, Florin Iordache și gazda noastră, Marian Grigore.

În concluzie, o ediție a Clubului de Istorie extrem de reușită, cu subiecte interesante și multe informații în premieră. Următoarea ediție, din 13 mai 2017, va avea ca temă *Arta monumentelor funerare*. Vă așteptăm !

Magazin Istoric 600

O enciclopedie istorică, educativă și accesibilă

(urmare din pagina 17)

Dezbaterea sistematică de documente și izvoare, adesea inedite, hărți, fotoreproduceri, extrase din memorii etc., au avut, de fiecare dată un rol motivational și participativ, remarcabil în stimularea interesului pentru studiu, activități educative extrașcolare, Olimpiade, inclusiv concursuri de genul celui propus în acest an aniversar, un test adevărat și antrenant intitulat „50 de ani, în 50 de întrebări”.

Timpurile se schimbă și cu ele ne schimbăm și noi, spunea poetul „cântăreț al pământului românesc”, exilat la Tomis, de la a cărui trecere în veșnicie s-au împlinit recent 2000 de ani. Schimbătoare s-au dovedit și vremurile acestei jumătăți de veac pe care *Magazin Istoric* le-a parcurs, alături de cititorii săi, promovând cu competență, patriotism și tenacitate adevăruri sacre ale istoriei naționale, vechimea și conștiința de neam, statornicia și unitatea, eroismul, libertatea, independența și suveranitatea etc., adică acele valori supreme și identitare ale poporului român, puse în balanță de interese străine secole de-a rândul și în prezent.

Prin cele 600 de numere ce pot fi grupate, simbolic, în 50 de veritabile tomuri anuale, cu peste 50.000 de pagini, *Magazin Istoric* înscrie o epocă demnă de tradiția istoriografiei românești, onorând peren orice bibliotecă, școlară sau personală, între care, cea modestă, a autorului acestor rânduri.

Trump la Bolintin

Dina DANCIU

Televiziunile au anunțat pentru această săptămână (20-26 martie 2017) sosirea a doi dintre fiii președintelui SUA, Donald Trump, în România, pentru o partidă de vânătoare în județul Giurgiu.

Știam că prezentatorii adevăr grăiesc, pentru că joi, 16 martie, aflându-mă în București, într-un autobuz, am ascultat, fără voia mea și numai din vina unei persoane suspuse, funcționar de la Ministerul Culturii, o convorbire telefonică „à haut voix”, din care reieșea că respectivul va participa, la Bolintin, la o astfel de partidă. Mai susținea domnul în cauză că la noi oamenii sunt foarte drăguți și ospitalieri și deci evenimentul va produce multă plăcere vânătorilor.

Desigur, la Bolintin (mai bine-zis la Suseni), în mijlocul pădurii există o locație de lux, perfectă pentru practicarea acestei activități, iar animalele dispuse a se sacrifica pentru o plăcere „nevinovată” sunt în număr mare: mistreți cu colți „de argint”, cerbi cu coarne rămuroase și căprioare delicate. Marketingul a funcționat perfect și tinerii americani au fost atrași în ce a mai rămas din vestiții codri ai Vlăsiei, promițându-li-se o aventură de neuitat.

Pentru Bolintinul unde viața curge monoton, o asemenea întâmplare nu poate să nu atragă atenția și să nu incite la dezbateri politice, ținând cont că destui din zonă sunt pasionați de această îndeletnicire bărbătească, de la care nu vor dori să lipsească, pe care nu vor dori să o rateze. Cine știe, poate se face un schimb de experiență și vor ajunge, precum baronul Munchausen, la vânătoare de lei prin Africa, în aceeași formație.

Nu e greu de imaginat cui vor aparține trofeele, însă ne fălim deja că ele vor ajunge peste ocean, în țara tuturor posibilităților, iar numele de Bolintin va fi asociat cu căpățânile de pe pereții Casei Albe și de codrul în care încă trăiesc asemenea sălbăticiuni și unde merită să vii pentru a te simți tânăr și puternic. Dacă ținem seama că totul va fi urmat de un ospăț dionisiac, cu atât mai mult acțiunea va fi una răsunătoare.

Așadar, să le urăm „vânat în bătaia puștii” și să aflăm și noi mai multe detalii credibile, căci ne-ar bulversa dacă toate acestea ar fi doar un post-adevăr, sau *post-truth* în zicerea beizadelelor prezidențiale.

Amintiri de la Căminul Cutural

(urmare din pagina 16)

Ca urmare și a decesului, în 1925, al „conului Costache” Bolintineanu, ctitorul așezământului, la începutul anului 1931 Banca Populară „Prevederea” prelua de la Societatea „Îndrumarea” imobilul „Sălii de conferințe cu stabiliment de băi”. În actul de cumpărare era înserat și-un „inventar format dintr-un motor-generator, un aparat de cinema, un pian, un biliard, scaune” etc. De acum și până la momentul instaurării depline a regimului comunist, când se transformă în Cămin Cultural, sala de spectacole se va numi „Prevederea”.

În plin război, în nenorocitul an ’44, viața artistică a Bolintinului atinge cote neașteptate. În aprilie, de teama bombardamentelor, numeroși bucureșteni se refugiază la Bolintin. Printre ei, personalități marcante ale vieții cultural-artistice a epocii: Maria Tănase, Gică Petrescu, Mia Braia, Sergiu Malagamba, Victoria Medea, Cornelia Teodosiu, Hristu Nicolaide, Grigore Vasiliu-Birlic ș.a. Pentru a-și rotunji veniturile, dar și pentru „antrenament”, acești artiști vor susține reprezentații de muzică și dans, teatru sau revistă pe scena Sălii „Prevederea”. Astfel, în ziua de 10 iunie a avut loc spectacolul *Parada vedetelor*, în regia lui H. Nicolaide, cu decoruri aparținând Floricăi Cordescu și lui Titi Botez. Pe lângă localnici, asistă mulți spectatori și trimiși ai publicațiilor din București. Distribuția era strălucită: marele actor Constantin Tănase, N. Gărdescu, H. Nicolaide, Nineta Gusti, Marcel Anghelescu, Radu Beligan, Elena Burmaz, Titi Botez etc. A dansat Oleg Danovski, iar Gică Petrescu a interpretat o melodie nemuritoare: *La Bolintinul din Vale / E un puț cu cinci izvoare*.

Sub aripa comunismului. După război, regimul nou instalat impune o filozofie diferită, o altfel de abordare a culturii pentru mase. La un așa-zis debut al „noii orânduiri culturale”, bolintinenii au asistat pe 23 august 1945, când fanfara Diviziei „Horea, Cloșca și Crișan”, cantonată în comună, a susținut un program artistic în sala ce încă purta numele „Prevederea”. Curând, în martie 1947, după o întrerupere de mai mulți ani, se relua activitatea corului mixt. Era dirijat de Constantin Stelian, fost taragotist la Filarmonică. Îl va urma un tânăr profesor, absolvent de Teologie, Mihai Mătăchiță, apoi Ion Cotoroagă, Ștefan Ivașcu, compozitorul Ștefan Andronic și Maria Marinescu. În același an, pe 27 iulie, pe scena, de acum a Căminului Cultural, avea loc premiera piesei *Agachi Flutur*, de V. Alecsandri, interpretată de studenți și elevi din localitate și regizată de prof. Ion Carbarău, mare amator de teatru, cel care va continua, dând viață multor altor piese: *Năpasta* de I. L. Caragiale, *Patima roșie* de Mihail Sorbul, *Omul care a văzut moartea* de Horia Lovinescu, *În căutarea sensului pierdut* de Ion Băieșu etc. Vor urma sute (!) de evenimente, mai ales culturale, de toate genurile și pentru toate gusturile. Aici funcționa biblioteca comunală, cu un mare număr de cititori.

Platou de filmare. Arhitectura specială a clădirii, ca și apropierea de Capitală, vor transforma Căminul Cultural într-un căutat platou de filmare. În 1980, aici se va realiza cunoscuta peliculă *De ce trag clopotele, Mitică ?*, după un scenariu inspirat din piesa *D’ale carnavalului* de I. L. Caragiale. Regizorul Lucian Pintilie fusese informat despre locația bolintineană de arhitectul Paul Bortnovski, scenograf la Teatrul „Bulandra”, care montase aici mai multe spectacole. Pentru nevoile filmului, clădirea Căminului Cultural este reparată și suferă mici modificări. Figuranților bolintineni li s-au alăturat mari maeștri ai ecranului românesc: Victor Rebengiuc (Pampon), Mariana Mihuț (Mița), Petre Gheorghiu (Crăcănel), Tora Vasilescu (Didina), Gheorghe Dinică (Nae), Mircea Diaconu (Iordache), Ștefan Iordache (Mitică) etc. Persistă în folclorul local „spectacolele” susținute de această pleiadă de valoroși artiști, la încheierea zilelor de filmare, în Restaurantul Pensiune al lui Nicu Bibinii. Ba chiar, undeva, într-o conversație cu dl Victor Dobrișan, regizorul Lucian Pintilie evoca multele înghețate consumate la ghereta-gogoșerie a lui Saly Vasile zis Turcu, aflată peste drum de Cămin. Campion al acestor delicatese locale a rămas însă actorul Jorj Voicu, mare gurmand și bucătar deopotrivă, care într-o zi consumase 68 ! Doi ani mai târziu, în 1982, aici se filma o altă peliculă, *Căruța cu mere*, în regia lui George Cornea, cu Ion Dichiseanu în rolul principal. În alte roluri erau distribuiți Mircea Diaconu, Stela Popescu, Ion Besoiu, Florina Cercel, Geo Saizescu, Dinu Manolache sau Radu Gheorghe. Figurația este asigurată tot de bolintineni: copii, adolescenți, maturi.

Când timpul n-a mai avut răbdare. În vara lui 1989, mândra clădire a Societății „Îndrumarea”, Căminul nostru Cultural, a fost atacată de târnăcopul comunist și ștearsă de pe fața pământului. Câteva clipe numai și, de vremurile s-ar mai fi îndurat, gazda atâtor evenimente memorabile pentru cultura locală s-ar fi salvat.

(Bibliografie selectivă: BJAN Ilfov, Fond *Prefectura Județului Ilfov*, 42/1913, f. 23, 40, 42, 49; *Ibidem*, 78/1910, f. 45; DANIC, Fond *Centrocoop Bănci Populare*, 569/1936-1945, f. 54; imaginea de pe prima pagină http://salasdecinemadesp.blogspot.ro/2012/03/cinemas-pelo-mundo-leden-theatre-franca.html, 2016)

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

29.01.2017: *Lapte-n cer, nu și-n târg !*

Este a patra duminică consecutivă când activitatea târgului este afectată de fenomenele extreme ale iernii. Au fost cam toate: viscol cu căderi mari de zăpadă, ger siberian, drumuri blocate, școli închise. Ne-a ocolit până azi ceața. Însă, începând de aseară, s-a instalat o ceață densă, lăptoasă, însoțită de chiciură și de drum lunecos. În aceste condiții puțini s-au încumetat să vină la târg. Ca atare acesta a funcționat în regim de avarie: puțini vânzători, dar și mai puțini cumpărători. Varza crudă și carnea erau vizibil congelate natural. Deși ieftine, produsele nu prea te atrăgeau de teamă să nu fie înghețate. Fructe ieftine (maxim 2 lei/kg merele) fără cerere. Deloc lapte. Vacile gestante. Au sosit de aseară și două mașini cu scândură, pentru prima dată în acest an. N-au avut cumpărători. Niciun producător. E firesc, își repară solariile afectate de viscol. În aceste condiții, sigur că te miri când vezi un tip brunet cu un sac în spinare și cu câteva linguri de lemn într-o mână înghețată. E clar că a fost împins de nevoie să încerce să vândă pe această vreme câinoasă. Foamea se astâmpără mâncând ceva cu lingura. Ce faci însă când ai lingură, dar nu și ceva în ceaun ? Răspundeți, voi, buni samariteni !

5.02.2017: *Scurt armistițiu*

În niciun caz nu e vorba de Piața Victoriei. Ne aflăm tot într-o aglomerare umană dar, având alte ținte, mai prozaice și bineînțeles, matinale. Este prima duminică din acest an când cei doi „inamici”, vremea și târgul, au făcut pace. După două zile cu temperaturi pozitive și însorite, târgul și-a revenit spectaculos. Cuvintele de ordine au fost: abundența și aglomerația. Cu excepția disconfortului stradal dat de dezgheț, totul a fost OK, vorba fermierului. Ofertă multă și diversă la prețuri bune (ca-n toamnă). Pentru cine a mai avut răbdare s-o apuce, a fost o șansă de a revedea târgul dezlănțuit. Cereale „la greu” (10 lei/dublul). Trei mașini sosite de ieri după-amiază cu scânduri (desigur, comenzi pentru construcțiile primăverii viitoare). Iepuri, găini, rațe și gâște. Lapte (6 lei/bidon de 2 l) și brânză (cam veche), țoale și oale, fiare și unelte gospodărești (iarna car !), porumbei, varză crudă (1 leu/kg), cartofi (0,7-1,4 lei/kg), covrigi, arpagic, legume diverse. Nici acum producători. Doar cu mere foarte frumoase la prețuri mici (1-2,5 lei/kg). Oameni bine dispuși pe lângă grătarele pline cu mici, asortate cu tării. Ș.a.m.d. Totuși, încă nu vine primăvara. Momentul zilei s-a petrecut însă la sectorul furaje (baloți). Un spoitor cu o mârțoagă de cal ieșit greu din grajd și cu căruța murdară de bălegar, aștepta clienți pe lângă mașinile cu scânduri, lângă baloții de paie, lucernă sau iarbă. Calul se uita lung spre baloți. Un hâtru vânzător i-a propus țiganului că-i dă balotul gratis dacă animalul îl alege pe cel cu trifoi verde. Bietul cal a ales pe cel cu paie. Scenă de mare haz, așa că totuși i l-a dat gratis pe acesta, fiindu-i milă de faptul că era obișnuit cu paie (și, în mod sigur, cu asortata bătaie). Spectacol gratuit, de tot hazul. Au lipsit pariorii.

12.02.2017: *Fulguiala strică socoteala*

Evident cea din târg, nu de-acasă ! Acum e clar că iarna-i de vină. Enervantă prin perseverență – în zona noastră, mai ales – și în același timp păguboasă pentru agricultură în general (o să tragem concluziile înainte de Paști). Târgul este un instrument de măsură foarte sensibil al capriciilor vremii prin influențe directe asupra abundenței sau lipsei produselor grădinilor și livezilor. Așadar, azi a fost frig aspru siberian, cer acoperit și o fulguială care nu știai dacă e de început sau sfârșit de ninsoare. În aceste condiții puțini s-au încumetat să se deplaseze la târg. Marfa a rămas nevândută. Prețurile au fost foarte scăzute. Unele produse erau vizibil înghețate (varza și posibil cartofii și zarzavaturile). Cele mai afectate – mostrele expuse la vedere – au fost în final abandonate. Multi mărari au plecat cu marfa aproape intactă deși au scăzut prețul până la 1-1,5 lei/kg. Au lipsit lactatele. De necaz și de frig s-au încălzit cu vin fiert și câte doi mici de la grătarele care au fost pline de clienți – printre ei Didina.

19.02.2017: *Luminița de la capătul răbdării*

În sfârșit, de ieri au crescut temperaturile și avem speranțe că iarna grea va rămâne o amintire. Desigur că în târg anumite aspecte nefavorabile vor rămâne încă. De exemplu, azi a fost o mocirlă întinsă, cu bălți, pe „laterala” str. Palanca (DJ601) greu de trecut cu pantofii. Intrând însă în săptămâna brânzii, nu ne-am mai uitat pe unde mergem, ci ne-am urmărit țintele zilei: legume, fructe, lactate și carne, dar și furaje, cereale diverse, hrană pentru păsări sau purcei (cine-i mai are), găini și rațe, iepuri și porumbei. Și, desigur, cherestea (patru mașini), obiecte manufacturate, țoale din Europa, plasticărie, mici asortați cu tării la vedere, pe alese, dar „netimbrate” oficial. Comerț la negru pe față tolerat de „vigilenții” jandarmi și polițiști și de toate organele de control trecute și viitoare. Prețuri foarte convenabile. A apărut și primul producător, grădinar veritabil, Nelu din Băleni. Încă un semn că se schimbă vremea în bine. A fost ca o repetiție generală cu public (marele câștigător).

26.02.2017: *Primăvara dă să iasă / Dintr-o ceață încă deasă*

Dacă au apărut *rimele*, musai să iasă și ghioceii. Adică ne revine optimismul, dorința de viață și de muncă. Vremea, deși schimbătoare, devine din ce în ce mai caldă. Vineri +18^{0}C, ieri ploaie rece (+6^{0}C) iar azi dimineață ceață. La ora 10:00 în târg era chiar soare. Lumea era bine dispusă, să vândă sau/și să cumpere. Florile în ghivece pentru mărțișoare erau peste tot. Nici scumpe, nici ieftine, dar căutate. Explozie de culori și specii (primule, zambile, panseluțe, mușcate etc.) Iarăși mere multe și ieftine (max. 2,5 lei/kg). Legume diverse, idem. Cartofi: 1-1,2 lei/kg; ceapă uscată 1,2-1,5 lei/kg. Varză crudă (1 leu/kg) dar și murată. Pomi fructiferi de la pepiniera Gabi din Ogrezeni (experți în pere Matache, dar vând și multe alte soiuri care nu le aparțin, vă asigur). Camioanele cu cherestea se cam goliseră – se preluau comenzi, e de bine, nu e criză. Ultimele resturi de carne nu erau căutate (măruntaie, căpățâni). Brânzeturi ioc. Normal, se lasă sec și de brânză ! Solitar, un cioban (bătrân, cu dulamă din blană de oaie pe umeri) cu doi miei expuși în câte o cutie de cizme de damă (cred că aveau cam 3 kg fiecare, jupuiți pentru pielicele) nu avea clienți. Să-i mănânce sănătos ? ! Au apărut răsadurile de salată și de varză timpurie. Eu le-am luat pe ultimele cu 0,5 lei/buc pentru solar. Joi, 23 februarie, au sosit primii grauri, cântând de bucurie pesemne. Mâțișorii de alun s-au lungit la soare. Deci, semne de primăvară ireversibile.

5.03.2017: *Urzici „ecologice românești”*

Fiindcă a venit în sfârșit primăvara, au apărut primele flori, dar și primele frunze. Adică cele de urzici, hrana cândva a săracului, acum a celor dornici de vitamine proaspete. Și nu sunt deloc ieftine: 2 lei grămăjoara. Cu 10 lei faci de-o zeamă și-un piure care-ți aduce aminte de cele vremi. Din păcate, nici ele nu mai sunt așa de curate, fiind adunate din locurile unde se aruncă gunoaiele și se deversează vidanjele. Dar să revenim la ale târgului. Puțin după ora 9:00 am plecat urmând str. Palăncii. În „cartierul spoitori”, drumul – județean, bre ! – era practicabil doar de tancuri. Cu gropi așa de adânci încât se suspenda biata mașină, fiind nevoit să mă întorc spre a folosi cealaltă variantă, str. Republicii, care nici ea nu este mai brează, doar că gropile sunt mai mici și denivelările te saltă la fiecare zece metri. Cum toți au ales-o, parcarea era prelungită vreo 300 m de-o parte și de alta a străzii. Marfă diversă și în cantități mari. Foarte mulți cumpărători. Au sosit și grădinarii veritabili cu trufandale din solar – salată, cam pipernicită, 1 leu/buc, spanac, răsaduri de salată și chiar de roșii la cuburi, pătrunjel. În rest legume clasice din producția toamnei trecute: sfeclă roșie, ridichii negre, morcovi, cam toate la 2 lei/kg. Destul de mult arpagic (6-7 lei/kg), usturoi, ceapă (1,5 lei/kg), cartofi (0,8-1,4 lei/kg). Erau și roșii, zise românești de seră, dar de fapt din Grecia cu 7-8 lei/kg. Extrem de multe mere (1-2,5 lei/kg) sănătoase, de la Voinești. Pentru că vine 8 Martie, foarte multe flori în ghivece la cam mulți vânzători care profită de moment, având vânzare bună. Cei doi producători cu pomi fructiferi (din Ogrezeni și Breaza-Buzău) au avut vânzări record (la final 10 lei/buc). Marfă multă și în celelalte sectoare: brânzeturi, carne, cereale, furaje și cherestea. Grătarele au lucrat la foc continuu. Toată lumea mulțumită. Primăvara, în târg, a fost binevenită.

9.03.2017: *Intermezzo.*
Despre ciori și stârpirea lor

Să nu vă mirați de ce pomenesc de ciori în acest context. Dacă vă întrebați ce are cioara cu subprefectura, vă voi explica în continuare. Noi, bolintinenii, știm unde sălășluiesc ciorile în mult iubitul nostru oraș. Cum ele sunt niște păsări inteligente, se adaptează permanent, împânzind acum mai toată localitatea. Evident, și-n târg. Cuvântul cior[i]deală se explică/aplică foarte bine pornind de aici (de altfel, *deles* înseamnă: dă-i, fă-l, ia-i etc., după cum mi-a explicat prietenul Ghiță, vorbitor nativ). Etimologic, explicație mai clară nu am găsit. Așadar, la terminarea târgului apar ciorile care se benoclează din plopii de vizavi, singurii rămași pe marginea străzii, încă netăiați. După plecarea ultimilor vânzători, aterizează în locul unde au fost cerealele și au rămas semințe risipite, hrănindu-se pe săturate.

Cum arealele lor obișnuite de cuibărire au fost distruse (zăvoaiele cu salcâmi înalți), au ajuns până în centrul orașului în plopii din parc (acum tăiați), în copacii mai înalți (atâți câți mai sunt) din jurul fostei clădiri a subprefecturii. A.D.P.-ul (prin mare grija lui), a hotărât distrugerea cuiburilor de ciori folosind utilaje moderne (scară telescopică mobilă, drujbe, echipe speciale). Metoda folosită – tăierea crengilor cu cuiburi – a condus la distrugerea coroanei bieților copaci (tei). Cam barbară și neinspirată metodă. Mă mir (și așa voi rămâne, mirat !) că nu s-au tăiat pomii de la rădăcină, așa cum s-a întâmplat acum doi ani cu ultimul salcâm boieresc din fostul parc al conacului Băbeanu. Sper că nu am dat idei pentru viitor. Orice este posibil. Pe când distrugerea și a altor „cuiburi”, de pe strada Evacuării ? !

12.03.2017: *Cromatica primăverii*

Morocănoșii moși ne-au făcut să dansăm un tango cu pașii inversați: unul înainte și doi înapoi. Prea multele zile cu cer înnorat, cu ploi și vânt ne-au împiedicat să începem lucrările în grădini și livezi. Doar în solarii și sere e activitate. Albinele, care au suferit mult în iarnă, nu pot ieși din stupi. Norocul a făcut ca această zi să fie frumoasă și luminoasă și să imprime târgului o stare de sărbătoare. Aglomerație de cumpărători și supraofertă de mărfuri, nu numai alimentare. Prețurile în general s-au menținut la produsele de bază. Au crescut însă la arpagic (8 lei/kg) și usturoi de sămânță (20 lei/kg). Cartofii erau în cantități foarte mari, pentru că erau mulți de sămânță, gata iarovizați (încolțiți). Din păcate nu prea se înghesuia lumea pentru că nu este eficientă cultivarea în parcele mici și este mai comod să cumperi, având prețuri accesibile pentru fiecare. Grădinarii autentici au umplut tarabele cu zarzavaturi proaspete de sezon: spanac (la kg sau legătură), salată, ceapă și usturoi verde, ridichi de lună, mărar și pătrunjel. Mai toți aveau răsaduri de salată și varză la alveole, dar și la ghivece nutritive (țelină, leuștean și chiar roșii, prea firave, prea devreme să mai crească). Fiind vreme frumoasă, oamenii nu se grăbeau, zăboveau pe îndelete cam peste tot, chiar dacă nu cumpărau. Lactate și brânzeturi multe, carne din belșug, pâine uscată, furaje pe alese, cereale (8,5-10 lei/kg), cherestea și manufacturate diverse. Ca și tradiționalele târnuri din nuiele de mesteacăn și mături din paie. N-au lipsit florile în ghivece (panseluțe, năsturei) pentru plantat în grădină pe lângă alei (1-1,5 lei/buc). Fructe autentice, merele de Voinești erau din belșug și la prețuri foarte mici (max. 2 lei/kg față de 4-5 lei/kg în supermarket). Bineînțeles că erau și fructe exotice, pentru cine poftește. Am văzut patru producători cu pomi fructiferi de o mare varietate de soiuri (ca să cred că erau toți din pepiniera proprie) la 10 lei/buc. Doar urmașul (ginerele lui Gabi din Ogrezeni) ținea la preț (15 lei/buc) pentru ce expunea, printre care celebrul păr-gutui Matache al cărui părinte înmulțitor a fost Ștefan Teodorescu (Stuparu) din Bolintin. Pe lângă/printre toți cei prezenți o echipă de jandarmi supraveghea, din mașini sau patrulând, desfășurarea târgului, dând amenzi celor mai nou veniți, care n-au pus prețul la spanac. Față de cei mai vechi, care știu să se „descurce” și s-au „adaptat” și pe lângă care trec salutându-se. C-așa-i la noi ! Pentru unii, te salut, pentru alții, te-am făcut !

Reviste primite la redacție

Litere, anul XVIII, nr. 3 (204), martie 2017, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Actualitatea literară, anul VIII, nr. 69, martie 2017, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Societatea Culturală Lugojpress. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Observator cultural, anul XVII, nr. 863, 9-15 martie 2017, săptămânal de informație și analiză culturală. Redactor șef Carmen Mușat.

Confluențe literare internationale, nr. 8-9, 2016. Director onorific Linda Bastide; Redactor șef Elisabeta Bogățan.

Destine, anul XXVII, nr. 132-133, iulie-decembrie 2016, publicație de cultură și probleme sociale. Director Victor Gh. Stan.

Memoria Oltului și Romanaților, anul VI, nr. 2 (60), februarie 2017, revistă de istorie și cultură editată de Asociația Culturală „Memoria Oltului”. Director Ion D. Tîlvănoiu.

Mărturii Culturale, anul I, nr. 4, oct.-dec. 2016, Satu-Mare. Director fondator Aurel Pop; Redactor șef Viorel Câmpean.

Bucureștiul literar și artistic, anul VII, nr. 4(67), aprilie 2017. Fondator Coman Șova și Redactor șef Florentin Popescu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista “SUD”: 0786 455702

CANTOR CANTHORUM

Florin COLONAȘ

În urmă cu doi ani Mircea Cantor obținea la Paris premiul „Marcel Duchamp”, înalta distincție onorând lucrarea tânărului artist român, care a fost expusă la parterul marelui edificiu care este Grand Palais, cu prilejul unuia dintre marile Saloane ce se desfășoară periodic în această locație de mare prestigiu.

Iată că, acum, Mircea Cantor are o nouă participare de prestigiu, expunând într-un spațiu cuprins între sălile trei și patru ale Atelierului Brâncuși, aflat în proximitatea Centrului Pompidou, modernă construcție ce găzduiește atelierul sculptorului, de asemenea, opera arhitectului Renzo Piano, omul care, pe lângă Centrul Pompidou a construit numeroase edificii destinate muzeelor, cel mai recent dintre acestea fiind cel din Noumea, capitala Noii Caledonii.

În cadrul Atelierului Brâncuși, Mircea Cantor propune o instalație intitulată „Partea invizibilă a infinitului”, ocazionată de noul ciclu al expozițiilor-document „Practica artei”, serial care-și propune ilustrarea legăturilor dintre artă și politică existente în secolul XX în Europa și Statele Unite. Mircea Cantor, considerând că astăzi totul este atât de politizat, caută la rându-i să „poetizeze lumea”. Încearcă, deci, să ofere o asemenea traiectorie schematică prin instalația sa, pornind, însă, de la un desen în creion al lui Brâncuși datând de prin anii 1926, desen intitulat „Piramida fatală”, în care, conform spuselor lui Cantor într-un interviu, lucrarea ilustrează preocuparea lui Brâncuși pentru filosofie. Aceasta se află la originea aforismelor sale, care în parte își au rădăcinile în sutras indiană, fie sunt extrase din zen, fie sunt de proveniență mistică. Instalația expusă, cu influențe arhetipale sau arheologice, reintegrează ciclul vieții cotidiene, traversând prin obiecte derivate, apărute în perioada comunistă și chiar după acea, un traseu cu meandre „La boucle est bouclée”.

Sala cuprinde trei suprafețe murale, pe care se află componentele instalației. Pe unul se află 97 de imagini color din România, în care sunt surprinse ipostaze variate în care se află simbolistica brâncușiană, interpretată în felurite chipuri. De exemplu, coloane la intrarea în localități (Mizil, Câmpia Turzii, Turda, Râmnicu Vâlcea, Tomșani), apoi case cu un stâlp frontal asemenea Coloanei. Acelasi element îl găsim utilizat la garduri, dar și grupuri statuare, opere ale unor artiști de marcă, cum ar fi Eugen Ciucă sau Paul Neagu, cu acea „Cruce a Secolului” (1997).

În unghi cu acest panou, cu sumedenie de imagini de mărime A4, așezate pe patru rânduri, un tablou rombic semnat de pictorița Elena Greculesi, având drept axă Coloana brâncușiană, înfășurată cu tricolorul românesc, iar în stânga fiind plasat portretul lui Ceaușescu. Imaginea este asemenea unei cravate de pionier, dar poate fi la fel de bine (abstracție făcând de subiect) și o interpretare modernă a tradiționalului prapor.

Pe peretele opus, o secțiune printr-un triunghi machetă, care poate fi și o secțiune printr-o construcție dintr-o zonă alpină, aflăm etajate și etalate diferite obiecte cu elemente brâncușiene, aplicate pe cele mai diferite și de cele mai multe ori banale lucruri. Pe fundalul mural, sunt preluate două volute din desenul original al lui Brâncuși, expus în imediata apropiere.

Ce găsim în acest „triunghi al Bermudelor” ? În primul rând un presse-papier din pexiglas alb, având în vârf stema colorată în roșu a Partidului Comunist Român. Dealtfel, obiectul se află și pe afișul care prezintă instalația lui Cantor. Apoi găsim coperți precum *Marx, Engels, Lenin despre dialectică*, apărute în două volume B.P.T. Tot în două volume, *Dicționarul general al limbii române* de Vasile Breban, are titlul sprijinit temeinic pe Coloana fără sfârșit.

Tot felul de cărți poștale, care de care mai năstrușnice, alcătuite încorporând Coloana. Un plic „prima zi”, emis la Turnu Măgurele, având drept subiect Unirea de la 1918 și iarăși Coloana...

Seriile de timbre Brâncuși, cele două bancnote de 500 de lei, ca și cele două monede, trebuie să le definim drept oficiale, toate statele inscripționându-și monede cu chipul oamenilor de seamă, în cazul nostru, al sculptorului.

În categoria derizoriu semnalăm „concursul” de torturi de la Oradea, al Colegiului tehnic „C. Brâncuși”...

Desigur, traseul politic complicat prin care a trecut România după cel de-al Doilea Război Mondial a marcat și destinul și receptarea operei marelui compatriot în țara sa natală.

Izolarea totală a țării, instalarea regimului comunist în frunte cu Gheorghiu-Dej, abolirea monarhiei, instalarea Republicii, represiunea în masă a așa-zisei burghezii și, în egală măsură a intelectualilor prin înscenarea de procese soldate cu ani grei de temniță, au dus la dictatura proletariatului și, bineînțeles, la distrugeri culturale și artistice inimaginabile.

Brâncuși ? Cine era Brâncuși ? Un nimeni, în acea perioadă ! Un transfug, aservit imperialismului. Asta era în mintea „spălată” a omului de rând, prin ideologia marxistă. Chiar intelectuali de marcă, Sadoveanu, Călinescu et comp., la Academia Română, preferând să aibă „călduț” scaunul de academician, se opun unei eventuale expuneri a operei în Muzeul de Artă, recent creat, în Palatul Regal. Așa că, puținele opere pe care le aveam, rămân în depozite pentru a nu „polua” ideologic preceptele noii politici culturale. La un moment dat, *Cumințenia Pământului* este vândută Muzeului. Directorul M.H. Maxy, comunist convins, cumpără lucrarea (proprietarii fac astăzi pe niznaii), fiind conștient că mai marele său prieten Brâncuși este un mare artist și-și merita locul în muzeu.

La marea artistă și profesoară Cecilia Cutzescu-Storck, o sculptură de același mare maestru, prieten al familiei, își găsise locul sub o scară, pentru a fi ferită de ochii curioșilor. Conducătorul Partidului și al țării, Gheorghiu-Dej nu avea habar de artă și cine ar fi avut curajul să iasă din tiparele „artei pentru toți” ?

Odată cu venirea lui Ceaușescu se mai deschide puțin orizontul. Să nu uităm că Armata Roșie plecase din 1958 și deținuții politici fuseseră amnistiați în 1964. Se mai slăbesc puțin zăvoarele culturale. Are loc expoziția Țuculescu. Petru Comarnescu vorbește la Dalles despre Brâncuși. În 1967 are loc primul Colocviu International Brâncuși, unde iau parte cei mai mari specialiști în opera gorjanului. Are loc expoziția Henri Moore la Dalles. Așa că, Brâncuși apare pe ilustrate, timbre, torturi...

După vizita în Coreea a Marelui Conducător, obloanele culturii se ferecă din nou și trecem în revoluția culturală, după încinsa plenară de la Mangalia, din iulie 1970. Și tot așa până în 1989. Apoi vorbim vorbe și facem extrem de puțin pentru cultură. Laude ale politicienilor nepricepuți, necultivați. În ultimul timp, mulți fanfaroni apărând „pe sticlă” și lăudându-se că aduc osemintele sculptorului în satul natal (la ce bun ?), că vor revendica Atelierul parizian (a zburat păsărica !), că vor face un mare muzeu la Târgu Jiu (cu ce opere ?) și alte bazaconii, care „fac bine” înainte de alegeri.

Și donația pentru *Cumințenia Pământului* n-a avut succes. Un vot de blam politic. Asta se traduce printr-un referendum ratat.

Revenind la tânărul artist orădean, stabilit de o bună bucată de timp la Paris, Mircea Cantor și comentându-i instalația, aș dori să-i elogiez o inițiativă de toată lauda, aceea de a fi completat pe fațada și lateralele atelierului sculptorului român diacriticele, care neexistând în ortografia franceză nu au fost plasate *ab initio*, lipsind până foarte de curând din numele lui Brâncuși. Inimosul artist s-a suit el însuși pe scară și a montat cele două semne ortografice la „s” și „a” – redând numele corect al celui care a creat un simbol pentru pământul țării sale – *Coloana fără de sfârșit*.

Această „operă” de suflet și simțire a lui Cantor este cea mai importantă dintre instalațiile sale, meritând un gând bun și o călduroasă strângere de mână pentru rezonanța melodică a unei frânturi de suflet românesc.

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
(tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar general de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu, Geanina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 5 lei

Concepție grafică: Raluca Tudor
RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Oscar Print

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.